

Травень-2020
ВИПУСК №10

Київський національний
трговельно-економічний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів та молодих вчених

VIVAT ACADEMIA

ЕКОНОМІЧНЕ МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ ГЛОБАЛЬНИЙ ВИМІР

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРЕДУМОВИ ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ
ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЯК НЕОБХІДНА
УМОВА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Журнал VIVAT ACADEMIA
ВИПУСК 10. 2020

Співзасновники:

**Київський національний
товгелъно-економічний
університет**

**Наукове товариство студентів,
аспірантів, докторантів та
молодих вчених КНТЕУ**

Матеріали друкуються в авторській редакції. Максимально зменшено втручання в обсяг і структуру матеріалів. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність інформації, що представлена в рукописах. Відповідальність за оригінальність (плагіат) тексту рукопису, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних назв, географічних відомостей, а також за те, що в матеріалах не містяться дані, що не підлягають відкритій публікації несуть автори наукових праць. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника. Передрук та переклад статей дозволяється лише за згодою редакції та автора.

Адреса редакції:

Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених
КНТЕУ, Україна, 02000, м. Київ. E-mail: ntsad_knteu@ukr.net.
Web: <http://ntsadtamv.knteu.kiev.ua>

© *Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених
Київського національного торговельно-економічного університету*

Привітання Ректора КНТЕУ А. А. Мазаракі з нагоди відзначення Дня науки в Україні

Шановні викладачі, студенти, співробітники!

Сердечно вітаю Вас із Днем науки в Україні!

Цей день об'єднує студентів, аспірантів, докторантів і вчених усього світу. Запорукою успіху університету є студентство, вміння і прагнення працювати в командах, брати відповідальність, творчо мислити, знаходити та втілювати нове – все це присутнє в міцних

факультетських колективах, науково-дослідних студентських клубів та самоврядних студентських організаціях. Саме представники студентства є зосередженням принципово нових ідей, вони сповнені сил і націлені на роботу.

КНТЕУ завжди був і є взірцем вдалого поєднання багаторічних традицій з сучасними освітніми й діджитал трендами, що зумовило високі позиції університету в рейтингах та довіру вступників. Ось і зараз, у складний період вимушеного карантину, триває плідна робота університету, проводяться протиепідемічні, санітарні заходи.

Напрацьовані в університеті підходи до дистанційного навчання дали змогу швидко перевести освітній процес із аудиторного в дистанційний, забезпечивши якість освіти через ґрунтовну індивідуалізацію із залученням широкого спектра технічних можливостей. Це зумовило збільшення обсягів роботи кожного. Я вдячний всім за сумлінне ставлення до виконання своїх обов'язків у таких умовах.

Ректоратом розроблено заходи щодо успішного завершення навчального року і підготовки до вступної кампанії. Серед пріоритетів – робота зі студентами IV курсу, що передбачає успішне складання іспитів та подальший вступ на магістерські програми.

Суттєво модернізовано навчальні плани на наступний рік та здійснено їх діджиталізацію, підготовлено нові навчальні дисципліни, актуалізовано зміст всіх дисциплін, збільшено частку ділових ігор і кейсів.

Університет у дистанційному режимі успішно проходить акредитацію ряду спеціальностей. Активно здійснюється робота з розвитку партнерства та формування міжнародних проєктів.

Все це підтверджує статус університету як одного з найсучасніших європейських та українських закладів вищої освіти. Університет закріплює позиції лідера вищої освіти України та посилює свої конкурентні переваги.

У цей святковий день бажаю Вам міцного здоров'я, сил для досягнення ефективних результатів і нових наукових звершень.

**З повагою,
Анатолій Мазаракі**

ЗМІСТ

 Розділ 1. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРЕДУМОВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Лопуга Владислав, Масловський Олександр	Явище «сірого носорогу» як драйвер економічного прогресу (рецензент – Ю. Баранюк)	9–16
Купіна Вікторія	Кібербезпека 2020: чи готова Україна відбивати удари хакерів (рецензент – Ю. Баранюк)	16–18
Крумка Маргарита	Natoinal Brand of Ukraine on the Global Market (рецензент – Ю. Баранюк)	19–21
Стельмах Юлія	Малий бізнес в Україні (рецензент – Л. Бойко)	22–24
Семка Ростислав	Екологізація виробництва як тренд сьогодення і необхідність майбутнього (рецензент – Ю. Баранюк)	25–28
Віннікова Владислава	Тенденції розвитку стартапів в Україні (рецензент – В. Лопуга)	28–31
Обухов Ілля	Розвиток науки як основний рушій економіки (рецензент – М. Крумка)	31–35
Слободяник Анастасія, Карпенко Валерія	Оподаткування криптовалюти в Україні (рецензент – А. Самойленко)	35–39
Новіков Владислав	Сучасний стан банківської системи України (рецензент – А. Самойленко)	40–43
Білак Олександра, Зикова Вікторія	Гендерна рівність та роль жінки в Україні (рецензент – Л. Бойко)	44–48
Шуль Валерія	Підприємства ІТ-галузі як драйвер створення української «кремнієвої долини» (рецензент – В. Лопуга)	49–51

Розділ 2. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Бойко Людмила	Перспективи використання досвіду країн «Азійських тигрів» при формуванні економічної політики України <i>(рецензент – Ю. Баранюк)</i>	52–56
Воронцов Марк	Вплив епідемій і пандемій на світову економіку <i>(рецензент – Ю. Баранюк)</i>	56–60
Самойленко Анастасія, Шапран Олексій	Joining NATO as a Pathway to Ukraine’s National Security <i>(рецензент – Ю. Баранюк)</i>	61–64
Новик Альона	Українські стартапи, що стали надбанням інших країн <i>(рецензент – В. Лопуга)</i>	64–67
Степанець Олексій	Negative Consequences of Globalization in the Modern World <i>(рецензент – М. Крумка)</i>	68–70
Романюк Анастасія	Шлях від сировинного експортера до повноцінного виробника та конкурента на світовому ринку <i>(рецензент – Л. Бойко)</i>	70–72
Стецюк Євгеній, Трунова Валерія	Як створити транснаціональну корпорацію: лайфхаки для України <i>(рецензент – А. Самойленко)</i>	73–76
Юрко Тетяна	Маркетинговий запій брендів VS бюджети <i>(рецензент – М. Крумка)</i>	76–79
Ласковенко Катерина	Польська стратегія економічної розбудови <i>(рецензент – А. Самойленко)</i>	80–83

**Розділ 3. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В
УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ**

Репецька Олена	Україна у міжнародних рейтингах <i>(рецензент – Ю. Баранюк)</i>	84–87
Ніколаєць Олександра	Перспективні напрями збереження кваліфікованого персоналу в Україні <i>(рецензент – Ю. Баранюк)</i>	87–90
Павлишина Катерина	Диверсифікація зовнішньоторговельних потоків України <i>(рецензент – М. Крумка)</i>	90–95
Ничик Катерина	Вдосконалення механізмів співпраці України зі Світовим банком <i>(рецензент – А. Самойленко)</i>	96–98
Хойнацька Лілія	Економічний ефект безвізового режиму Європейського Союзу для України <i>(рецензент – Л. Бойко)</i>	99–101
Герус Ольга, Кузьменко Леся	Механізм регулювання господарських відносин: економіко-правовий аспект <i>(рецензент – А. Самойленко)</i>	102–104
Повстяна Олександра	Есенціальні умови розвитку України <i>(рецензент – В. Лопуга)</i>	104–108
Івченко Дар'я	Проблеми сталого розвитку та шляхи їх рішення в Україні <i>(рецензент – Л. Бойко)</i>	108–112
Войченко Богдана, Пахоленко Марина	Щодо питання вдосконалення державного фінансового контролю в Україні <i>(рецензент – Л. Бойко)</i>	112–116
Михайличенко Владислав	Інституалізація середнього бізнесу в Україні <i>(рецензент – Л. Бойко)</i>	116–117

Продовження змісту

**Розділ 4. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ**

Булавина Світлана	ГМО на ринку України <i>(рецензент – Л. Бойко)</i>	118–121
Калюжна Анастасія, Фесенко Валентина, Калюжна Єлизавета	Безпечність та якість продуктів харчування – запорука здоров'я людини <i>(рецензент – Л. Бойко)</i>	122–127
Рамська Анастасія	Ecofriendly – Consumption for Sustainable Development <i>(рецензент – Л. Бойко)</i>	128–131
Чорнокозинська Яна	Сублімовані продукти – сьогодення і перспектива <i>(рецензент – М. Крумка)</i>	132–136
Каграманян Гаяне	Чиста вода як нагальна проблема людства <i>(рецензент – В. Лопуга)</i>	136–139
Гарбар Антон, Коденець Юлія	Land Reform in Ukraine <i>(рецензент – Л. Бойко)</i>	140–143
Мороз Валерія	Сміттєзвалища як екологічна проблема забруднення довкілля <i>(рецензент – А. Самойленко)</i>	143–145
Кукла Ольга	Економічні та екологічні аспекти вирощування енергетичних культур для біопалива <i>(рецензент – В. Лопуга)</i>	146–150

Розділ 1. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРЕДУМОВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

ЛОПУГА Владислав

студент 3-го курсу факультету інформаційних технологій, заступник голови Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, голова наукового сектору Ради студентського самоврядування університету, голова філософського клубу «Фенікс»

МАСЛОВСЬКИЙ Олександр

студент 2-го курсу факультету економіки, менеджменту та психології, голова сектору дизайну Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, голова сектору інтелектуальних проєктів Ради студентського самоврядування факультету

ЯВИЩЕ «СІРОГО НОСОРОГУ» ЯК ДРАЙВЕР ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГРЕСУ

Останнім часом складно не помітити зростаючу популярність в суспільстві та великий вплив на «світ третьої хвилі» сучасного письменника і філософа Нассіма Талеба, якому, за неофіційними даними, в епоху нинішньої пандемії ізраїльський історик Ювал Ной Харарі передав «титул» автора, зміст творчості якого знає ледь не кожен, навіть ті, хто його ні разу не читав. Ймовірно, весь секрет в голосних та вимовних заголовках, в яких і розкриваються суть як і книги, так і описаної в ній думки чи позиції. Не винятком стала і нашумівша в часи іпотечної кризи робота письменника, в якій було подано формулювання концепції «Чорного лебедя», що познайомила світ із критично новим «ковтком свіжого повітря» в роботі зі статистикою та плануванням, пошуках закономірностей та ризик-менеджменту і врешті решт – значенням випадкових подій, які неможливо перебачити, в нашому персональному житті зокрема та світовій системі в цілому.

Ми переконані, що подібно тому як Тарас Шевченко посмертно примножив свою популярність в епоху Радянського Союзу, завдяки постійній

пропаганді партійним апаратом його революційної, повстанської літератури, що виступала на захист простого робітничого народу і осуджувала багатство, так і Н. Талеб здобув визнання, бо його книга виглядала як емпірично обґрунтоване наукою виправдання помилок та неуважності управлінців фінансовими секторами і керівників держав. Як можна боротися із надувною бульбашкою на ринку нерухомості чи пандемією коронавірусу, якщо це незвіданий «чорний лебідь», місце прильоту якого неможливо передбачити?

Хоч питання подається як риторичне, письменниця та політичний аналітик Мішель Вукер знає на нього відповідь і її позиція чудово виражається в книзі «*The Gray Rhino: How to Recognize and Act on the Obvious Dangers We Ignore*» [1]. В ній подана дещо нова і ще незвідана науковою спільнотою концепція «Сірого носорогу», що зводить нанівець невизначеність удару чорного лебеда Талеба.

Її суть полягає в наступному: всі події, навіть ті, що здаються раптовими та невідворотними, насправді є сумою незначних подій – реакцій світового благоустрою на суспільні зрушення – яких ми, на велике диво, не помічаємо, ігноруємо і чекаємо поки створені за рахунок цих подій проблеми вже неможливо буде вирішити швидко, а їх наслідки «збудують затишне гніздо» для чорного лебеда. Не помітити, наче звичайного і не примітного носорога прямо посеред кімнати – звідси і назва, що акцентує увагу на абсурдності нехтування увагою. Так наприклад, будинок М. Вукер перед економічним колапсом 2008 року зріс в ціні аж удвічі, а це, вочевидь, попереджувало світ про надуття фінансової бульбашки на ринку, що незабаром лопне, змусивши брокерів традиційно пригати із хмарочосів як посеред чорного вівторку, а економіку вступити в затяжний період депресії [2].

Як не дивно, безліч подібних деталей, що зовсім не випадково потрапляють під фокус лише передбачливих одиниць, які в результаті серйозно підіймаються за рахунок вдалих інвестицій та успішного плану на майбутнє, прослідковують у кожному колапсі та застої, у кожній кризі – на кожному гнізді чорного лебеда. Сірі носороги – вони повсюди!

Для прикладу, беручи до уваги навіть останній виклик світовому благоустрою – сучасний загальносвітовий карантин, через спалах пандемії вірусу Covid-19, можна помітити прояви радше сірого носорогу, аніж чорного лебеда. Які саме? Роками 67-річний Білл Гейтс – людина, яка останнім часом нагадує радше не успішного мільярдера, що може дозволити собі усе бажане душі, а занепокоєного проблемами третього світу мецената, що вкладає фінансові ресурси у проекти покращення світового благополуччя – попереджав про неминучий спалах пандемії (а кому як не людині, що працює у беззахисних та вразливих до проблем медицини регіонах відсталого економіки, знати тонкощі поширення та появи вірусів [3]); ABC News повідомляє, що спецслужби США знали про коронавірус ще в листопаді минулого року [4]; не треба забувати і про «попереджувальні вистріли» вірусів SARS, H1N1 та Еболи, передбачення

експертів — зокрема, у 2018 році голова ВОЗ закликав країни робити щось із готовністю до епідемії, бо біда буде; а в Україні РНБО ще в січні висловлювало проігнороване урядом прохання бути напоготові.

Яскравий зразок проігнорованих сірих носорогів – проявів нестабільності, проблем, які ж негайно слід ліквідувати – не менше доцільний і по відношенню до інших явищ, які ми вже звикли називати раптовими «Чорними лебедями». Це не лише спалахи пандемій чи економічні кризи, але і воєнні конфлікти чи екологічні катаклізми, нещасні випадки глобальних масштабів, тощо – тобто все, що підпадає під дефініцію слова «колапс».

Здавалося б, якщо їх вчасно помічати та згладжувати усі супутні ним проблеми: дипломатичним підходом досягати консенсусу в сфері міжнародних відносин, професійними рішеннями покращувати становище на ринках, а завчасною підготовкою оберігатися від усіх можливих катаклізмів та хвороб, то це пряма дорога до безперервного прогресу. Та іноді не все так однозначно, як може здатися на перший погляд, що дозволяє проігнорованій проблемі перетворитися в «Сірого носорога» і несподівано позитивно відгукнутись майбутнім поколінням:

- ❖ Аварія на Чорнобильській АЕС, за словами тогочасного керівника держави – Президента СРСР Михайла Горбачова, і стала головною причиною подальшого розвалу держави, а з нею – лібералізації та «зняття залізної завіси» з 1/6 суші всієї планети;
- ❖ Як і будь-які воєнні конфлікти, протистояння, що мали місце в ХХ ст., неймовірно прискорили розвиток техніки: розробка та перше випробування атомної зброї, а завдяки цьому – і поява АЕС; розвиток авіації та машинобудівної галузі; ряд наукових відкриттів в області фізики, хімії та медицини;
- ❖ Проблема глобального потепління мотивує опановувати альтернативні джерела енергії, аби назавжди відмовитись від нафти та вугілля, а разом з цим – отримати дешевий, невичерпний енергетичний ресурс, що не руйнуватиме планету; тощо.

А що ж із сучасною, прозваною в народі, «коронакризою»? Вона теж обіцяє винагороду у вигляді прогресу за старання та успіхи в її подоланні? Ми впевнені, сучасний загальносвітовий колапс є унікальним і в своєму роді неповторним. Річ у тім, що ніколи раніше пандемія не набирала подібних розмахів, адже ніколи не було настільки багато людей як сьогодні, тим паче – це сталось в період розвитку технологій блокчейну, штучного інтелекту (далі – ШІ) та роботизації, що в результаті приводить до небаченої швидкості зрушень. Тож ми спробуємо вас переконати, що слова про зміни, то не пустий звук, бо світ і справді, вийшовши з карантину, стане зовсім іншим.

Тільки за січень-лютий, в першу чергу за рахунок високої активності передової науки Китаю, вдалось:

- ❖ Алгоритми ШІ навчилися розпізнавати обличчя, навіть в масках;

- ❖ 170 млн школярів в Китаї перейшли на онлайн-навчання;
- ❖ В автобусах Китаю тепер термометри з технологією розпізнавання особи;
- ❖ *Alibaba* і *Tencent* створили телефонні додатки, які відстежують стан здоров'я громадян і створюють нові соціальні рейтинги;
- ❖ Сервіси з інтернет-репетиторства отримують багатомільйонні прибутки;
- ❖ Нічні клуби в Китаї перейшли на «інтернет-вечірки» – через карантин багато людей сидять вдома і не можуть веселитися по-справжньому. Китайським «клуберам» тут же запропонували оригінальне рішення – «ходити» на «хмарні рейви» через платформу *Douyin* (аналог TikTok). В одному із таких хмарних рейдів в пекінському клубі SIR TEEN взяло участь 2,5 млн осіб, а більше ніж 100 тис. глядачів долучилися до рейву протягом перших 30 хвилин.

Далі коронавірус розкинувся по всій Азії, пробрався в Європу і США, вразив правлячі верхівки багатьох країн, що поширило як і високий рівень захворюваності, так і супутній цьому прогрес по всьому світові:

- ❖ Папа Римський схвалив етичні принципи ШІ, який розробив Ватикан спільно з *Microsoft* і *IBM* [9];
- ❖ В Китаї, аби зменшити кількість дотиків та контакту з поверхнями, створили голографічні кнопки (поки що лише для ліфту), але перспектива світової інтеграції очевидна;
- ❖ З конкретною ціллю – виявлення людей із вірусом, стрімко розвивається виготовлення дронів, а це і змінив робототехніці, і покращення нейронних мереж. Так наприклад, апарат, розроблений австралійськими вченими, використовує спеціальні датчики і комп'ютерний зір для пошуку людей з інфекційними респіраторними захворюваннями, цим самим дозволяючи контролювати температуру, частоту серцевих скорочень і частоту дихання. Він також може виявити чхання і кашель. Це працює навіть в натовпі, в тому числі в офісах, аеропортах, на круїзних лайнерах і в будинках для людей похилого віку;
- ❖ Розвиток розробки дронів знайшов своє місце і в кур'єрській діяльності, що стала як ніколи актуальною; подоланні складних пожеж, а це в перспективі як засіб ефективного протистояння нещасним випадкам та стихійним негараздам;
- ❖ *Google*, зробивши ще крок в революцію цифрового охорони здоров'я, створив основу для єдиної карти пацієнта та віртуальний контакт-центр для держустанов, щоб прибрати навантаження на питання-відповіді про коронавірус [14, 15];
- ❖ Китайці розробили розумні окуляри з безконтактним термометром, що дозволяють бачити у натовпі людей з підвищеною температурою [6];
- ❖ Технологічні центри світу розробили та запустили додатки для слідкування за людьми, збереження інтегрування яких плануються і після виходу країн з карантину. Добре це чи погано вже покаже час [13];

- ❖ На краундандинговій платформі *boomstarter* стартап, що займається розробкою експрес-тестів від коронавірусу, отримав понад 25 тис. дол. США за 1 тиждень [12];
- ❖ *Facebook* та *Instagram* запустили фічі для підтримки малого бізнесу в Україні, за рахунок цікавості аудиторії фоловерів;
- ❖ Важливо, що цього разу за технологічним розвитком не спізнюється і законодавча база – Китай допоможе створити міжнародні правила розпізнавання осіб, як справжній лідер в цій галузі, Європейський Союз опублікував стратегію ШІ, в якому описав правила використання технології розпізнавання особи [8].

Традиційним, якщо мова йде про прикладний аспект науки, є збереження тенденції віддавати пріоритет в дослідженнях та фінансуванні, а також – надіях на створення «світлого», прогресивного та автомобілізованого майбутнього саме штучному інтелекту (Далі – ШІ). Його головна суть полягає в багаторазовому прискоренні роботи, шляхом масштабного та паралельного аналізу інформації, крім того, забираючи на себе рутинні процеси. В момент, коли нам як інколи раніше потрібні швидкі рішення, ми спостерігаємо з тим, як активно та ефективно штучний інтелект починають залучати в медицину, задля пошуку вакцини проти вірусу:

- ❖ Вчені із університету Массачусетса розробило пристрій, що по звуку кашлю визначає характер інфекційного захворювання;
- ❖ Компанія *Exscientia*, що базується в Оксфорді, заявила про використання ШІ для перевірки 15 тис. ліків на предмет їх можливості боротися з вірусом [16];
- ❖ Стартап *BenevolentAI* використовує ШІ для швидкого створення ліків. Команда заявила, що знайшла вже схвалений препарат в якості потенційного засобу для лікування COVID-19 [17];
- ❖ Міжнародна дослідницька мережа *REMAP-COVID19*, яка складається з бази даних пацієнтів по всьому світу, готових пройти клінічні випробування для тестування комбінованої терапії. У дослідженні використовується система машинного навчання, яка визначає, яка комбінація лікування найбільш ефективна, і надає свіжу інформацію в режимі онлайн [18].

Незважаючи на це, для ефективної роботи і пошуку найкращого варіанту діючої вакцини, спеціалістам по роботі зі ШІ необхідно охоплювати велику кількість персональних даних, а компанії, що їх мають, поки що відмовляються надавати, однак на динаміку прогресу це вже не вплине.

Варто відмітити, що далеко не останню роль на фронті змін під впливом «Сірих носорогів» займають освітня та культурні сфери життя. Це і не дивно, адже ні про який драйвер прогресу не можна навіть думати, якщо освіта, тим паче наших майбутніх поколінь, не буде підлаштована під нові виклики та адаптована під найсучасніші технології:

- ❖ Чого лише варті вдалі відповіді на викликів від керівництва Facebook: 1) Марк Цукерберг оголосив про створення *Facebook Messenger Room*, що дозволить

проводити безкоштовні та безлімітні конференції з кількістю учасників до 50 осіб між користувачами програми *Facebook Messenger* та з перспективою подальшого інтегрування до аккаунтів в *Instagram*, *WhatsApp* і *Portal*; 2) *WhatsApp* розширила можливості спілкування – відео- й аудіо- дзвінки підтримують до 8 учасників, а *Instagram* відтепер дозволяє проводити пряму трансляцію одночасно чотирьом користувачам [10].

❖ Компанія *LinkedIn*, яка перш за все асоціюється з «мостом комунікації» між перспективною молоддю та роботодавцями, додала ряд нових функцій, що в недалекому майбутньому здатні як належить якісно замінити співбесіди.

Це не лише полегшує та збагачує спілкування, але і стає хорошим інструментом в досягненні інклюзивної та справді якісної освіти. Наша відповідь на суспільний виклик показала, що ми готові до впровадження дистанційної форми освіти, а, можливо, саме і це є давно очікувана її реформація. Карантин показав, що кожен університет високого рівня акредитації та довіри вступників, в тому числі і наш – КНТЕУ – готовий оперативно переводити багатотисячну студентську аудиторію до «навчання в мережі» і, тим не менш, весь час якісно його підтримувати. Карантин показав, що держава може «заступитися» за школи і організувати загальне і доступне для всіх онлайн-програма (не треба забувати, що в школах, на відмінно від університетів, навчальний план єдиний), даючи можливість кожному в невимушеній обстановці продовжити вчитись, а українську сегменту *YouTube* збагатитись валідним освітнім контентом (яскравий приклад вчитель фізики Павло Андрійович Віктор, особистий канал якого набрав уже понад 1 млн підписників [5]). Варто пам'ятати, що перш ніж перевернути наше уявлення про освіту потрібно вирішити і проблему з дотриманням академічної доброчесності, а завдяки «Сірому носорогові» коронакризи увага до учнів і студентів значно зростає.

Це стало відповіддю на ще один суспільний виклик коронавірусу і причиною, чому українці створили технологію, яка слідкуватиме за ефективністю онлайн-освіти. Вітчизняна компанія *Beehiveor* розробила сервіс, який вимірюватиме рівень зосередженості під час дистанційного навчання. *Beehiveor* – це освітня платформа та R&D лабораторія, яка спеціалізується на галузі прикладних нейронаук, аналізі поведінки, розробці і впровадженні нейротехнологій. Технологія *EyePass* слідкуватиме за рухом очей через екран монітору. Алгоритм визначатиме, чи уважно користувач читав матеріал чи просто сканував. Також вимірюється час, протягом якого людина була зосередженою на навчанні. Після цього сервіс рекомендує, які уривки потрібно опрацювати ще раз. Також можна оптимізувати навчальний матеріал, визначаючи рівень складності різних його частин, ефективність використання ілюстрацій та відео [7].

Можна зробити висновок, що хоч якою драматичною не здавалася популярні у ЗМІ фраза «світ вже ніколи не буде колишнім», вона є правдивою і

тим не менш – подібні зміни, яких уже зазнала світова система, стають не тільки новими проблемами для міжнародних відносин та благополуччя, але і закладеним фундаментом майбутнього, небаченого раніш масштабу, розвитку технологій та активної імплементації різного роду інновацій. Серед них: розвиток штучного інтелекту та нейронних мереж, зокрема, їх інтеграція до сфери медицини, котрій подібних технологій завжди не вистачало; кардинальна зміна поглядів на освіту та прискорення її адаптації до викликів вже не індустріального, а інформаційного суспільства; розширення можливостей сфери онлайн-спілкування, тощо. Варто відмітити, що кардинальні зміни чекають і на підприємницький світ, для яких коронакриза стала стрес-тестом готовності бути підлаштованим під виклики того ж самого інформаційного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Wucker M. The Gray Rhino: How To Recognize And Act On The Obvious Dangers We Ignore. *St. Martin's Press*. 2016. P. 82-88.
2. Wucker M. TED Salon: U.S. Air Force: Why We Ignore Obvious Problem – And How To Act On Them. *Ted*. 2017. URL: https://www.ted.com/talks/michele_wucker_why_we_ignore_obvious_problems_and_how_to_act_on_them/transcript
3. Співзасновник Microsoft Білл Гейтс заявив, що вірусний спалах, схожий на COVID-19, може статися «кожні 20 років або близько до того». *НВ*. 2020. URL: <https://nv.ua>
4. Intelligence Report Warned Of Coronavirus Crisis As Early As November. *ABC News*. 2020. URL: <https://abcnews.go.com>
5. Віктор П. Учитель з Одеси записав поглиблений онлайн-курс із фізики. *Дискурс*. 2019. URL: <https://dyskurs.info/uchytel-z-odesy-zapysav-poglyblenyj-onlajn-kurs-iz-fizyky>
6. Китай навчить світ стеження. *Комерсант Hi-Tech*. 2020. URL: https://www.kommersant.ru/doc/4180978?From=Four_Tech
7. Eyepass. 2020. URL: <https://eyepass.tech>
8. White Paper On Artificial Intelligence – A European Approach To Excellence And Trust. *European Commission*. 2020. URL: <https://ec.europa.eu>
9. Vatican Joins Ibm, Microsoft To Call For Facial Recognition Regulation. *Reuters*. 2020. URL: <https://www.reuters.com>
10. Що Відомо Про Нові Функції Facebook, Instagram Та Telegram. *Дивись Info*. 2020. URL: <https://dyvys.info/2020/02/17/ostanni-onovlennya-shho-vidomo-pro-novi-funktsiyi-facebook-instagram-ta-telegram>
11. Umass Amherst Handheld AI Tool Turns Cough Sounds Into Flu, Pandemic Forecasts. *Becker's Healthcare*. 2020. URL: <https://www.beckershospitalreview.com>
12. Разработка Экспресс-Теста На Коронавирус. *Boomstarter*. 2020. URL: <https://boomstarter.ru>

13. Камеры нарушенного соблюдения. *Коммерсант*. 2020. URL: https://www.kommersant.ru/doc/4308979?From=Main_3
14. Rapid Response Virtual Agent. *Google*. 2020. URL: <https://cloud.google.com>
15. Our Healthcare API And Other Solutions For Supporting Healthcare And Life Sciences Organizations During The Pandemic. *Google*. 2020. URL: <https://cloud.google.com>
16. This Article Is More Than 1 Month Old Oxford Firm To Screen 15,000 Drugs In Search For Coronavirus Cure. *The Guardian*. 2020. URL: <https://www.theguardian.com>
17. Baricitinib As Potential Treatment For 2019-Ncov Acute Respiratory Disease. *The Lancet*. 2020. URL: [https://www.thelancet.com/Journals/Lancet/Article/PIIS0140-6736\(20\)30304-4/Fulltext](https://www.thelancet.com/Journals/Lancet/Article/PIIS0140-6736(20)30304-4/Fulltext)
18. International Coronavirus Treatment Trial Uses AI To Speed Results. *Axios*. 2020. URL: <https://www.axios.com>

Адрес електронної пошти авторів:

vlopuga12@gmail.com; masla.ama.hasla.69@gmail.com

Статтю отримано: 13.05.2020 р. / Прийнято: 13.05.2020 р.

КУПІНА Вікторія

студентка 3-го курсу факультету інформаційних технологій, учасниця Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, голова СНК «H&SW-service»

**КІБЕРБЕЗПЕКА 2020: ЧИ ГОТОВА УКРАЇНА ВІДБИВАТИ
УДАРИ ХАКЕРІВ**

Кібербезпека – одна з проблем, які чекають людство в 2020-му році. Так написали в звіті Всесвітнього економічного форуму в Давосі. З огляду на пережите в останні роки – витоки, кібератаки, зломи і втручання, в світі врешті решт з'явилась тенденція запобігання проблемам, а не вирішування їх наслідків.

Схоже, в новому році компанії будуть наввипередки з хакерами шукати уразливість у своїх продуктах.

Сучасний світ розвивається зі швидкістю світла. Нічого не стоїть на місці. Технологічний розвиток тягне за собою полегшення життя, його спрощення завдяки різноманітним винаходам. Але, разом з тим, людство стає залежним від кіберрозвитку. Майже все у сучасному світі пов'язано з новітніми технологіями, саме тому, не дивним є поява кіберзлочинців.

Сьогодні для того, щоб когось, або щось пограбувати не обов'язково виходити з власної оселі, а для того, щоб тебе не пограбували недостатньо лише не казати нікому де лежать ваші збереження або пароль від банківської карти.

Питання кібербезпеки будуть завжди актуальні, адже інструменти злому постійно розвиваються. Стандартна практика, коли зловмисники на крок попереду, лише тому, що першими виявляють вразливість і використовують її до того, як вона стане відома виробникам.

Новини про те, що хакери роками користувалися вразливістю в продукті якогось ТехноГіганту перетворилися на буденність. Наприклад, в минулому році стало відомо про вразливість в клієнті Steam, яка цілих 10 років дозволяла хакерам отримувати віддалене управління над комп'ютерами користувачів. Під постійною загрозою перебували 15 млн користувачів. Але загалом баг містив загрозу для 125 млн користувачів.

З'являлися новини і про уразливість Microsoft. Наприклад, в серпні 2018-го року світ дізнався про баг в сімействі ОС Windows, який дозволяв хакерам підвищувати права шкідливого коду від рівня User до SYSTEM. У Facebook через уразливість могли постраждати 90 млн акаунтів. А, пропіарені своєю безпекою, Apple допустили можливість підслуховувати і підглядати за користувачем через FaceTime ще до того, як він взяв трубку.

І це лише кілька новин про найбільші компанії. А скільки підприємств в світі ще не знають про свої слабкі місця, не кажучи про Україну?

Саме тому загальний вектор розвитку кібербезпеки необхідно зміщувати в сторону рішень зі штучним інтелектом, який дозволить в режимі реального часу активно забезпечувати необхідний захист.

Тема штучного інтелекту в кібербезпеці активно обговорювалася в Роттердамі на найбільшій Міжнародній конференції з безпеки ASIS Europe 2019, європейське населення навіть не питає, що це таке і чи потрібно взагалі. «Тут щосили впроваджують нові технології, підходи, інноваційні способи боротьби з кіберзлочинністю. І бізнес в даному питанні виступає драйвером всіх інновацій», – ділиться фахівець, технічний директор компанії Октава Кіберзахист.

В Україні, все ще доводиться пояснювати, що таке кібербезпека в цілому і чому за неї потрібно платити. Ставлення ринку до теми – несерйозне. Проте, перший крок вже зроблено: в 2018-му році вступив в силу закон про кібербезпеку. Він сформулював основні поняття з приставкою «кібер», об'єкти критичної інфраструктури (в тому числі ті, що не належать до ІТ, як

електромережа або водоканали) і вектор розвитку нормативно-правової бази з кібербезпеки в сторону єднання з Європейським Союзом і стандартами НАТО.

З огляду на специфіку нашого ринку, можна виділити три основні моменти, про які українському бізнесу варто подбати в 2020-му році:

- ❖ наявність освіченого персоналу;
- ❖ наявність в компаніях відповідального за кібербезпеку (роль CISO);
- ❖ приділення питанням кібербезпеки належної уваги і оцінка цього питання з точки зору ризиків і впливу на бізнес компанії.

Гіл Хехт - засновник і гендиректор Continuity Software, компанії по забезпеченню IT-безпеки, виділив кілька важливих принципів протидії кіберзлочинності:

- ❖ визначте критично важливі дані, необхідні для ведення бізнесу;
- ❖ чітко визначте вимоги по стійкості для кожного типу даних. Наприклад, що робити в разі втрати частини транзакцій і скільки часу знадобитися на відновлення;
- ❖ налагодьте систему для забезпечення необхідного рівня захисту. Наприклад, часте копіювання даних на пристрої, що запам'ятовують з одноразовою записом гарантує, що дані не можуть бути видалені або пошкоджені. Такі пристрої з одноразовим записом повинні бути захищені обліковими даними, які нікому не доступні в ході звичайної діяльності. Разом з резервним копіюванням і відновленням даних краще використовувати журнал транзакцій, який записується синхронно на одні і ті ж пристрої зберігання з одноразовим записом;
- ❖ постійно перевіряйте, чи правильно впроваджені вимоги по відновленню роботи системи і чи виконуються вони всіма причетними сторонами. Після кожної зміни перевіряйте оновлення, модифікації, виправлення.

Дані принципи дозволяють скоротити кількість простоїв компаній більш, ніж на 83 %, а також гарантувати своєчасне відновлення в тих рідкісних випадках, коли система або дані були скомпрометовані.

Людство стає залежним від кіберрозвитку. Компанії борються за увагу та попит користувачів, що стимулює знову й знову підвищувати планку, вдосконалювати технології та, врешті решт – змінювати світ.

Адрес електронної пошти автора:
kusikkupina@gmail.com

Статтю отримано: 24.03.2020 р. / Прийнято: 27.03.2020 р.

КРУМКА Маргарита

студентка 3-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, голова відділу Організації заходів Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, учасниця Ради студентського самоврядування факультету

NATIONAL BRAND OF UKRAINE IN THE GLOBAL MARKET

Nation branding is a developing field in which scholars continue their search for a unified theoretical framework. Many nations aim to improve their country's standing, as the image and reputation of a nation can dramatically influence its economic vitality. They seek to attract tourism and investment capital, increase exports, attract a talented and creative workforce, and enhance their cultural and political influence in the world.

Different factors influence on National Brand such as internal or external, and in the different spheres as investments, tourism, product and talent (fig. 1).

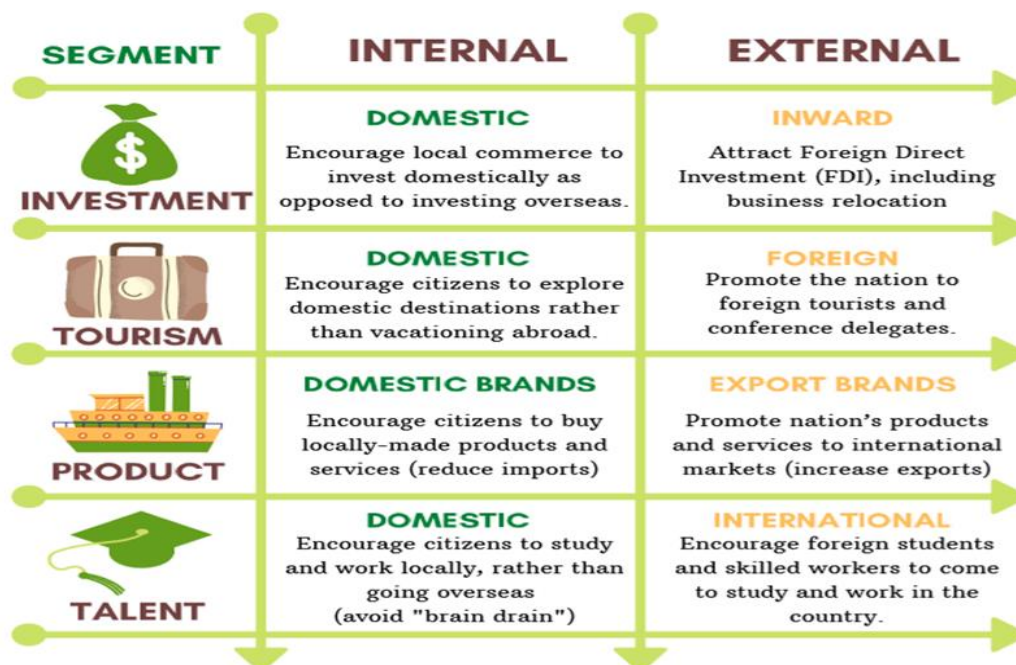

Fig. 1. Framework for National Brand

Source: conducted by the author on the basis [1].

Different ways that nation project their nation brand include export, foreign direct investment, and tourism. The example of exporting products is that the country Germany is known for their motor industry because famous car companies like Mercedes, Audi, and BMW are German companies.

The Most Valuable Nation Brands. Here is the full list of top 10 due to 2019 report:

Fig. 2. Top 10 Most Valuable National Brand

Source: annual report of Brand Finance National Brands [2].

One of most impressive gains came from second-ranked China, which is rapidly closing the gap separating them from the United States. China's brand value surged over 40 % to \$ 19.4 trillion — more than the cumulative brand value of the next five countries.

Not to be outdone, the United States also posted impressive numbers. Despite being a mature economy, the country's brand value grew by 7,2 % over the last year.

The National Brand of Ukraine. Now Ukraine has 56th place in the ranking of Most Valuable National Brands and has a good tendency of developing our national brand.

But in 2014 our country lost 37 % of national brand because of the war on the East. The impact of the conflict on Ukraine has been even greater however. Though a turn towards western values of transparency and democracy has certainly had some impact in improving Ukraine's reputation in Europe, the US and beyond, continuing instability is a major problem for its nation brand. In losing Crimea, Ukraine has lost

Year	Rank	Brand Value (\$,bln)	Brand Rating	Brand Value Change
2011	53	73	BBB	4.7%
2012	45	124	BBB	69.6%
2013	45	126	A-	2%
2014	53	80	BBB	-37%
2015	68	44	A-	-45%
2016	62	56	A	27%
2017	61	68	A-	22%
2018	60	84	A-	23%
2019	56	-	-	-

Fig. 3. Ranking position Ukrainian National Brand

Source: conducted by the author on the basis of Brand Finance National Brands [1].

So, information, science, education as source of economic development are defining the success of competition between countries. One must rebuild economic independence and power over our country through reforming all spheres of life in general national level, fundamental structural changes of the regional economy, finding own way to economic independence, sustainable development, social balance that so perfectly fits to the format of creating a national brand.

References:

1. Annual Reports of Brand Finance National Brands (2011-2019). *Brand Finance*. 2020. URL: <https://brandfinance.com/knowledge-centre/reports>
2. Routley N. The Most Valuable Nation Brands. *Visual capitalist*. 2019. URL: <https://www.visualcapitalist.com/ranked-the-most-valuable-nation-brands>

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародного менеджменту **Сєрова Л.П.**

Адрес електронної пошти автора: margokrumka@ukr.net

Статтю отримано: 30.03.2020 р. / Прийнято: 30.03.2020 р.

СТЕЛЬМАХ Юлія

студентка 1-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, учасниця Відділу втілення інновацій Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

МАЛИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ

Почнімо з простого. Як коректно визначити поняття «малого бізнесу»? Це підприємницька діяльність, сформована на власний ризик, що не суперечить чинному законодавству та створює відносно невелику кількість робочих місць. Це найбільш масова, динамічна та гнучка форма ділового життя.

Першочергова мета створення малого бізнесу – отримання прибутку та самореалізація. Для нього характерні:

- ❖ відносно невеликі розміри;
- ❖ обмежена кількість людей;
- ❖ обмежений обіг капіталу;
- ❖ локальний район операцій;
- ❖ конкретний напрям роботи.

Але незважаючи на обсяги, він відіграє значну роль у забезпеченні зайнятості більшості розвинених країн.

Прогресивний малий бізнес – це одна з першочергових ознак зростаючої економіки. Саме так вважають у передових країнах світу. Тому більшість політичних та економічних програм Європи й Америки відштовхуються від принципу «*Think first small*».

У ринкових умовах господарювання мале підприємництво відіграє структуроутворюючу роль. Це пов'язано, в першу чергу, з історичними аспектами становлення ринкової економіки, де дрібнотоварне виробництво було первинною формою господарювання. Сьогодні економіка розвинених країн буквально базується на малому та середньому бізнесі. Наприклад, частка малого та середнього бізнесу у ВВП багатьох європейських країн перевищує 50 % (Італія – 70 %, Німеччина – 60 %, Франція – 52 %).

В Україні малий та середній бізнеси також забезпечують немало: 79 % робочих місць. Серед усіх підприємств України малий та середній бізнес складає 99,8 %. Цей показник є навіть вищим, аніж у Німеччині, за інформацією Міністерства економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства

України. Малий та середній бізнес в Україні створює 59 % доданої вартості, що перевищує аналогічні показники Польщі та Німеччини.

Але в чому ж тоді проблема? Сьогодні, як ніколи, мале підприємництво потребує значної підтримки. Нині, вітчизняний малий бізнес розглядається державними органами влади лише з позицій поповнення державного бюджету, тому відіграє не таку суттєву роль. Його значення полягає зовсім в іншому:

- ❖ у вирішенні проблеми зайнятості населення за рахунок самозайнятості підприємців та створення нових робочих місць;
- ❖ у наданні гнучкості економіці шляхом оперативного реагування на зміни кон'юнктури ринку;
- ❖ у формуванні конкурентного середовища, в тому числі за рахунок обмеження можливостей та ліквідації монополій;
- ❖ у визначенні темпів економічного зростання шляхом прискорення реалізації новітніх технічних і комерційних ідей, випуску наукоємної продукції.

З цього слідує, що основними причинами недосконалості розвитку малого бізнесу в Україні є наступні:

- ❖ низький рівень технічної озброєності при значному інноваційному потенціалі;
- ❖ низький управлінський рівень, бракує знань, досвіду та культури ринкових відносин;
- ❖ наймовірно важкий тягар оподаткування, що примушує багатьох суб'єктів звернути в тіньову економіку;
- ❖ відсутність належного нормативно-правового забезпечення розвитку;
- ❖ недостатньо врегульовані відносини суб'єктів підприємницької діяльності з органами влади і управління, відсутній законодавчий механізм державної фінансової підтримки;
- ❖ обмеженість матеріально-фінансових ресурсів;
- ❖ відсутність достатньої суми стартового капіталу, власних виробничих площ та устаткування;
- ❖ недосконалість системи обліку та статистичної звітності малого підприємництва, обмеженість інформаційного та консультативного забезпечення [1-2].

При цьому, аналіз стану малого підприємництва в Україні свідчить про те, що останнім часом відбуваються суттєві зрушення у розвитку цього сектора ринкової економіки. Заслужує уваги стимулювання активності суб'єктів малого бізнесу через розширення їх доступу до фінансово-кредитних ресурсів, зокрема шляхом надання часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами, часткового відшкодування лізингових, факторингових платежів та платежів за користування гарантіями, а також створення кредитно-гарантійної системи підтримки малого і середнього бізнесу.

Наразі потрібно зосередитися на якісному складнику розвитку, а він, чи не в першу чергу, залежить від того, як держава впливатиме на кредитні ставки для бізнесу. Міністерство економічного розвитку, торгівлі та сільського

господарства України розробило Стратегію розвитку малого та середнього бізнесу в Україні до 2020 року. Стратегія передбачає, що до кінця 2020 року український малий та середній бізнес повинен наростити обсяги реалізації, частку у валовій доданій вартості та прибутки.

Основними цілями розвитку малого бізнесу є:

- ❖ зростання частки інноваційних підприємств до 20 %;
- ❖ збільшення частки ринків із конкурентною структурою до 49,5 %;
- ❖ зріст частки підприємств малого бізнесу у доданій вартості;
- ❖ зріст частки підприємств-експортерів.

Зараз українське мале підприємництво має надії на міжнародні програми: Україна приєдналась до програми Євросоюзу з фінансування бізнесу COSME, яка принесла нашій країні 117 млн євро на розвиток підприємництва. Також в Україні запрацювала програма Horizon 2020 від Євросоюзу, що включає фінансування науки та інновацій із загальним бюджетом близько 80 млрд євро на 2014-2020 роки. Суб'єкти малого підприємництва, які ведуть діяльність не менше 3 років, мають змогу потрапити до програми від Німецького банку розвитку (KfW) та Німецько-Українського фонду [3].

Отже, підтримка та розвиток малого бізнесу в Україні є невід'ємною складовою розвитку соціально орієнтованої економіки, побудови сильної держави з високим рівнем життя населення. Дотримання даного напрямку реформ сприятиме процесам інтеграції національної економіки у світове глобальне господарство. Для ефективного розвитку малого підприємництва в Україні основним завданням залишається створення механізму ефективної взаємодії між державою та підприємницьким сектором. Якість, а не кількість важлива сьогодні нашій країні. «*Think first small*», – нехай цей девіз стимулює наших громадян та владу до активних дій і правильних рішень!

Список використаних джерел:

1. Сілічєва Н. Малий бізнес в Україні: стан та перспективи розвитку. *Економічні інновації*. 2015. Вип. 59. С. 303-309.
2. Букатюк У. Підтримати малий бізнес. Як Україна відстала від світу 2020. *Еспресо*. 2017. URL: https://espresso.tv/article/2017/07/11/malyu_seredniy_biznes
3. Стратегія розвитку малого і середнього бізнесу 2020. *Національна платформа малого і середнього бізнесу*. 2020. URL <https://platforma-msb.org>

Адрес електронної пошти автора:

julia22blue@gmail.com

Статтю отримано: 17.03.2020 р. / Прийнято: 20.03.2020 р.

СЕМКА Ростислав

студент 3-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, учасник Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ЯК ТРЕНД СЬОГОДЕННЯ І НЕОБХІДНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО

На сьогоднішній день людство як ніколи жваво обговорює екологічну ситуацію у світі. Оксфордський словник англійської мови назвав словом 2019 року «climate emergency», що означає «надзвичайна кліматична ситуація». На думку фахівців, вживання виразу «climate emergency» у 2019 році зросло в 100 разів. До переліку також увійшли такі вирази, як «climate action» (боротьба зі зміною клімату), «climate crisis» (криза клімату). Тобто, можна з впевненістю сказати, що у сучасному світі екологія стала певним трендом, вона у всіх на устах, люди і підприємства стають більш свідомими до екологічної ситуації, активно відбувається хвиля екологізації.

Але що ж таке екологізація? За визначенням тлумачного словника: екологізація виробництва – це розширене відтворення природних ресурсів шляхом вдосконалення технології, організації матеріального виробництва, підвищення ефективності праці в екологічній сфері. Тобто управління господарством і його функціонування повинні здійснюватися на основі раціонального природокористування та застосування нової технології, прогресивної організації маловідходних і безвідходних виробництв.

Тренд на екологічність продовжує рости з кожним роком: у 2020 році вже 73 % мілленіалів (людей які народилися в період з 1979 по 2000 роки) готові платити більше за більш стійкі продукти, а чим вище буде на них попит, тим активніше під нього почнуть підлаштовуватися виробники. Але для того, щоб кардинально змінити виробництво відповідно до екологічних стандартів, потрібен час.

Треба пам'ятати, що зелене виробництво – це оновлення виробничих процесів та встановлення екологічно чистих операцій у виробничій галузі. По суті, це «екологізація» виробництва, коли працівники використовують менше природних ресурсів, зменшують забруднення та відходи, переробляють і повторно використовують матеріали та помірні викиди в своїх процесах.

При такому виді діяльності активно використовуються наступні принципи та інструменти:

- ❖ енергія з відновлюваних джерел. Працівники можуть виробляти електроенергію, тепло чи паливо з поновлюваних джерел для використання в межах свого закладу. Ці джерела можуть включати вітер, біомасу, геотермальні, сонячні, океанські, гідроенергетичні, сміттєзвалищі та тверді побутові відходи;
- ❖ енергоефективність. Робітники використовуватимуть конкретні технології та практики для підвищення енергоефективності в межах свого закладу;
- ❖ зменшення та видалення забруднень, скорочення парникових газів та утилізація;
- ❖ збереження природних ресурсів. Робочі використовуватимуть конкретні технології та практики для збереження природних ресурсів, наприклад, пов'язаних з органічним землеробством, управлінням землею та збереженням ґрунтів, водних ресурсів чи дикої природи.

Уже зараз багато світових і масштабних компаній прийняли цей тренд і ефективно впровадили екологізацію у своє виробництво. Тож пропоную зараз проаналізувати світові компанії лідери і поглянути на їх досягнення.

IKEA. Компанія інвестувала в стійкість протягом усіх своїх ділових операцій. Починаючи з ланцюга поставок, де шведський виробник меблів отримує близько 50 % своєї деревини від стійких лісівників та 100 % бавовни з ферм, які відповідають стандартам «sustainable». IKEA має понад 700 000 сонячних панелей, що живлять їхні магазини, і планує почати продавати їх покупцям у Великобританії. У 2012 році IKEA оголосила про свою мету забезпечити енергопостачання на 100 % відновлюваними джерелами енергії до кінця 2020 року.

Unilever. План сталого життя компанії встановлює цілі щодо забезпечення джерелами постачання, ланцюгами поставок та виробництвом у всьому, від використання енергії та води до постачальників та громад, де вони працюють. Коли він був уперше прийнятий у 2010 році, генеральний директор Пол Полман заявив, що хоче подвоїти бізнес компанії, зменшивши вдвічі вплив на навколишнє середовище лише за 10 років. Це досягло дивовижних успіхів: три чверті небезпечних відходів Unilever переробляє сама компанія, а частка сільськогосподарських постачальників, які використовують сталу практику, зросла втричі. За це Організація Об'єднаних Націй нагородила генерального директора компанії премію «Чемпіон Землі» у 2015 році.

IBM. Корпоративна соціальна відповідальність та управління навколишнім середовищем є частиною місії компанії з 1960-х років. Перший звіт про сталий розвиток був опублікований у 1990 році, і його центри обробки даних отримали нагороди від Європейської комісії за багаторічні успіхи в

енергоефективності. Сьогодні зусилля IBM включають розумні будівлі, які зменшують попит на ресурси, зелені закупівлі й управління водними ресурсами.

Загалом ми спостерігаємо, що виробництва зациклиться. Незабаром ми побачимо більше рішень замкнутого циклу без втрати ресурсів в різних індустріях – не тільки на рівні упаковки, але і всього ланцюга виробництва. Виробники будуть закладати повторне використання ресурсу в дизайн продукту, для того щоб підтримувати вже куплений товар, а не виробляти новий.

Наприклад, бренд Patagonia з відомою рекламною кампанією «Do not buy this jacket» («Не купуй цю куртку») показує покупцеві повний екологічний слід одягу і заробляє на ремонті виробів, а більш нішеві бренди Pure waste і Tonle використовують для свого одягу тканини, що залишилися від великих виробництв. У той же час Timberland співпрацює з виробником шин, який віддає свою зношену продукцію на переробку, а отримана гумова крихта стає подошвою для черевиків. Данська стартап VIGGA продає підписку на дитячий одяг: за невелику щомісячну плату батьки отримують набір з 20 речей дуже високої якості, а коли вони стають малі, комплект повертається і після хімічності передається іншій родині. Сервіси оренди одягу йтимуть за покупцем і ставати більш звичними, як, наприклад, Rent the Runway, який підписав партнерську угоду з мережею готелів W.

Не тільки зелене виробництво приносить користь навколишньому середовищу, але й зростаюча кількість підприємств по всій країні виявляє, що спрямованість на переробку та скорочення відходів може принести користь їхньому бізнесу в цілому. Власники бізнесу бачать поліпшений підсумок, а співробітники спостерігають зростання мотивації, моралі та зв'язків з громадськістю.

Зелене виробництво також стало рушієм для створення довгострокових робочих місць у Сполучених Штатах. Відповідно до недавньої статті журналу «Quality», на сьогодні зелене виробництво становить 26 % усіх робочих місць з чистою енергією. Більше того, чисте та зелене виробництво створило 35 382 робочі місця між 2013 та 2020 роками, тоді як решта галузі скоротилася в кількості. Через свою спеціалізовану базу навичок працівники чистої економіки заробляють на 13 % вищі зарплати, ніж інші працівники економіки США.

Список використаних джерел:

1. Чечель А. Екологізація соціально-економічного розвитку промислових вугільних територій : монографія. Донецьк: *Східний видавничий дім*. 2011. 232 с.
2. Cooney S. Adam Smith, Milton Friedman and the Social Responsibility of Business. *TriplePundit*. 2012.
3. Sustainable Living Plan : Progress Report. *Unilever*. 2012. URL: http://www.unilever.co.uk/Images/USLP-Progress-Report-2012-FI_tcm28-352007.pdf

4. Bangert M. Green Manufacturing is Going Strong. *Quality*. 2015. URL: <https://www.qualitymag.com/articles/92872-green-manufacturing-is-going-strong>
5. Crampton N. Examples of Environmentally-Friendly Business Ideas. *Entrepreneur Media*. 2019. URL: <https://www.entrepreneur.com/article/334863>

Адрес електронної пошти автора:
semkar2000@ukr.net

Статтю отримано: 23.03.2020 р. / Прийнято: 30.03.2020 р.

ВІННИКОВА Владислава

студентка 4-го курсу факультету ресторанно-готельного та туристичного бізнесу, голова сектору Центру розвитку кар'єри Ради студентського самоврядування університету, учасниця Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ

Україна належить до країн з перехідною економікою. Це означає, що у новому столітті вона повністю позбувається планової і все більше набуває елементів ринкової. До того ж, поява нових технологій, модернізація, спричинює народження нових креативних ідей. Це призводить до того, що поряд з традиційними формами підприємств, такими як ТОВ, ВАТ виникають стартапи. Поряд з розвиненими країнами ця тенденція не оминає і Україну.

У чому ж особливості такої моделі ведення бізнесу? Які перспективи вона має в нашій країні?

Стартап – це нещодавно створена компанія, що перебуває на стадії розвитку і будує свою діяльність на інноваціях і новітніх технологіях. Найчастіше, окрім прибутку, мета її функціонування – розробити і впровадити нове рішення проблеми у певній сфері, полегшити повсякденне життя суспільства. Стартапи можуть бути ризикованими бізнесами, але мають великі потенціали. Це поєднання трьох ключових моментів: людина, ідея і цінності.

Кожен стартап варто розглядати як проєкт, що має свої цикли. Цей поділ залежить від мети і спрямованості стартапу, сфери його діяльності і інших критеріїв, які впливатимуть на швидкість розвитку і кількість інвестицій у стартап.

Найчастіше згадується скорочена класифікація, що має 5 стадій розвитку:

- ❖ *посівна стадія*. Це стадія появи і розвитку ідеї. Фінансування необхідно вже на цьому етапі, нехай навіть мінімальне;
- ❖ *стадія запуску*. На цьому етапі важливо налагоджувати систему просування продукту, щоб правильно і вчасно запустити продукт на ринку;
- ❖ *стадія зростання*. Стартап має довести продукт до ідеального стану. Одночасно з цим триває процес просування продукту на ринку, кошти інвестуються в рекламу з метою залучення нових користувачів і підвищення лояльності вже існуючих;
- ❖ *стадія розширення*. Компанія має завершальний функціональний продукт, що приносить стабільний прибуток;
- ❖ *стадія «Виходу»*. Компанія починає випуск акцій, що приносять доходи її засновникам. Відбувається перетворення стартапу на повноцінну організацію. Компанія вже має постійний штат працівників з налагодженою роботою, високу окупність продукту. Інвестори приймають рішення про продаж своїх часток, або отримання доходів у вигляді дивідендів [1].

Іноді застосовується і більш розширена класифікація стадій розвитку стартапу: *pre-startup стадія*; *запуск проєкту*; *post-startup* стадія. Наскільки така модель актуальна в Україні?

Україна належить до країн, де стартапи набувають популярності. У різних сферах створюються команди, що готові розвивати свій продукт і виводити його на ринок. Однак вони можуть не витримувати конкуренції з великими бізнесами, відчувати нестачу у стабільному фінансуванні.

Якщо стартапи не мають постійних інвесторів, вони можуть сподіватися на гранти від іноземних фондів, громадських організацій, конкурсах або краудфандинг – збір коштів через спеціальні платформи («Спільнокошт», BigggIdea). Також допомогти можуть екосистеми або інкубатори.

У Національному технічному університеті України «КПІ ім. Ігоря Сікорського» у 2014 році створена інноваційна екосистема Sikorsky Challenge. Вона включає в себе такі відділи: Стартап Школа Sikorsky Challenge; Фестиваль інноваційних проєктів «Sikorsky Challenge»; Бізнес-інкубатор «Sikorsky Challenge»; Інноваційна технологічне середовище «Sikorsky Lab»; Центр інтелектуальної власності; Венчурний фонд Sikorsky Challenge [2].

У стартап школі студенти, що мріють створити стартап, навчаються основам ведення такого бізнесу. Вони вивчають маркетинг на стартап-ринку, особливості продажу продуктів, на прикладі існуючих кейсів дізнаються як успішно управляти інноваційними проєктами.

Бізнес інкубатор Sikorsky Challenge надає робочі місця, лабораторії 3Д моделювання та друку, забезпечує навчальними програмами, консультаціями фахівців з юридичних питань, прав інтелектуальної власності, маркетингу. Подаватися туди можуть як студенти і випускники ЗВО, так і окремі підприємці. Крім того, бізнес-інкубатор організує пошук та взаємодію стартаперів з інвестором.

Для студентів ЗВО України є можливість приєднатися до YEP, з яким активно співпрацює Київський національний торговельно-економічний університет. YEP – мережа академічних стартап-інкубаторів, що працює у співпраці з університетами [3]. Її місія – створення екосистеми молодіжного підприємництва в Східній Європі, яка надає можливості молоді для персонального та професійного розвитку.

На даний момент YEP- резидентами є:

- ❖ Giftbot-чат – бот, що допомагає визначитися з подарунком залежно від свята, профілю і уподобань людини;
- ❖ Samtouch – портативний пристрій, що перетворює за 5 хв проектор в інтерактивну поверхню;
- ❖ SOIL LINES – портативний лазерний аналізатор для ґрунтів. Аналізатор Soil Lines призначений для визначення хімічного складу ґрунту в польових умовах в режимі реального часу;
- ❖ WI-FINO – маркетингова платформа, яка допомагає налаштувати таргетинг реклами на конкретну цільову аудиторію. За допомогою цього сервісу можна налаштувати рекламну кампанію, створити різні види реклами і спілкуватися з клієнтами;
- ❖ SEM – система електроприводу, що може зробити автомобіль гібридом;
- ❖ FONETIFY – додаток, що дозволяє покращувати англійську і французьку вимови, читаючи веб-сайт;
- ❖ «Сопілка» – соціальне підприємництво, яке допомагає дітям з особливими потребами соціалізуватись та проявити їх творчі здібності. Команда проводить хімічне шоу та арт-терапію в спеціалізованих дитячих закладах. Отримані малюнки оцифровуються та тиражуються на світшотах, худі, футболках.

Крім того, програмами, що підтримують розвиток стартапів в Україні, є :

- ❖ UNIT.CITY – інноваційний парк для співпраці стартапів, ініціатив і міжнародних компаній;
- ❖ GrowthUp – акселератор і венчурний фонд, який допомагає технологічним стартапам на ранній стадії;
- ❖ Startup Depot – коворкінг у Львові для розвитку власних ідей;
- ❖ iHUB – проєкт , що розвиває екосистему інноваційних підприємств в Україні та Східній Європі і підвищує рівень освіти молодих іноваторів;
- ❖ StartupUkraine – освітній центр для підприємців. Допомагає запускати бізнеси, проводячи інтенсиви, тематичні події і табори;

❖ 1991 Open Data Incubator – некомерційний інкубатор, що допомагає перетворити відкриті дані на стартапи, що надають сервіси українським громадянам, підприємствам та державним органам.

Можна зробити висновок, що в Україні модель стартапів набуває розвитку. Більшість новостворених компаній мають можливість долучатися до інкубаційних програм, які допоможуть знайти потенційних інвесторів, нових членів команди і презентувати свої ідеї як в Україні, так і на міжнародних майданчиках, іноземних ринках.

Список використаних джерел:

1. Баб'ячок Р., Кульчицький І. Основні тенденції розвитку стартапів в Україні – проблеми, перешкоди і можливості. *Агенція Європейських Інновацій*. 2018. URL: <https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Osnovni-tendentsiyi-rozvytku-startapiv-v-Ukrayini-1-1.pdf>
2. Sikorsky Challenge. 2020. URL: <https://www.sikorskychallenge.com>
3. YEP. 2020. URL: <http://www.yepworld.org/ua/about>

Адрес електронної пошти автора:

vinnikovavlada@gmail.com

Статтю отримано: 24.03.2020 р. / Прийнято: 25.03.2020 р.

ОБУХОВ Ілля

студент 1-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, учасник Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

РОЗВИТОК НАУКИ ЯК ОСНОВНИЙ РУШІЙ ЕКОНОМІКИ

Станом на сьогодні економіка України переживає нелегкі часи. Одним з можливих способів запустити її сталі зростання є актуалізація розвитку наукової галузі в країні. Теперішній вектор розвитку політичної думки країни не передбачає посиленої стимуляції розвитку науки, незважаючи на те, що

прийняття урядом рішення закцентувати увагу на науково-технічному прогресі могло б значною мірою позитивно вплинути на становлення української держави як сильного гравця на міжнародній арені.

Наука може стати основним фактором розвитку економіки, треба лише забезпечити її власне становлення. Розвиток та інтеграція у виробництво та інші галузі досягнень НТП безумовно матиме прямий ефект на стан економіки. По-перше, результатом впливу стане оптимізація виробництва, відповідно максимізація обсягів виготовлення продукції за найменших витрат. Користь від впровадження новітніх технологій у процес виробництва давно була аргументована дослідниками в різних галузях з усього світу та доведена практично, потреби в її повторному обговоренні немає. Не слід також забувати, що в наш час, в умовах незадовільної екологічної ситуації у світі і впливу, який вона має на суспільний розвиток людства, особливо гостро стоїть питання екологізації будь-якої економіки світу, на що також матиме позитивний вплив модернізація виробництва.

По-друге, наукова галузь може зайняти чималу частку у ВВП країни. Сучасні розробки, як от нанотехнології, дослідження у космологічній галузі, новітні пристрої в царині медицини можуть, окрім виконання свого початкового призначення, приносити значний дохід. А зважаючи на прогрес загальносвітової наукової думки та на зростаючий попит на новітні технології, розвиток наукової галузі здатний привабити як закордонні, так і вітчизняні інвестиції, дати стимул молодим спеціалістам будувати кар'єру у своїй країні, для молоді стати приводом обирати для вивчення наукові спеціальності, а також може залучити спеціалістів з-за кордону. У цьому питанні Україні слід взяти за приклад досвід Японії – країни, яка найкраще демонструє, чого можна досягти за допомогою науки. Відносно бідна на мінеральні ресурси, Японія досягла повної від них незалежності: економіка країни входить до сімки кращих у світі.

В Україні існує і проблема з прикладним використанням економічних розробок. У той час, як в межах країни проводиться серйозна науково-дослідна робота у сфері економіки, функціонує велика кількість відповідних інститутів, а економічний напрям обирає для вивчення найбільша кількість здобувачів вищої освіти та вчених ступенів, можна заявити, що процес формування української економіки сьогодні відбувається без застосування сучасних досягнень економічної науки. Такий стан, ніби, є зрозумілим з огляду на відсутність загальноприйнятої концепції; вектор розвитку держави здебільшого напрямлений на політичні відносини, проте важко зрозуміти майже повну відсутність залучення результатів досліджень фахівців для формування економічної стабільності держави.

З огляду на це, вклад працівників науки не має прикладної цінності, а самі вони, за відсутності впливу на роботу держапарату, можуть застосувати свої знання та здобутки науково-дослідної роботи лише у вкрай обмежених сферах.

Більшість з них працює у галузі освіти, готуючи наступне покоління економістів, з яких більшість також не застосовуватиме фундаментальні знання економічної теорії під час прийняття важливих рішень, а решта поповнить ряди носіїв наукових ступенів, ідеї яких ніколи не будуть почуті, замикаючи коло невдач у інтеграції наукових знань в основу політики розвитку держави. Водночас приклади світової історії та наочні приклади сучасності свідчать про важливу роль наукових знань у формуванні сильної держави та її успішному адмініструванні. «В багатьох динамічних країнах успішні реформи починались саме з пріоритетного піднесення галузі освіти і науки. Саме для формування державницької еліти з такою світоглядною візією і потрібно розвивати в Україні фундаментальну економічну науку і освіту» – зазначає д-р екон. наук, проф. Бажал Юрій Миколайович [1]. Задіяння в держапараті висококваліфікованих працівників науки також актуалізує отримання молодими здобувачами освіти фундаментальних наукових знань для подальшого їх застосування при побудові успішної кар'єри всередині країни.

Звісно, не можна лишити без уваги нерозривний зв'язок з наукою окремої сфери економіки та невід'ємної частини суспільного розвитку людства – освіти. Тісний зв'язок цих двох галузей обумовлений історично: закономірно, що носії наукової думки ставали вчителями для наступного покоління. Освіта з'явилася з появою науки, а разом з цим сформувався окремий тип відносин «вчитель-учень», в яких останній успадковував не лише наукові знання, але і певні морально-культурні підвалини, моделі соціологічної, економічної та іншої поведінки. Освіта здатна впливати на становлення політико-економічної думки суспільства. Це пояснюється взаємозв'язком двох головних функцій галузі – навчання та виховання, основою яких теж є окремі форми існування наукової думки – психологія та педагогіка [2]. Саме тому для кожної країни так важливо побудувати якісно розвинену систему освіти, яка органічно переплітається з науковою сферою, що і демонструють провідні заклади освіти і науково-дослідні інститути світу.

Отож, синтез двох галузей людської діяльності – наукової та освітньої – має не лише загальносвітове, а й вузьконаправлене значення, зокрема у формуванні економічної думки суспільства. Роль науки є надзвичайно великою: вона пов'язана як з духовною культурою людства, з питанням освіти і виховання наступних поколінь, так і з прогресом продуктивних сил суспільства. Інакше кажучи, від досягнень науки та освіти залежить не лише розвиток самої людини, а й рівень виробництва матеріальних благ. Ф. Енгельс у листі до К. Шмідта з цього приводу зазначав: «І оскільки вони [науковці] становлять самостійну групу всередині суспільного поділу праці, остільки їх витвори, включаючи і їх помилки, справляють зворотний вплив на весь суспільний розвиток, навіть на економічний. Але при всьому тому вони самі знов-таки перебувають під панівним впливом економічного розвитку» [3].

З цього можна вивести наступне: якщо прийняти економічний фактор історичного розвитку суспільства за основний і підійти до розуміння історії матеріалістично, як це прийнято в марксизмі, тобто, у нашому випадку, абстрагувавшись від інших аспектів проблеми функціонування суспільства, зосередитись тільки на економічній його складовій, то в цих умовах можна заявити, що наука є не лише основним рушієм економічного зростання, а ключовим інструментом всього суспільного розвитку. Проте, навіть відкидаючи таку модель, ми повинні усвідомлювати провідну роль досягнень НТП і наукової галузі загалом у формуванні економіки будь-якої держави.

З огляду на все вищезазначене, можна підкреслити, що розвиток сфери науки та інтеграція України в міжнародний науково-дослідний процес повинні мати безпосередній позитивний вплив на тенденції в економіці країни. Саме тому нам так необхідна розробка механізмів взаємодії академічної науки з реальним сектором економіки і подальше її втілення у механізмах прийняття економічних рішень.

У цьому контексті запозичення досвіду розвинених країн і стане для України ключовим при розробці стратегій сталого економічного розвитку. Наприклад, позитивний вплив матиме створення науково-дослідних консорціумів, що будуть складатися з наукових установ і потужних, передусім промислових, компаній. Це дозволить консолідувати зусилля вчених і підприємців з метою активнішого впровадження наукових розробок у практику.

Доцільним також є створення посередницької компанії (або мережі асоціацій чи спеціалізованих організацій) між науковими установами і промисловими компаніями, започаткування державної програми підтримки, метою якої буде стимулювання використання наукових розробок у комерційній сфері шляхом надання допомоги малим і середнім підприємствам у перетворенні новацій в індустріальний комерційний продукт [4], вдосконалення інституцій, зокрема політичного, регуляторного та бізнес-середовища, розвиток інноваційної інфраструктури країни. Частина з цих заходів передбачена Стратегією розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року [5], проте нам однозначно потрібно вжити серйозніших заходів для розвитку науки та її інтеграції в процеси економічної формації держави.

Список використаних джерел:

1. Бажал. Ю. Роль економічної науки в українських реформах. *Роль економічної науки у суспільному розвитку: до 100-річчя НАН України*. 2018. С. 21-22. URL: <http://ief.org.ua/docs/scc/9.pdf>
2. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. Вид. 3-тє. Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2017. 364 с. URL: <https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilovepdf-compressed.pdf>

3. Енгельс Ф. Листи про історичний матеріалізм (1890-1894). К.: Політвидав України. 1980. 31 с. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Engels_Friedrich/Lysty_pro_istorychnyi_materializm.pdf
4. Іщук С. Механізми взаємодії академічної науки з реальним сектором економіки. *Роль економічної науки у суспільному розвитку: До 100-річчя НАН України*. 2018. С. 21-22. URL: <http://ief.org.ua/docs/scc/9.pdf>
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#n12>

Адреса електронної пошти автора:
illia.obukhov@gmail.com

Статтю отримано: 20.03.2020 р. / Прийнято: 20.03.2020 р.

СЛОБОДЯНИК Анастасія

студентка 3-го курсу факультету фінансів та обліку, учасниця Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

КАРПЕНКО Валерія

студентка 3-го курсу факультету фінансів та обліку, учасниця Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ОПОДАТКУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

Ми знаходимось на порозі ери нового типу грошей, які еволюціонували в криптовалюту. Криптовалюта – найсуперечливіше питання ХХІ століття. В

умовах розвитку інформаційного суспільства тривають суперечки не тільки щодо сутності нового виду цифрової валюти, а й навіть щодо ідентифікації винахідника першої криптовалюти – біткоїна. Він відомий під так званим псевдонімом «Сатоші Накомото». Кількість гіпотез щодо цього питання постійно збільшується, зокрема вважають, що Сатоші – це не якась конкретна особа, а ціла група людей, яка створила крипто валюту біткоїн та сформувала перший варіант програмного забезпечення. Спроби розкрити справжню сутність особи виявились марними. Проте, незважаючи на чималу кількість питань, криптовалюта існує та набирає обертів щодо подальшого функціонування в світовій системі платежів.

Щодо трактування поняття «криптовалюта» також виникають розбіжності. У ній вбачають як найпримітивніші ознаки, наприклад товару чи іншого майна, так і ознаки найрозвинутішої валюти. За приклад можна взяти практику таких передових країн, як Німеччина, Швейцарія та Японія, які в цілях оподаткування визначають криптовалюту активом, а саме грошовою одиницею. Проте, згідно Директиви ЄС 2018/843 Європейського парламенту та Ради від 30.05.2018 року, віртуальна валюта означає цифрове зображення вартості, яке не видається або не гарантується центральним банком або державним органом, не обов'язково приєднується до законодавчо встановленої валюти і не має юридичного статусу валюти чи грошей, але приймається фізичними або юридичними особами як засіб обміну і які можуть передаватися, зберігатися та торгуватися в електронному вигляді [1].

Через відсутність єдиного правового визначення існують проблеми щодо встановлення стандартизованої методики обліку та визначення бази оподаткування. Це все, в сукупності, впливає на сам процес оподаткування цифрової валюти. А для розвитку економіки кожної країни необхідно сформувати таку систему оподаткування, яка змогла б швидко та якісно реагувати на будь-які зміни, зокрема на впровадження різних видів криптовалюти.

Причиною чималого попиту на криптовалюту є низка позитивних рис, що притаманні їй. Зокрема найвагомішою рисою є відсутність будь-якого зовнішнього чи внутрішнього контролю. Тобто жоден банк, будь-які державні органи влади, наприклад, податкова служба, а також інші приватні органи не можуть впливати на транзакції учасників платіжної системи. Для розрахунку криптовалютою не потрібно застосовувати процес конвертування в будь-яку іншу валюту, оскільки вона не має територіальних обмежень та функціонує в усіх країнах світу. Ще однією вагомою перевагою є відсутність інфляції. Як повідомляє Міністерство фінансів України, індекс інфляції за 2019 рік склав 104,1 %, а за січень 2020 року – 100,2 % [2].

Попри велику кількість різних видів криптовалюти, найпопулярнішою залишається біткоїн [3]. Популяризацію цифрової валюти зауважило чимало

країн, які активно впроваджують податкову політику щодо врегулювання обмінних процесів.

На вітчизняному рівні відсутня єдина законодавча база щодо оподаткування криптовалюти. Проте закон про криптовалюту необхідно впровадити, оскільки будь-яка діяльність, яка не врегульована та невпорядкована, не несе потенційних вигід для інвесторів та підприємців. Тобто вони не будуть зацікавлені здійснювати свої вклади в різні сфери економіки, допоки держава не легалізує електронну валюту. Це означає, що гроші, які могли б бути спрямовані на економічний розвиток країни, знаходять своє призначення закордоном. Такий закон повинен передбачати усвідомленість держави в існуванні та функціонуванні криптовалюти.

В Україні вже спостерігаються перші кроки до врегулювання нових процесів, пов'язаних із цифровими активами. Про це свідчать декілька законопроектів:

- ❖ проєкт Закону «Про обіг криптовалюти в Україні» № 7183 від 06.10.2017;
- ❖ Проєкт Закону «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» №7183-1 від 10.10.2017;
- ❖ Проєкт Закону «Про внесення змін до Податкового Кодексу України щодо стимулювання ринку криптовалют та її похідних в Україні» № 7246 від 30.10.2017.
- ❖ Проєкт Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні» № 9083 від 14.09.2018;
- ❖ Проєкт Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні» № 9083-1 від 27.09.2018;
- ❖ Проєкт Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо оподаткування операцій з криптоактивами» № 2461 від 15.11.2019;

На жаль, лише останній законопроект перебуває на етапі ознайомлення, а всі інші були відкликані. Причиною такого довготривалого осмислення законопроекту є припущення, згідно якого будь-яке регулювання зі сторони влади спонукатиме до протесту власників криптовалюти. Це означає автоматичний перехід суб'єктів господарювання у тіньову економіку та вплив значної частки компаній за межі України.

Згідно запропонованого законопроекту № 2461, криптовалюта визначається як криптоактив. Криптоактив – вид віртуального активу у формі токenu, який створюється, обліковується та відчужується в розподіленому реєстрі та не посвідчує майнових та/або немайнових прав власника криптоактиву. А операція з криптоактивами трактується як операція з їх продажу [4].

Прибуток від даних операцій є інвестиційним прибутком. Під інвестиційним прибутком від операцій з криптоактивами розуміють позитивну різницю між доходом, який отримує платник податку від продажу криптоактиву та його вартістю, яка визначається із суми документально підтверджених витрат на придбання або створення такого криптоактиву. А ставка податку на доходи фізичних осіб для інвестиційного прибутку від продажу криптоактивів терміном на 5 років – 5 %. В свою чергу, така ж позитивна різниця від операцій з криптоактивами для юридичних осіб буде оподатковуватись згідно п. 136.1 Податкового кодексу, а саме за раніше прийнятою ставкою 18 % [4].

Оскільки, об'єктом оподаткування податку на додану вартість є постачання товарів, послуг, експорт, імпорт та міжнародні перевезення, то операції з продажу криптоактивів не є об'єктом оподаткування ПДВ. Звідси випливає, що податкового зобов'язання не виникає. Тобто не виникають додаткові надходження до бюджету, які держава могла б отримати від юридичних та фізичних осіб.

Слід також зазначити, що відповідно до норм Проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо оподаткування операцій з криптоактивами» фінансовий результат за операціями з криптоактивами визначається окремо від фінансового результату за іншими видами діяльності платника податку відповідно до національних або міжнародних стандартів фінансової звітності [4].

Прийняття даного законопроекту передбачає низку позитивних змін, а саме: розвиток ринку криптоактивів, вихід криптоактивів з тіньового обороту, що сприятиме надходженню додаткових коштів до державного та місцевих бюджетів України та захисту права власності фізичних та юридичних осіб.

Недоліком є лише відсутність фінансово-економічного обґрунтування. Тобто відсутність інформації щодо фактичного обігу криптовалюти в Україні, що не дає змогу висвітлити майбутні надходження з оподаткування прибутку від операцій з криптоактивами. А це, в свою чергу, не дає можливості визначити чи прибутковим для держави буде таке оподаткування. Адже витрати на адміністрування даних податків можуть перевищувати дохід від них.

Оскільки наша держава має недостатньо високий рівень економічного розвитку, нам слід брати за основу закордонний досвід, аналізувати та впроваджувати його у вітчизняну практику оподаткування. Зокрема прикладом для формування полегшеної процедури оподаткування криптовалюти може слугувати досвід США щодо запровадження програмного забезпечення для криптоподатків. CryptoTrader.Tax є програмним забезпеченням, яке створене для торговців криптовалютами. Це надзвичайно зручний засіб для вирішення проблем, пов'язаних з податковою звітністю. Користувачі мають змогу агрегувати всі свої дані, інтегрувати всі біржі та полегшити поєднання всіх показників в одній платформі. Після того як дані потрапляють в систему,

податковий механізм автоматично генерує усі необхідні податкові звіти для торговців криптовалютою.

Також дане програмне забезпечення пропонує повний набір професійних програм для бухгалтерів щодо обліку криптовалюти. CryptoTrader.Tax користується популярністю серед криптоінвесторів та податкових фахівців, оскільки дане програмне забезпечення є надійним та зручним в розробці необхідних звітів про криптоподатки. Користувачі можуть приймати ці згенеровані звіти своїх податкових фахівців, або ж вони можуть просто завантажити їх в податкове програмне забезпечення, як TurboTax або TaxACT [5].

Криптовалюта уже функціонує в Україні. Процес її обігу на даний момент є безконтрольним, що унеможливорює потік грошових коштів від іноземних інвесторів. Безконтрольність полягає у відсутності єдиного правового визначення методики обліку та оподаткування. Оподаткування є важливим регулятором економічного розвитку кожної країни. На даному етапі, наступним кроком для України має стати прийняття відповідних законів, які сприятимуть додатковим надходженням до державного та місцевих бюджетів та зацікавлять іноземних інвесторів.

Список використаної літератури:

1. On the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing : Directive of the European Parliament and of the Council. 2018. № 843. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/843/oj>
2. Індекс інфляції 2020 в Україні. *Міністерство фінансів України*. 2020. URL: <https://index.minfin.com.ua/economy/index/inflation>
3. Публічний web-додаток корпорації Google. *GoogleTrends*. 2020. URL: <https://trends.google.com.ua/trends/explore?date=today%205y&q=Bitcoin,Ethereum,Ripple,Litecoin,IOTA>
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо оподаткування операцій з криптоактивами: Проект Закону. 2019. № 2461. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67423
5. The 2020 Guide To Cryptocurrency Taxes. *CoinLedger*. 2020. URL: <https://www.cryptotrader.tax/blog/the-traders-guide-to-cryptocurrency-taxes>

Адрес електронної пошти авторів:

a_slobodyanyk_foais_17_2_b_d@knote.edu.ua

Статтю отримано: 05.03.2020 р. / Прийнято: 05.03.2020 р.

НОВІКОВ Владислав

*студент 2-го курсу факультету фінансів та обліку,
учасник Відділу по роботі з молодими вченими
Наукового товариства студентів, аспірантів,
докторантів та молодих вчених і наукового клубу
кафедри обліку й оподаткування «Лука Пачолі»*

СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Із процесом світової глобалізації та соціалізації банківська сфера пройшла шлях від загальної ланки національної економіки до окремої галузі дослідження. Україна незмінно слідує шляху, зазначеному у Конституції, який пов'язаний з інтеграцією в європейську спільноту. Водночас, банківська система України дещо поступається країнам-партнерам, що є певним викликом для формування позитивних макроекономічних показників.

Банківська система ринкової економіки, як правило, є дворівневою, вона складається з центрального банку і комерційних банків різних видів. Комерційні банки виконують такі основні функції, як залучення коштів і надання кредитів, шляхом реалізації даних банківських послуг банки отримують прибуток у вигляді маржі. Окрім цього банківські установи займаються торгівлею цінними паперами, що теж приносить прибуток. В свою чергу кредитно-банківська система акумулює вільні грошові кошти від населення і надає їх у позику уряду, фізичним та юридичним особам, задля збалансованого потоку грошової маси в економіці.

Банківська система України є дворівневою, вона складається з Національного банку України – головного регулятора країни, та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені відповідно до чинного законодавства і реалізують свою діяльність на території [1].

Однією з найактуальніших проблем національної банківської системи є якість активів, які закладаються та їх ліквідність. Ця проблема є доволі важливою складовою в стабільності функціонування банку. Так, протягом 2019 року кількість проблемних кредитів в банках України за останній час уперше була нижча за 50 % і таким чином на 1 січня 2020 року була встановлена на рівні 48,4 %. Також, якість кредитних портфельів покращилася в усіх банках, за винятком представників російських банків.

Поліпшення якості активів банку це чи не найболючіше питання світової банківської системи, над яким постійно працює Національний банк України перебираючи досвід інших країн. Одним з основних поштовхів підвищення якості кредитного портфелю банку є зростання кредитування в роздрібному вигляді та зміна структури кредитних портфелів. Так, реструктуризація кредитних портфелів банками державної форми власності, дало можливість отримати суму в розмірі еквівалентному 30 мільярдам гривень. Постійна робота пов'язана з очищенням портфелів, здійснена банками за рахунок продажу сумнівних та безнадійних боргів шляхом списання їх резервів має позитивний вплив на банківську систему. Заходи, які були запроваджені у 2019 році дозволили скоротити частину кредитів, що не працюють з 55% до 49%. Слід зазначити, що спільними зусиллями за останній час частка проблематичних кредитів у банках з іноземних банківських груп скоротилася з 23 % до 16 %. Позитивний вплив на банківську систему також має зміцнення національної грошової одиниці – гривні, що дозволило скоротити гривневий еквівалент сумнівних та безнадійних кредитів в іноземній валюті. Проблемні кредити це великий виклик для всіх комерційних банків незалежно від їх форми власності чи національної приналежності. Якщо якість активів, під які видано кредити є поганою, то це призведе до отримання значних збитків, як комерційного банку, так і банківської системи загалом [2].

Ще одним з важливих аспектів для розвитку національної банківської системи є детінізація економіки. Так, останні дослідження які були проведені компанією *Ernst & Young* за підтримки *Mastercard* показали, що 25 % від офіційного валового внутрішнього продукту України, що становить 846 мільярдів гривень це операції, які перебувають у тіні банківської системи [3].

Компанія *Ernst & Young* провела власний моніторинг тіньової економіки в 33 країнах світу, які включають Польщу, Словенію, Словаччину, Чеську Республіку, Болгарію, Боснію, Хорватію, Герцеговину, Сербію ті інші країни. Аналіз економіки досліджуваних країн показав, що частина економіки, яка знаходиться в тіні перебувала в межах від 10 % до 27 % загальної частини виробленого валового внутрішнього продукту. Таким чином можна констатувати, що національна банківська система нічим не поступається банківським системам закордонних партнерів. Дослідження структури національної економіки України показало, що 846 мільярдів гривень перебуває в тіні, із яких біля 702 мільярдів гривень – це тіньова економіка у готівковому вигляді [3].

Питання детінізації національної економіки є актуальним не лише для України, а й для інших розвинених країн світу. Економіка загалом та банківська система зокрема, яка перебуває в тіні національної системи це велика проблема, яка призводить до зменшення дохідної частини державного бюджету та погіршення економічного зростання в цілому. Актуальність даної проблеми відомо людству з початку його існування. Водночас, в деяких країнах даний

процес є менш поширеним, а в деяких більш значущим. Можливо, новітні цифрові технології дозволять вивести значну частину грошового обігу з тіньового ринку та покращити економічний клімат у країні. Задля цього Національний банк України постійно вдосконалюється і модернізується. Зі статистичних даних можна побачити, що не зважаючи на важкі часи національної економіки Національний банк України зумів втримати позицію регулятора і продовжити розвиток даної галузі. Від політики головного регулятора країни залежить стабільність національної валюти і її подальший розвиток. Зараз у процесі глобалізації та інтеграції в цифровий простір розробка е-гривні є доволі актуальним явищем, що може дозволити національній валюті закріпити нові позиції на світовому ринку.

У сучасній цивілізації, поява електронних грошей це природний крок еволюції людства. Готівкова маса, яка використовується в матеріальному вигляді в усіх країнах світу, у тому числі і в Україні, з кожним роком зазнає значного скорочення. Розвиток науково-технічного прогресу активно впливає на фінансову сферу. Фінансові компанії пропонують все ширший спектр послуг електронних платежів шляхом використання досягнень науково-технічного прогресу. В умовах постійної конкуренції центральним банкам доводиться модернізуватись під сучасні реалії, щоб утримати свою провідну роль в національній фінансовій системі. Так, створення криптоактивів змушує центробанки розглядати електронні гроші вже як повноцінний готівковий елемент. Завдання центрального банку полягає у тому, щоб одночасно не заважати розвитку інноваційних технологій у фінансовому секторі та водночас забезпечити безперервний доступ населення до матеріальних чи не матеріальних грошей. Тому, як результат, центральні банки розвинених країн та країн що розвиваються з кожним роком приділяють все більше уваги питанню запровадження власних цифрових валют. Сьогодні показує, що центробанки розвинених країн світу вже давно розпочали розробляти власну цифрову валюту, на це вказують дані Банку міжнародних розрахунків. Багато з них вже пройшли бар'єр від теоретичних досліджень до практичних застосувань. Так, під час конференції 28 лютого 2020 року в Національному банку України розглядалися пілотні проєкти, пов'язані з випуском цифрових валют центральних банків п'яти країн з різних континентів.

Наприклад, центральний банк Швеції в межах пілотного проєкту *e-Krona* має ставлення до цифрової валюти, як до можливого еквіваленту готівки для здійснення роздрібних платежів фізичними особами. Так, рівень безготівкових розрахунків Швеції є одним з найвищих у світі. Запровадження цифрової валюти у цій країні це можливість центрального банку для забезпечення випуску власних цифрових грошей за умов постійного зниження попиту на готівку. Водночас, центральний банк Уругваю досліджує запровадження цифрової валюти *e-Peso*. У ситуації Уругваю цифрова валюта розглядається як засіб

безготівкових платежів, який є доволі дешевим замінником типовим платіжним інструментам. Також, центральні банки Південно-Африканської Республіки та Канади реалізують пілотні проекти з випуску цифрової валюти центрального банку для запровадження міжбанківських розрахунків, таких як *Jasper* та *Khokha* відповідно. Реалізуювши ці проекти центральні банки отримають можливість побачити практичне застосування електронних грошей. Обмін досвідом між країнами партнерами дав можливість порівняти досягнення національної банківської системи в галузі цифрових валют з досягненням зарубіжних партнерів [4].

Національним банком України, ще з 2016 року розпочато дослідження можливості випуску цифрової валюти – гривні. Зокрема, у 2018 році було реалізовано у проєкт, завдяки якому в обіг було випущено певний обсяг е-гривні. Національний банк України продовжує досліджувати можливість запровадження е-гривні в широкий простір та розробляє відповідні нормативні документи для реалізації даної ідеї, можливо, вже найближчим часом буде запущена в повсякденний обіг е-гривня. З цього слідує, що банківська система України намагається відповідати сучасним світовим тенденціям.

Список використаних джерел:

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України № 2121-III. *Законодавство України*. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. У 2019 році частка непрацюючих кредитів у банках вперше за останні роки знизилася нижче 50 %. *Національний банк України*. 2020. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/u-2019-rotsi-chastka-nepratsyuyuchih-kreditiv-u-bankah-vpershe-za-ostanni-roki-znizilasya-nijche-50>
3. Дослідження тіньової економіки в Україні: майже чверть ВВП - або 846 млрд гривень - перебуває в тіні. *Національний банк України*. 2020. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/doslidjennya-tinovoyi-ekonomiki-v-ukrayini--mayje-chvert-vvp--abo-846-mlrd-griven--perebuvaye-v-tini>
4. Майбутнє цифрових валют – у фокусі уваги світових центральних банків. *Національний банк України*. 2020. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/maybutnye-tsfrovih-valyut--u-fokusi-uvagi-svitovih-tsentralnih-bankiv>

Адрес електронної пошти автора:

vlad_tmvv@ukr.net

Статтю отримано: 24.03.2020 р. / Прийнято: 25.03.2020 р.

БІЛАК Олександра

студентка 2-го курсу факультету торгівлі та маркетингу, учасниця наукового клубу «Start in Science» Наукового товариства студентів, аспірантів докторантів та молодих вчених

ЗИКОВА Вікторія

студентка 2-го курсу факультету торгівлі та маркетингу, учасниця наукового клубу «Start in Science» Наукового товариства студентів, аспірантів докторантів та молодих вчених

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ТА РОЛЬ ЖІНКИ В УКРАЇНІ

Досягнення гендерної рівності має відігравати важливу роль у пошуку відповіді на виклики сучасності. Гендерна рівність займає центральне місце у системі прав людини та серед цінностей Організації Об'єднаних Націй (ООН). Одним з фундаментальних принципів Статуту ООН, який було прийнято світовими лідерами у 1945 році, є «рівні права чоловіків та жінок», а також захист та просування прав жінок, як відповідальність кожної держави.

Гендерна рівність як принцип полягає в тому, щоб вивчити і усунути всі соціальні бар'єри, що заважають людині проявитися як особистості, а також створити рівні соціальні можливості для реалізації особистості жінок та чоловіків в усіх сферах життєдіяльності залежно від особистого вибору людини. Сприяння гендерній рівності розглядається як заохочення до більшого економічного процвітання. Економічна активність жінок є загальним показником гендерної рівності в економіці.

У багатьох частинах світу доступ дівчат до освіти дуже обмежений. Приблизно дві третини неграмотних дорослих у світі це саме жінки. Відсутність освіти суттєво обмежує доступ жінки до інформації та можливостей. І навпаки, підвищення навчальних досягнень жінок та дівчат приносить користь як людям,

так і майбутнім поколінням. Вищий рівень освіченості жінок сильно пов'язаний із зниженням дитячої смертності та зниженням народжуваності, а також кращими результатами для їхніх дітей.

Гендерна дискримінація часто призводить до того, що жінки отримують роботу з низькою заробітною платою і непропорційно зазнають бідності, дискримінації та експлуатації. Ключовим питанням забезпечення гендерної рівності на робочому місці є дотримання прав матері та репродуктивних прав жінок. У різних країнах існують різні правила щодо декретної відпустки, відпустки для батьківства та батьківської відпустки. Ще одним важливим питанням є забезпечення того, щоб зайнятим жінкам не було юридично чи фактично перешкоджено народжувати дитину. У деяких країнах роботодавці просять жінок підписати офіційні чи неофіційні документи, що передбачають, що вони не можуть завагітніти, або ж на них чекатиме покарання. Жінки часто стикаються з серйозними порушеннями своїх репродуктивних прав з боку своїх роботодавців. Міжнародна організація праці класифікує примусовий аборт, скоєний з примусу роботодавця як експлуатацію праці.

Гендерні упередження існують також у наданні товарів та послуг. Термін «податок на жінок», також відомий як «рожевий податок», позначає гендерне ціноутворення, в якому продукти чи послуги, що продаються жінкам, дорожчі, ніж аналогічні товари, що продаються чоловікам. Дослідження показали, що жінки платять приблизно 1400 доларів на рік більше, ніж чоловіки через дискримінаційне ціноутворення за гендерними ознаками. Хоча «рожевий податок» на різні товари та послуги не є рівномірним, загалом жінки платять більше за товари, які призводять до наочних доказів образу жіночого тіла.

У національних парламентах більшості країн жінки недостатньо представлені. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 2011 року щодо політичної участі жінок закликала до участі жінок у політиці та висловила занепокоєння з приводу того, що «жінки у всіх частинах світу продовжують значною мірою маргіналізуватися від політичної сфери». Лише 22 відсотки парламентарів у всьому світі – жінки, а отже, чоловіки продовжують займати більшість посад політичної та правової влади.

Україна зобов'язалась до виконання ключових міжнародних зобов'язань щодо забезпечення гендерної рівності. Країна прийняла Цілі Сталого Розвитку (ЦСР), приєдналася до Пекінської Декларації та Платформи Дій (ПДПД) на 4-й Світовій Конференції Жінок (1995 р.) та ратифікувала ключові договори з прав людини, включно з Конвенцією про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1980 р.) та її Факультативний Протокол. Підписана у 2014 році Угода про Асоціацію між Україною та ЄС зобов'язує до гарантування рівних можливостей для жінок та чоловіків у сферах працевлаштування, освіти, навчання, економіки, у суспільстві та прийнятті рішень. Гендерна рівність закріплена у Конституції України (статті 21, 24, 51). Частина третя ст. 24 Конституції безпосередньо присвячена подоланню дискримінації стосовно жінок в Україні та наголошує на

тому, що рівність прав жінок і чоловіків забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній та культурній діяльності, у здобутті освіти та професійній підготовці, у праці та винагороді за неї. Але відповідно до законодавства лише жінкам надається можливість поєднувати працю з материнством. Законодавчо чоловіки позбавлені такої можливості. Такий підхід є характерною ілюстрацією формального розуміння принципу гендерної рівності [1].

Чинне законодавство юридично гарантує чоловікам та жінкам України рівні права та можливості, але реально в політичній, культурній, соціальній, економічній сфері, в працевлаштуванні та повсякденному житті існує нерівність. Водночас частка зайнятості жінок до аналогічного показника серед чоловіків в Україні поступово зменшується: від майже 82 % в 1999 році до 74,5 % в 2017 році.

За даними «Національного опитування з питань рівності між чоловіками та жінками в Україні» 81 % жінок та 73 % чоловіків в Україні вважають, що рівність чоловіків і жінок є важливим питанням для них. Згідно з результатами дослідження, 49 % українців вважають, що чоловіки і жінки мають бути однаково залучені до професійної діяльності. Також 61 % респондентів прагнуть збалансованого залучення чоловіків і жінок до політичного життя. Щодо сімейного життя українців, 71 % респондентів відповіли, що вони хочуть бути рівноцінно залучені, але тільки 40 % вважає, що зараз обидві статі рівноцінно залучені до сімейного життя. На питання щодо того, наскільки важливою для чоловіків є участь у вихованні дітей, 73 % респондентів відмітили, що це є важливим питанням, причому відповіді чоловіків та жінок на це питання практично співпадають.

У дослідженні були представлені і дані, які свідчать про обізнаність респондентів щодо проблем домашнього насильства та сексуальних домагань. Так, чверть опитаних заявили, що вони знають особисто когось, хто зазнав домашнього насильства, а 61 % опитаних вважають, що жертви мають повідомляти про випадки насильства. Щодо сексуальних домагань, то 13 % респондентів відповіли, що вони знають особисто жертв домагань і 65 % вважає, що жертви мають повідомляти про випадки насильства. В той же час опитування показало, що тільки 22 % жертв домашнього насильства та 19 % жертв сексуальних домагань насправді повідомляють про такі випадки [2].

Ці дані підтверджують те, що рівність, насправді, важлива для всього суспільства, а не тільки для жінок.

Стереотипи щодо жінок та їх ролей в організації, суміщення трудових ролей з доглядом за дітьми створюють додаткові обставини, що їх вимушені долати жінки, як правило, при спробах просунутись кар'єрною драбиною чи за межами своїх робочих місць. Це явище має назву «скляна стеля». Метафора скляної стелі використовується, щоб описати невидимі бар'єри («скло»), через

які жінки можуть побачити елітні позиції, але не можуть досягти їх («стеля»). Ці бар'єри перешкоджають великому числу жінок та етнічних меншин в отриманні найбільш владних, престижних і прибуткових робочих місць у трудових колективах. Крім того, ефект «скляної стелі» ставить жінок у нерівне положення як потенційних кандидаток для просування по службі.

Чоловіки схильні думати, що проблема «скляної стелі» надумана, і жінкам у просуванні кар'єрними сходинками ніхто не заважає. Якщо оцінювати ситуацію масштабно, за даними дослідження Міжнародної фінансової корпорації, жінки керують лише 20 % українських компаній. У сотні найбагатших бізнесменів, названих журналом «Forbes-Україна» за 2019, усього дві представниці прекрасної статі.

У 2017 році журнал «Економіст» оновив свій Індекс скляної стелі, який поєднує дані про вищу освіту, зайнятість, оплату праці, витрати на догляд за дітьми, права материнства і батьківства, заяви про вступ до бізнес-шкіл та представництво на керівних посадах. Країнами з найменшим рівнем нерівності, в порядку зменшення рівності, були Ісландія, Швеція, Норвегія, Фінляндія і Польща.

Явище гендерної нерівності можна чітко побачити в процесі оплати жіночої праці. Тут проявляється гендерний розрив. В різних країнах відсоток розриву в оплаті праці між чоловіками та жінками різний. В Україні на квітень 2019 року становить цей відсоток становить 26 %. За словами голови Ліги захисту прав жінок «Гармонія рівних» Олександри Голуб: «Розрив в оплаті праці на сьогодні складає 26 %, але є окремі регіони, в яких розрив в оплаті праці між чоловіками та жінками досягає навіть 60 % – це на сході України. Це є величезна проблема, але після підняття цієї проблеми, розрив почав спадати, і ми бачимо позитивну тенденцію». Вірогідніше за все, таке різке поліпшення пов'язане зі скасуванням списку близько 450 заборонених для жінок професій у 2017 році. Після скасування заборони з'явилася перша жінка-водолаз. Водночас, в інтернатах для людей похилого віку, дітей, в будинках малюка, у відділеннях дітей, які народилися з інвалідністю і від яких відмовилися, – працюють виключно жінки, які отримують одну з найнижчих зарплат [3].

Боротьба жінок за свої права у світі поступово дає плоди. У 2018 році прем'єр-міністр Іспанії Педро Санчес оголосив склад нового уряду, переважну більшість посад в якому отримали жінки. Серед 18 міністерських посад 11 отримали саме жінки, в тому числі посади міністра оборони, фінансів, економіки та юстиції. Уряд на 61,1 % сформований із жінок і це найбільший показник в історії Іспанії [4]. Санчес заявив, що рівність є одним з пріоритетів іспанського уряду. Саме завдяки цьому уперше в історії в Кабінеті Міністрів Іспанії більше жінок, ніж чоловіків.

Якщо ж порівнювати склад Верховної Ради за роки Незалежності України, то у Верховній Раді I скликання було всього 3,5 % депутаток, в парламенті попереднього скликання (VIII) – 53 або 12,5 %. На сьогоднішній день у

Верховній Раді IX скликання налічується 86 або близько 20 % депутаток [5]. Якщо ж така тенденція збережеться то це буде справжнім проривом в історії України.

Отже, для встановлення єдиної, правової, демократичної держави суспільства всіх країн повинні бути рівними. Як зауважив прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо: «Збільшення ролі жінок є рушієм економічного зростання, вигідного усім. Всі отримують переваги, коли жінки мають змогу вільно, повно та рівнозначно брати участь у економічній та соціальній діяльності, тому підтримка та збільшення ролі жінок та дівчат повинні бути у центрі ухвалюваних нами рішень» [6]. Саме до цього повинні прагнути уряди усіх сучасних країн.

Список використаних джерел:

1. Гендерна рівність. *Представництво ООН в Україні*. 2020. URL: <http://www.un.org.ua/ua/nasha-robota/gender>
2. 77 % респондентів в Україні вважають питання гендерної рівності важливим для них – дослідження. *Український кризовий медіа центр*. 2018. URL: <http://uacrisis.org/ua/69884-gender-equality-survey>
3. Гендерний розрив в оплаті праці. *Wikipedia*. 2020. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Gender_pay_gap
4. В Іспанії оголосили склад нового уряду: більшість посад уперше отримали жінки. *Уніан*. 2018. URL: <https://www.unian.ua/world/10143971-v-ispniji-ogolosili-sklad-novogo-uryadu-bilshist-posad-upershe-otrimali-zhinki.html>
5. Верховна Рада IX скликання: у парламенті буде рекордна кількість жінок – хто вони. *5 канал*. 2019. URL: <https://www.5.ua/polityka/verkhovna-rada-ix-sklykannia-u-parlamenti-bude-rekordna-kilkist-zhinok-khto-vony-196253.html>
6. Трюдо: Збільшення ролі жінок є рушієм економічного зростання. *Укрінформ*. 2020. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2451085-trudo-zbilsenna-rolizhinok-e-rusiem-ekonomichnogo-zrostanna.html>

Науковий керівник: старший викладач товарознавства, правління
безпечністю та якістю **Чикун Н.Ю.**

Адрес електронної пошти авторів:

x.monoceros7@gmail.com

Статтю отримано: 03.03.2020 р. / Прийнято: 10.03.2020 р.

ШУЛЬ Валерія

студентка 3-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, учасниця Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ПІДПРИЄМСТВА ІТ-ГАЛУЗІ ЯК ДРАЙВЕР СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ «КРЕМНІЄВОЇ ДОЛИНИ»

Український ІТ-ринок на сьогодні – це 160 тисяч ІТ-спеціалістів, близько 1 600 компаній, які займаються ІТ послугами, більше 100 з яких зі списку Fortune (рейтинг найбільших компаній за доходом) – є клієнтами українських ІТ-фірм [1]. За обсягами експорту вже кілька років поспіль українське ІТ демонструє позитивну динаміку та поступово витісняє звичні до цього експортні сектори – важку промисловість та природні ресурси. ІТ стала другою найбільшою галуззю з експорту послуг, займаючи понад 20 % від усіх послуг, що експортуються Україною. Частка ІТ-індустрії в українській економіці становить 4 % ВВП. Британська аутсорсингова асоціація Global Sourcing Association назвала Україну кращою країною в 2017 році з надання послуг аутсорсингу [2].

В Україні є реальні перспективи побудувати «Кремнієву Долину», там де зосереджується вся сила інформаційних технологій, а тобто нашого майбутнього. Крім цього, потрібно зазначити, що ця галузь є однією з «найгнучкіших» в умовах різних структурних дисбалансів. Актуальним прикладом може стати діяльність ІТ-підприємств в умовах карантину. Перебуваючи в таких умовах, коли багато підприємців на межі банкрутства, ІТ-фірми одні з перших змогли переналаштуватись для роботи з дому, задля того, щоб не припинити економічну діяльність.

Політична та економічна ситуація впливає на розвиток ІТ більшою мірою, ніж всі звикли вважати. Після кризи ІТ-індустрія стала своєрідним рятувальним колом для багатьох українців, безпечною буферною зоною. Зважаючи на здобутки порівняно молодій галузі, ІТ-індустрія потребує виважених кроків у державному регулюванні. Тому, Міністерство цифрової трансформації активно працює над підготовкою реформи оподаткування для ІТ-галузі, та чи буде це допомога, а не обмеження поки ще невідомо.

Уряд пропонує ввести податок з обігу в розмірі 4-7 % від виручки компанії. Для співробітників передбачені наступні умови оподаткування: нульова ставка

податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), 1,5 % військового збору і єдиний соціальний внесок (ЄСВ) на рівні двох мінімальних заробітних плат. Без податку на прибуток. Проте, варто зазначити, що є вимоги щодо приєднання до 5-ої групи ФОП, а саме:

- ❖ компанія із кількістю співробітників більше 10;
- ❖ частка експорту у прибутку – більше 75 %;
- ❖ частка зарплатного фонду у собівартості – більше 75 %;
- ❖ середня зарплатня – не менше 5 мінімальних ЗП.

На сьогодні, однією з проблем, що стримує розвиток ІТ-галузі це брак кадрів. Галузь ІТ щороку росте на 20-25 тисяч студентів, а університети випускають близько 16 тисяч фахівців. Тому уряд ініціює створення фонду ІТ Creative, фонду розвитку людського капіталу, який буде виховувати нових кваліфікованих спеціалістів для галузі. Фонд ІТ Creative фінансуватиметься за рахунок спеціального збору, який зростатиме від 1% у 2020 році до 5 % у 2024 році. Гроші з цього Фонду підуть на фінансування трьох напрямків: створення нових кампусів та курсів для ІТ-спеціалістів, фінансування стипендій студентів українських ЗВО та на гранти для молодих вчених [3].

Державне управління вирішило перейняти досвід інших країн, адже такий режим зниження ставки податку на прибуток для підприємств, що отримують дохід від використання об'єктів інтелектуальної власності (патенти, програмне забезпечення, комерційна таємниця та ін.) використовується у 19 країнах Європи. Наприклад, Угорщина та Туреччина до 0 %, Литва та Польща до 5 %, Великобританія та Франція до 10 %. Як стверджує Міністерство та комітет цифрової трансформації України для економіки України ця стратегія може стати досить перспективною через низку вигод:

- ❖ стимулювання розвитку наукоємних підприємств;
- ❖ залучення в Україну нових технологій;
- ❖ створення робочих місць в інноваційних/науково-дослідних секторах;
- ❖ зрозумілий режим оподаткування для іноземних інвесторів [4].

Компанія «DOU» провела опитування, що думають про ініціативу самі ІТ-спеціалісти та чи готові вони платити більше й за яких умов. В опитуванні взяли участь 7 973 спеціалістів. Переважна кількість ІТ-спеціалістів, які взяли участь в опитуванні висловилися проти підвищення ставки єдиного податку: 65 % опитаних не підтримують ідею, запропоновану в законопроекті. Натомість 24 % опитаних вважають, що податок можна підвищити, а ще 11 % не визначилися з позицією [5].

Отже, такі структурні дисбаланси в країні можуть призвести до скорочення експорту ІТ-послуг, що негативно вплине на економіку країни в цілому. Країні потрібні ефективні, проте досконало опрацьовані реформи і тоді, можливо через короткий період часу ми станемо українською «Кремнієвою Долиною».

Список використаних джерел:

1. Ринок праці 2018: рекордні темпи росту і 160 тисяч спеціалістів. DOU. 2018. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/jobs-and-trends-2018>
2. Британці назвали Україну країною року по послугах аутсорсингу. *Економічна Правда*. 2017. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2017/10/26/630510>
3. Монін Д. Натхнення для ФОПів: про ідеї оподаткування для ІТ-бізнесу від Мінцифри. *Mind*. 2020. URL: <https://mind.ua/openmind/20206349-nathnennya-dlya-fopiv-pro-ideyi-opodatкуванняya-dlya-it-biznesu-vid-mincifri>
4. Концепція впровадження в Україні спеціального режиму оподаткування для інноваційних компаній. *Міністерство та Комітет цифрової трансформації України*. 2019. URL: https://www.slideshare.net/bornyakov/it-tax-reform-ua-ip-box-regime?next_slideshow=1
5. ІТ-спеціалісти проти підвищення податку для ФОПів. DOU. 2019. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/it-fop-and-new-taxes>

Адрес електронної пошти автора:

lerashul12345@gmail.com

Статтю отримано: 31.03.2020 р. / Прийнято: 02.04.2020 р.

Розділ 2. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

БОЙКО Людмила

*студентка 4-го курсу факультету економіки,
менеджменту та психології, заступник голови
Наукового товариства студентів, аспірантів,
докторантів та молодих вчених, заступник голови
Ради студентського самоврядування факультету*

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ КРАЇН «АЗІЙСЬКИХ ТИГРІВ» ПРИ ФОРМУВАННІ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Сталий економічний розвиток вимагає постійного пошуку нових шляхів та моделей підвищення ефективності економічної політики країни. Не менш важливим є не лише вибір основних напрямів вдосконалення економіки, але і їх узгодженість із економічними тенденціями у світі. Тому вивчення досвіду інших країн є важливим етапом при формуванні економічної політики України.

Особливої уваги варті економічні успіхи країн «азійських тигрів». Азійськими тиграми називають швидкозростаючі економіки Сінгапуру, Гонконгу, Південної Кореї і Тайваню. Ці країни послідовно підтримували високі темпи економічного зростання від 60-х років минулого століття. Стрімкий економічний розвиток цих країн часто називають економічним дивом.

Сутність економічного успіху Південної Кореї полягає у тому, що *практично на руїнах найбільш масштабної громадянської війни ХХ століття 1950-1953 рр., в якій брали участь регулярні армії США, Китаю та СРСР і де фронт тричі проходив через майже всю територію, а також при відсутності корисних копалин держава за рекордно малий термін провела низку ефективних реформ, розбудувала потужну економіку та увійшла в дванадцять найсильніших за обсягом ВВП країн світу.*

Головною метою реформ у Південній Кореї було визначено економічне зростання. Правління держави зробило ставку на основний потенціал – людину.

Насамперед уряд сконцентрував зусилля на підвищенні рівня освіти і науки та професійної компетентності. Країні швидко вдалося підготувати достатню кількість висококваліфікованих інженерів і робітників, які стали основою для економічного зростання. Згодом чималі кошти – і державні, і приватні – було інвестовано саме в науково-дослідницькі й дослідно-конструкторські розробки. Це вирішило питання працевлаштування значної частини корейців. Так уже наприкінці 70-х почався шалений розвиток науково-технічного комплексу та промисловості, який і нині є пріоритетним напрямом у розвитку південнокорейської держави [1].

Основоположник корейських реформ президент Пак Чон Хі примудрився змусити багатих корейців інвестувати в промисловість країни, зокрема в суднобудування, яке сьогодні також є візитівкою Південної Кореї. Країна є одним з лідерів у цій галузі. Саме цей крок позитивно вплинув на відновлення зруйнованої війною економіки.

Збільшення експорту та підпорядкуванні інтересів великого бізнесу державним цілям і завданням стали основними інструментами на шляху до розбудови економіки.

Влада також активно підтримувала великий бізнес, забезпечивши його пільговими кредитами, податковими послабленнями і держзамовленнями. І все заради швидкого зростання виробництва та експорту. Потужний експортний потенціал дозволив наситити країну валютою та тримати внутрішній ринок і валютний курс. Значна частина цих ресурсів пішла не на споживання, а на придбання останніх технологій. Як наслідок, Корею почали називати країною успішного втручання уряду держави в економіку.

Протягом більше двох десятиліть щорічне зростання ВВП становило 9-10 %, а іноді піднімалося і до 14 % за рік. ВВП на душу населення зріс з 65 до 27800 доларів. Експорт корейських товарів теж зростав, іноді навіть швидше, ніж ВВП – за 54 роки він збільшився в 7000 разів [2].

Досвід корейських реформ показує, що при бажанні немає нічого неможливого. Корея починала свої реформи в умовах на багато важчих, ніж ті, в яких зараз перебуває Україна. Але для проведення реформ потрібна політична воля, і прагнення досягти поставленої мети не дивлячись на складнощі.

Гонконг також є прикладом того, як за короткий період часу перетворитися у процвітаючу країну, в якій найбільша у світі концентрація мільярдерів. На кожен 1 млн громадян в цієї китайської автономії припадає три мільярдери – найвищий показник у світі.

У 50-х роках ХХ ст. Гонконг став першою країною Східної Азії, яка залучила іноземний капітал за рахунок дешевої робочої сили і сприятливої податкової політики – відсутністю ПДВ, митних зборів, податку на дивіденди й соціальних внесків, низьким податком на прибуток. У результаті фіскального лібералізму в Гонконзі зосередили свої штаб-квартири більше, ніж 70 з 100

найбільших банків світу, адже їх вабить можливість заощадити на сплаті податків, які їм довелося б заплатити в інших країнах.

У 1970-1980-і роки почався будівельний бум: транспортна інфраструктура, залізниці, хмарочоси, житлові будинки. У період з 1961 по 1997 рік ВВП Гонконгу збільшився в 180 разів, і країна стала однією з найбагатших у світі [3].

Особливими рисами економічної моделі Гонконгу є:

- ❖ сильна політична влада;
- ❖ державне невтручання в економіку;
- ❖ експортоорієнтованість.

Як і в Гонконзі, у Сінгапурі причиною бурхливого економічного зростання став розвиток бізнесу. Сінгапур – один із провідних економічних, фінансових і торгових центрів, де інноваційний розвиток досягнув найвищих показників і майже всі його досягнення пов'язані з ім'ям однієї людини – батька реформ, колишнього прем'єр-міністра країни Лі Куан Ю.

Лі Куан Ю створив спеціальний антикорупційний орган, щоб запобігти можливій появі корупційних схем. З цією ж метою ним було спрощено всі закони, особливо податкові. Особливістю становлення економічно успішної держави було також ухвалення довгострокової стратегії економічного розвитку, яка вирішувала три завдання: індустріалізацію, залучення іноземних інвестицій та розвиток транспортної інфраструктури.

В умовах конкурентної боротьби Сінгапур сфокусувався на формуванні конкурентоспроможності шляхом стимулювання залучення іноземного капіталу. Основним інструментом стала податкова політика, а саме звільнення від сплати мита і податку на прибуток для підприємств нафтопереробної і легкої промисловості, суднобудування, електроніки та високих технологій.

Лі Куан Ю перетворив колишню британську колонію Сінгапур на рай для інвесторів і пекло для порушників законів.

Незважаючи на дефіцит ресурсів і корисних копалин, Гонконг і Сінгапур наприкінці ХХ ст. зробили стрімкий економічний прорив, а влада цих двох країн стверджує, що їх секрет процвітання ґрунтується на чотирьох складових: англійська мова, низькі податки, прості до неймовірності умови ведення бізнесу та вкрай кваліфіковані чиновники, зарплати яких прирівнюються до зарплат у великих компаніях (рис. 1) [4].

Показовою рисою економічної політики Тайваню є її постійна зміна за незмінності стратегії економічного зростання. Чотири десятиріччя воєнного стану економіка країни росла в середньому на 8 % за рік.

Відмінними рисами економічної модернізації були поступовість, ненасильницький характер конкретних заходів та урахування національних традицій. Чинниками тайванського економічного дива стали: економічна стратегія і пріоритети розвитку, домінування малого й середнього бізнесу, професійна підготовка населення, сприятливий бізнес-клімат [3].

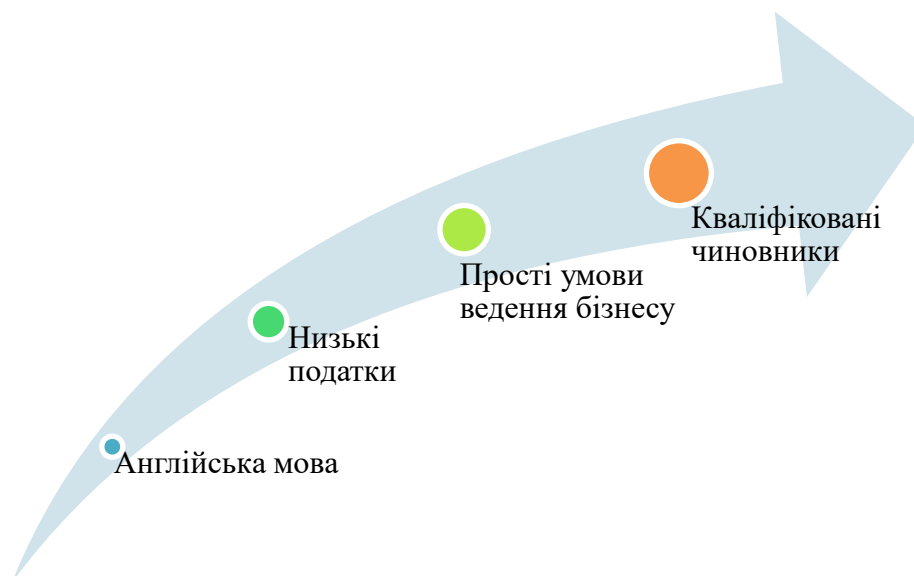

Рис. 1. Складові процвітання економіки на основі досвіду Гонконгу і Сінгапуру

Джерело: побудовано автором за матеріалами [4].

Перші десять років з 1950 по 1960 рік головною економічною стратегією Тайваню була макроекономічна стабілізація, головним чином – збалансований державний бюджет та заміщення імпорту. Завдяки земельній реформі різко виросла продуктивність сільського господарства, тому стало можливим використовувати доходи аграрного сектору для фінансування промисловості.

На другому етапі, який тривав з 1961 по 1970 рік, ми вже бачимо Тайвань з орієнтованою технологічною економікою.

Творець економічного дива Тайваню Чан Кайші побудував на Тайвані невидиму «Китайську стіну» між бізнесом і чиновниками, які займалися впровадженням економічної політики: перехід бізнесменів на державну службу або зайняття чиновників бізнесом були категорично виключені. Цей запобіжник корупції та незаконного збагачення існував ще принаймні років 15 після смерті Чан Кайші. Ця «Китайська стіна» – небачене явище не лише для України, де бізнес і держапарат взагалі нероздільні, а й для більшості країн [5].

Отже, досвід країн «азійських тигрів» є надзвичайно показовим для сучасної України. За рахунок підвищення якості освіти, професійного рівня працівників та інвестування в НТП наша країна може досягти швидкого економічного зростання. Створення інноваційної моделі розвитку економіки, яка враховуватиме розбудову інфраструктури, залучення прямих іноземних інвестицій, експортоорієнтованість та стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу є наступним кроком до стабільної і процвітаючої економіки нашої країни.

Список використаних джерел:

1. Доскоч В. Південна Корея: економічне диво за одне покоління. *Інститут просвіти*. 2019. URL: <https://iprosvita.com/pivden-na-koreia-ekonomichne-dyvo-za-odne-pokolinnia>
2. Савенко С. Економічне диво за одне покоління: Південна Корея – приклад для України. *Finance.UA*. 2017. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/400091/ekonomichne-dyvo-za-odne-pokolinnya-pivden-na-koreya-pryklad-dlya-ukrayiny>
3. України 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою. *Український центр майбутнього*. 2018. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-1>
4. Кирилов Ю. Чи можливе економічне диво в Україні. *Ефективна економіка*. 2014. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2741>
5. Новіков В. Творці економічних див: Чан Кайші. *Blogger.fm*. 2017. URL: <https://petrimazepa.com/miraclecreatorchiangkaishek.html>

Адрес електронної пошти автора:

lyudmilapresident@gmail.com

Статтю отримано: 07.10.2019 р. / Прийнято: 31.10.2019 р.

ВОРОНЦОВ Марк

студент 3-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, голова відділу по роботі з молодими вченими факультету Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, голова дебатного клубу Polemic's union

ВПЛИВ ЕПІДЕМІЙ ТА ПАНДЕМІЙ НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ

Світ за свою історію побачив дуже багато епідемій та пандемій. Найвідоміша до недавнього часу була чума. Мало хто знає, що чума надзвичайно вплинула не лише на економіки світу, а взагалі й на становлення світу. Інша найбільша епідемія про яку ми звичайно чули була холера й іспанка. Але були

хвороби, які не сильно вплинули на людство у порівнянні з іншими хворобами, тобто людство не було приголомшене та розхитане, а це туберкульоз та СНІД (залишається невиліковною). Наразі, і в 21 столітті, на жаль, ми маємо багато епідемій серед них пташиний та свинячий грип, ебола, про яку науковці багато розмовляли мовляв це буде ще однією світовою пандемією і зараз ми бачимо ще одну хворобу проти якої не має ліків – це коронавірус. В проведеному дослідженні розкрию епідемії та пандемії, які вплинули на людство, щоб зрозуміти як впливає на людство коронавірус зараз.

Першою і наймасштабнішою за всіма параметрами була чума. Взагалі, вона має 3 світові хвилі. Перша хвиля відбувалася в 6 ст, а саме з 540-570 роки. Осередком початку чуми вважається Ефіопія, це була одна з найрозвиненіших країн світу, яка на той час межувала з Єгиптом, Судану та Сомалі не існувало взагалі. Однією з причин поширення і виникнення цієї хвороби вважають ослаблене здоров'я людей через голод та похолодання, 536-539 роки вважають найхолоднішими роками в історії людства, середня температура впала на 6 градусів по Цельсію, про що свідчать археологічні знахідки та розкопки. А похолодання означає падіння врожаю та голод людей. Тому людство якраз було не готове для появи нових хвороб. Саме тоді починається стрімке поширення хвороби всією Європою та Азією. В ті роки Європа яка нараховувала 100 млн людей та Рамейська держава, наразі відома як Візантія (ця назва була дана істориками), яка нараховувала 25 млн осіб, втратила за 40 років більше 50 % населення. Що саме дала нам перша хвиля чуми? Почну з того, що тоді відома як Азійська Аравія, а наразі це такі країни як Саудівська Аравія, Ємен, Оман, Ірак та Сирія була високо розвинутою країною, там починався Східно-Азійський торговельний шлях у Європу. Ця країна була світовим експортером пахощів та мала багато гребль, що утворювало штучну аерацію зальною площею більше 18 квадратних кілометрів. Ця країна була одна з найбагатших у світі з великим населенням понад 30 мільйонів осіб, де прожили перші медичні, але чума вразила їх дуже сильно, понад 65 % населення загинули.

Другою хвилею чуми вважається та яку ми звикли чути та називати чорна смерть (насправді це словосполучення виникло в 17 столітті), яка почала розвиватися в Монгольській імперії, яка була дуже потужною країною, як політично, так і економічно. Ця країна було транзитом між Китаєм та Європою, але в 1320-х роках знову ж таки було стрімке похолодання та голод, що призвів до того, що люди починають полювати на тварин, а саме бабаків, на яких були блохи заражені бактерією чуми. Після того як кількість бабаків різко почала зменшуватися і спалахнула вогнище чуми в Монголії, блохи починають шукати нову здобич. Хто є постійним супровідником людей в середньовіччі, це криси. Тоді ці блохи почали поширюватись по світу. Швидкість їх поширення 4 км в день, саме стільки може пробігти криса. У 1332 році помирає хан Туктем від чуми, а потім його син та внук. Це вважається початком розвалу Монгольського Іга. Якраз в цей час занепадає така держава як Візантія, в якій помирає 1/3 всього

населення і змінюється династія, також в цей час помирає вся династія Даниловичів (Рюриковичів) і змінюється на Романових. У Європі перші спалахи були датовані жовтнем 1347 року в місті Місіні (Сицилія). Зима 1947 року видалася дуже теплою, що вплинуло на розвиток хвороби і її легку передачу від тварин та бліх, що справило на медицину того часу хибне значення. Але найголовнішим є те що медицина почала розвиватися, бо люди були занепокоєні цією хворобою. Тому можна сказати, що друга хвилі пандемії вплинула на розвиток людства зі сторони науки, а також і на економічні й політичні складові.

Третьою хвилею чуми, яка ще називається Північно-Китайською чумою є чума, яка розкинулася по всьому світі і спостерігалася на всіх материках. Вона розпочалась в Китаї у 1854 році, за 4 роки вбила 2 млн осіб. В 1859 році ця хвороба з'явилася в Британській Індії ослабленою війнами. Китайські робітники були дешевою робочою силою і розвозилися по всьому світу для роботи (в США будували залізну дорогу, Чилі – мости, якраз вони були заражені чумою і вони розвозили по всьому світу цю хворобу). Навіть на Кубі у 1912 році був зафіксований спалах чуми. Але людство було готово до цих хвороб, Мордехай Хавкін в Індії та француз Гершед у В'єтнамі майже в однаковий час знаходять збудника і винаходять сироватку для вакцинації людей проти чуми. Після цього чума вже не є смертельною хворобою, а спалахи зустрічаються в погано розвинених країнах.

Холера – це один з найбільш вивчених хвороб. Холера реєструється й по наш час і наразі відомо понад 150 видів серотипів холери. Наразі він виліковується за допомогою сироватки або антибіотиками.

Перша хвиля була ще в 1817 році в ВестІндії та Бангалорі (Бангладеш), на той час влада зробила карантин, тому він не вийшов у Європу. Друга хвиля почалася знову в Індії, але Європа не реагувала і лікарі почали лікувати новими методами, що призвело до 40 % летальності, в Індії – 10-15 %. Була думка, що холера від поганого повітря, тому людину поміщали в гарячі місця й обкладання гарячими рушниками, пити при цьому не давали, що призвело до 10 млн жертв.

Всього було 7 хвиль, і наразі триває 7 хвиля холери, випадки якої зустрічається в малорозвинених країнах і швидко лікується. Тому холера призвела до розвитку медицини, економічного спаду у часи епідемій, бо у Європі просліджувалися холерні бунти і зміна влади у деяких країнах Європи.

Ослаблена війною Європа була вражена новою хворобою, а наразі звичайним грипом – іспанкою. Найсмертоносніша пандемія за всю історію людства. Вірус іспанського грипу бушував в період з 1918 по 1919 рік. Тільки за офіційними даними їм переохворіли близько 550 млн осіб, або 29,5 % населення планети. Число загиблих склало від 50 до 100 млн осіб (2,5-5 % населення).

Пандемію вдалося зупинити на превелику силу і ціною життів мільйонів. За даними Світового банку, світова економіка втратила тоді 6,6 % ВВП, в перерахунку на сьогоднішній день – більше 3 трлн дол. США. Однак свій вплив

на світову економіку справила і Перша світова війна, в результаті якої розкололися могутні імперії: Російська, Османська, Австро-Угорська та Німецька. Перша світова і «іспанка» поклали початок масштабної рецесії в розвинених країнах, яка тривала з 1919 по 1921 рік. Однак завдяки зниженню чисельності працездатного населення в США різко виріс середній рівень доходу населення. У самий пік розвитку біржової торгівлі, вільні кошти масово стали інвестувати в акції найбільших на той момент індустріальних корпорацій. В результаті відбулося перше в історії «роздування» фондового ринку, який лопнув в 1929 році, що поклало початок Великої депресії. Цікаво, що до біржового краху і в період буйства «іспанки» єдиний фондовий індекс того часу, Dow Jones, поведився позитивно і ріс.

Пандемія свинячого грипу був зафіксований за останні 50 років двічі. Перший раз в 1976 році, другий – з березня 2009 по серпень 2010 року. В останньому випадку найбільшу кількість випадків захворювання було зафіксовано в Мексиці і США. Вплив свинячого грипу на фондові ринки оцінити практично неможливо. У той період світ переживав одну з найсильніших фінансових криз. Що помітно, найбільшу кількість випадків захворювання було в США, але біржі на це не реагували. За різними оцінками, пандемія свинячого грипу позбавила світове ВВП від 1 % до 1,5 %.

Спалах атипової пневмонії *SARS (перший коронавірус)* в період з 2002 по 2003 рік забрала життя 813 осіб. «Батьківщиною» вірусу вважається китайська провінція Гуандун. Епідемію досить швидко взяли під контроль, вона встигла поширитися за межі Китаю лише на 29 країн. При цьому кількість хворих в них не перевищила декількох десятків. Другий раз про SARS заговорили в 2004 році. Через помилки персоналу лабораторії, який безпосередньо контактував з вірусом, йому вдалося вирватися на свободу. Однак в цьому випадку поширитися вірусу не дали.

Вірус атипової пневмонії істотних проблем світовій економіці не приніс, проте деяких неприємних наслідків уникнути не вдалося. За даними Світового банку, збитки від SARS склав близько 59 млрд. дол. США. 12 березня 2003 року під уникнути розповсюдження вірусу ВООЗ офіційно рекомендувала не відвідувати Південний Китай. Це відбилося на нафтових котируваннях, які знизилися на 31 %.

8 грудня 2019 року стало офіційною датою спалаху коронавіруса *COVID-19*. Поширення захворювання почалося з самого густонаселеного китайського міста Ухань (12 млн чоловік). COVID-2019 поширювався з такою швидкістю, що буквально за кілька тижнів повністю скував і знерухомив другу за величиною економіку світу. В кінці січня стали з'являтися повідомлення про поширення вірусу не тільки в Китаї, але і за його межами. 3 лютого 2020 року під час відкриття торгів на азіатських ринках китайський фондовий індекс SSE Composite обвалився більш, ніж на 8 %.

Практично весь лютий 2020 року фондові ринки благополучно росли, щодня оновлювалися історичні максимуми. Стала з'являтися інформація про успішну розробку вакцини від вірусу, що, здавалося б, вирішувало проблему. Однак в двадцятих числах лютого намітилося різке зростання числа хворих в Італії, Південної Кореї, Ірані, Японії, Німеччини, Франції, США і ще більш ніж 40 країнах. Стало зрозуміло, що епідемія набирає обертів. 24 лютого під час відкриття торгів на фондових ринках котирування провідних індексів практично всіх країн обвалилися.

Отже, за всю історію людство переживало велику кількість пандемій і основною причиною яких було їх ослабленість, як і зараз по всьому світу кошти на медицину виділялися не першою статтею витрат. Тому наразі ця пандемія яку ми маємо зараз дає ще раз замислитися про наш рівень медицини і про те що треба розвивати не лише зброю та ринок. Ми бачимо, що з давніх давен пандемія була страшним ворогом людства і призводила не лише до економічних втрат, а й до змін на політичній карті Земної кулі. Тож нам як спостерігачам можна порадити лише спостерігати за політичною та економічною ареною і готуватися до економічної кризи найближчим часом.

Список використаних джерел:

1. Если эпидемия затянется, мир ждет новая Великая депрессия. *Meduza*. 2020. URL: <https://meduza.io/feature/2020/02/01/ne-zatyagivat-esli-epidemiya-zatyanetsya-mir-zhdet-novaya-velikaya-depressiya-no-dazhe-esli-vse-budet-netak-ploho-koronavirus-vse-ravno-povliyaet-na-mirovuyu-ekonomiku>
2. Коронавірус: епідемія як економічний шок. *Реанімаційний пакет реформ*. 2020. URL: <https://rpr.org.ua/news/koronavirus-epidemiia-ia-ekonomichnyy-shok>
3. Эпидемии, изменившие ход истории. *Youtube*. 2020. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=f536ijjESd4>
4. Вірус рецесії: що буде зі світовою економікою після пандемії. *Mind*. 2020. URL: <https://mind.ua/openmind/20209018-virus-recesiyi-shcho-bude-zi-svitovoyu-ekonomikoyu-pislya-pandemiyi>

Адрес електронної пошти автора:

mrkvrncv@gmail.com

Статтю отримано: 31.03.2020 р. / Прийнято: 31.03.2020 р.

САМОЙЛЕНКО Анастасія

студентка 3–го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, голова Наукового відділу Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, голова English speaking club

ШАПРАН Олексій

студент 2–го курсу факультету інформаційних технологій, голова Інформаційного відділу Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

JOINING NATO AS A PATHWAY TO UKRAINE'S NATIONAL SECURITY

The modern development of globalization and transnationalisation of life, creation of a system of the world information network requires the formation of an appropriate security system, which would become the basis for stable economic development. Such a system must be transparent and powerful, steadily committed to building Europe, ensuring peace, security, stability and freedom, and to exist as a coherent organism uniting the main actors of international processes. Only the North Atlantic Treaty Organization (NATO) meets these parameters in the world. It provides the military and political direction for the development of the Euro-Atlantic model. It is an organization that works to strengthen the security of the Euro-Atlantic community. In addition, the Alliance is currently implementing an open door policy for new members, and appropriate programs have been developed for its implementation [1]. After joining NATO, the main advantages in the field of national security for Ukraine will be:

Firstly, we will ensure the protection of the national integrity and sovereignty of the Ukrainian state both in the external environment and in the country. The threat to the sovereignty or national security of Ukraine by any state or international violent organization is at the same time a threat to the whole of the Alliance and implies its appropriate action to protect the country in danger.

Secondly, Ukraine's position will always be taken into account when making international decisions, as they are consensually accepted by all NATO countries. And this principle of the Alliance's activities is not just declared, it is working effectively.

Thirdly, the development of the defense-industrial complex of Ukraine will have a tangible impetus. The example of the Baltic countries, Poland and others, shows that joining NATO has allowed them to fit organically into the system of cooperation of member states' military-industrial complexes, to participate in tenders on an equal footing, very often to win them, which substantially replenishes the budget and enables the modernization of defense companies. This is extremely important for Ukraine, as we have serious experience in this area and powerful enterprises – aerospace, aviation, military-technical, machine-building, which will immediately have additional opportunities for development and entry into international markets.

Fourthly, Ukraine will be able to begin the active phase of forming a professional army. Our officers will be able to study at the best military academies in Europe and the US, and highly qualified personnel from NATO will work in Ukraine. Membership in the Alliance will allow the creation of modern, technically-equipped borders in the east, south and north of the country – with Belarus and Russia, as well as on the western border – with Poland, Hungary, Slovakia, Romania [3].

Ukraine's course on joining European and Euro-Atlantic structures is objectively necessary because the 21st century is a century when no nation-state will be able to independently influence the world processes and even guarantee its own security. The events of recent years clearly demonstrate the correctness of this conclusion. This is fully true of the so-called great powers. If Ukraine does not become a NATO member, it will be in a «gray zone», a space of uncertainty. Today, our country is de facto between two powerful geopolitical systems: to the west and south of it is the Euro-Atlantic community (in the form of NATO and the European Union), and to the north and east is the Eurasian sublimation (in the form of Russia, Belarus, Kazakhstan). If we do not make the final geopolitical choice, we will actually be trapped between two huge systems. NATO-Ukraine relations have recently developed in an Intensified Dialogue format [1]. At the NATO Bucharest Summit in April 2008, Alliance members argued for Ukraine becoming a NATO member, but did not specify a specific timeline. This is how our country's intense involvement in the Alliance began. Its logical conclusion should be our country's accession to NATO. After all, there are no objective reservations about Ukraine's accession to the NATO Membership Action Plan. When this stage in the development of our relations is agreed and approved by both parties, the practical phase of Ukraine's preparation for joining the North Atlantic Alliance will begin.

Nowadays, Ukraine does not fully meet NATO membership requirements This is an indisputable fact. Strict criteria is put to the member states of the Alliance – both for their compliance with the standards of democracy and for military compatibility with allies. And if we are on the right track (in the «democratic part» (the OSCE for

many years has recognized elections as free; there is competition between political forces and reforms, albeit slowly but moving forward), then we can speak with the military component only about our own good intentions. We only approved the Strategic Defense Bulletin last year and its implementation is still ahead [2]. But let's face it: it would be foolish to expect that Ukraine is now ready for full membership in the Alliance. Of course, there is a long way to go.

Today, enough information is needed in order to create a positive perception of the Ukrainian population's decision to join NATO. It aims to prepare the mass public consciousness for the adoption of this vital decision. Such information support should cover the broadest public of Ukrainian society, be targeted at specific categories of population and provide a comparative analysis of the positive and negative consequences of joining NATO. So now we have a situation that has four main meaningful features:

The first is the unbridled desire of the Ukrainian political elite not so much to integrate into the European and Euro-Atlantic structures as to gain official membership (priority is given not to the substance of the process but to the form).

The second is that some of the internal situation in Ukraine is in line with the Euro-Atlantic standards.

The third is a real opportunity to destabilize and exacerbate the socio-political situation in Ukraine in the event of unprepared forcing NATO membership.

The fourth is the caution of the North Atlantic Alliance in ensuring Ukraine's practical membership of NATO [2].

Trust Funds may be the basis for NATO's practical assistance. Despite the agreement of a number of NATO member countries to allocate funds to fund these funds, they have not yet begun to fully function due to the lack of a legal framework. At the time of preparation of this material, the relevant agreements were still not ratified in the Verkhovna Rada. As one of the representatives of the Government noted in this context, the biggest enemy for practical cooperation with NATO is the Cabinet Regulation [3].

Summarizing the pros and cons, it can be stated that the strategic course for European integration and NATO membership is right and fully in line with Ukraine's national interests. Taking into account the real international and domestic situation, it is necessary to clearly define the tactical tasks regarding the stages of implementation of Ukraine's Euro-Atlantic integration, the main directions of expanding and deepening cooperation with the Alliance and the necessary means to achieve the set strategic goals. Continued economic, political and social reforms to achieve European standards of domestic life remain an important prerequisite. That is, it is necessary to focus on the real implementation of integration processes and not on the formalization of NATO-Ukraine relations.

References:

1. Вступ України до НАТО – забезпечення національної цілісності та безпеки України. Енергодарська міська рада. 2018. URL: <https://www.en.gov.ua/spvrobnictvo-ukrani-z-nato/vstup-ukrani-do-nato-zabezpechennya-naconalyno-clsnost-ta-bezpeki-krani>
2. Сидоренко С. Що змінив для України «Закон про НАТО» та як не зупинитися на півдорозі до Альянсу. Європейська правда. 2017. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/06/9/7066886>
3. Вступ України до НАТО – важлива складова національної безпеки. Народний Рух України. 2020. URL: <http://www.intsecurity.org/arhiv/arhivst5.html>

Адрес електронної пошти авторів:

samoilenkoa25@ukr.net

Статтю отримано: 17.03.2020 р. / Прийнято: 19.03.2020 р.

НОВИК Альона

студентка 4-го курсу факультету інформаційних технологій, учасниця Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, голова наукового клубу кафедри кібернетики та системного аналізу «SapLab»

УКРАЇНСЬКІ СТАРТАПИ, ЩО СТАЛИ НАДБАННЯМ ІНШИХ КРАЇН

Стартапи – це досить нове поняття, яке означає процес перетворення інноваційної ідеї на успішний бізнес за умови жорсткої обмеженості ресурсів. Це слово від англійського вислову «startup», що дослівно перекладається «запускати, започатковувати», означає компанію, яку щойно створили. Творці такої компанії мають ідею та бажання розвивати бізнес, але на етапі стартапу вони лише вивчають ринок та шукають інвестиції.

Для того, щоб відрізнити стартап від звичайного бізнесу, необхідно знати особливості першого. До них відносяться:

1. Створення революційно нового продукту або істотно вдосконаленого продукту. Стартапи можуть скласти конкуренцію навіть великим корпораціям, які націлені на масове виробництво та не проводять революційних змін в асортименті.
2. Найголовнішим елементом стартапу, на моє переконання, є бізнес-ідея. Ідею для бізнесу можна знайти безкоштовно в Інтернеті і навіть з готовими бізнес-планами. Ідея для стартапу має високу цінність і може бути продана за значні кошти, оскільки вона є новаторською.
3. Стартапери зазвичай молоді люди. Статистика свідчить, що середній вік організатора стартапу 25 років.
4. Високий рівень ризику. Стартапери зазвичай дуже захоплені своєю ідеєю і готові піти на будь-які жертви заради успіху майбутнього бізнесу.
5. Активна та вмотивована команда. Оскільки одна людина не може впоратись і зі створенням бізнес-плану, і з пошуком інвесторів, і з дослідженням покупців, то ідейному натхненнику необхідно зібрати команду. На перших етапах розвитку і просування стартапу команда може навіть працювати безкоштовно.
6. Недостатня кількість капіталу. Однією з характеристик стартапу є те, що до команди входять молоді люди. У такому віці вони ще не заробили достатньо коштів для запуску своєї продукції у виробництво, пошуку та дослідження покупця, доставки товару на ринок тощо. Тому їм необхідно вмовити інвесторів повірити у їх винахід та отримати гроші на свою справу.

Усі ці особливості свідчать, що стартапу необхідна підтримка, а також високий рівень вмотивованості команди і її готовність долати всі перешкоди.

Існує зрозуміла та очевидна закономірність. Чим більше успішних компаній у країні, тим більше прибутків має країна та може розвивати різноманітні напрямки діяльності: соціальний, економічний, політичний та інші. Коли країна має достатньо ресурсів, то управлінню не потрібно витратити час та сили на вирішення банальних проблем, а мають можливість обдумувати стратегічні плани розвитку держави.

Одним із варіантів збільшення кількості успішних компаній є мотивація та підтримка державою малого бізнесу. Стартапи зазвичай організують молоді люди, частіше навіть студенти. Така верства населення має найбільше сил та бажання для розвитку власного бізнесу і часто досягають успіху у своїх починаннях. Зазвичай молоді люди мають інноваційні ідеї та усі свої зусилля стартапери направляють на пошук інвестицій, на відміну від підприємців, що на перше місце ставлять бізнес.

Існує тенденція ведення чесного підприємництва, тобто оформлення необхідних паперів, сплата всіх податків, купівля ліцензійного програмного забезпечення тощо. Тобто молодь бере приклад з розвинених країн світу та намагається відтворити аналогічні умови і на Батьківщині.

Для підтвердження усього вище сказаного хочу навести декілька прикладів успішних українських стартапів, що отримали своє визнання та інвестиції за кордоном.

TripMyDream – це стартап двох українців: продакт-менеджера Андрія Буренка та програміста Тараса Поліщука. Ідейному натхненнику Андрію на момент створення стартапу було 35 років. Цей сервіс дозволяє підібрати відпочинок відповідно до обраних критеріїв. Особливістю його є те, що база даних є достовірною і користувачу не потрібно переглядати десятки сайтів у пошуках правдивої інформації. У 2016 році команда перемогла у конкурсі SeedstarsSummit 2016 і TripMyDream став найкращим туристичним стартапом у світі. Творці отримали 500 тис. дол. США інвестицій і останні роки працюють на британському ринку.

PetCube – це невеликого розміру куб, обладнаний камерою, динаміком, мікрофоном та лазерною указкою. Його вага складає всього 589 грамів. Пристрій дозволяє слідкувати за домашнім улюбленцем незалежно від місця перебування господаря, оскільки гаджет має доступ до Wi-Fi. Стартап виник у 2012 році і на момент 2017 року залучив 13,8 млн доларів США інвестицій. Продаж цього пристрою здійснюється у 2500 фізичних магазинах США та на Amazon.

Ecois.me – це стартап, що дозволяє контролювати споживання електроенергії в квартирі чи будинку і таким чином економити на комунальних витратах. Команда, що складалася з Івана Пасічника (на момент створення стартапу 28 років), Олександра і Антона Дятлових та Назара Мокринського, перемогла на хакатоні, тематикою якого було енергозбереження. Пристрій коштує 200 дол. США і дозволяє в Україні економити в місяць приблизно 20-30 грн, а в США сума економії складає 15 дол. США. Тому винахідники націлилися на західний ринок і успішно на нього вийшли.

Ще один стартап на тему екологічності створили українці з Nuka. Вони оригінально підійшли до цього питання і створили блокнот та олівець, які можна багаторазово використовувати. Олівець зроблений з металу, а з чого створений блокнот творці не розголошують. Проте вони зауважили, що їх витвір не є токсичним. Після того як користувач щось написав чи намалював у блокноті, за допомогою спеціального розчину можна все стерти і почати заново. Компанія стверджує, що більше тисячі людей вже користуються таким записником і це дозволяє зберегти 42 дерева на рік. Стартап зібрав 130 тис. дол. США за 21 годину у Kickstarter.

Technovator – це стартап, ідеєю якого є реалізація зарядки повітрям. Необхідно встановити на роботі чи вдома базову станцію, а на телефон одягнути спеціальний чохол і в радіусі 5 метрів від пристрою телефон буде заряджатися. Такий зарядний пристрій підходить навіть для телефонів, що не підтримують бездротову зарядку. У 2017 році команда отримала грант на суму 50 тис. євро від проекту Європейської комісії Horizon 2020.

SolarGaps – це український стартап, команда якого створили розумні жалюзі, які змінюють своє положення в залежності від положення сонця. Проте це не єдина їх функція. Також вони виробляють енергію. Одне жалюзі шириною в 1 метр має потужність до 100Вт. Такі жалюзі дозволяють зекономити до 30 % бюджету, оскільки електроприлади у першу чергу використовуються саме альтернативну енергію, замість мережі. Роботу жалюзі можна контролювати за допомогою смартфона. За свій винахід SolarGaps отримали грант на 1 млн євро від Horizon 2020.

Усі ці стартапи дозволили б забезпечити український ринок екологічними та новітніми товарами, які б покращили життя населення. А також експорт таких товарів приносив би достойні прибутки державі, оскільки їх додана вартість є високою.

За кордоном існує велика кількість інвестиційних платформ, бізнес-інкубаторів, бізнес-акселераторів для підтримки стартап-команд. Наприклад, Kickstarter (Категорії: мистецтво, комікси, танці, дизайн, мода, кіно, продукти харчування, ігри, музика, фотографія, видавництво, технології та театр), IndieGoGo (Категорії: тварини, мистецтво, комікси, спільнота, танець, дизайн, освіта, навколишнє середовище, мода, фільм, їжа, ігри, здоров'я, музика, фотографія, політика, релігія, малий бізнес, спорт, технологія, театр, трансмедіа, відео та написання), CrowdSupply (Категорії: технічне обладнання, розваги, книги, робототехніка, комп'ютери, музика та інші.).

Отже, стартапи можуть стати перспективною сферою для України, оскільки таким чином можна отримати додаткове джерело для отримання доходів в державну казну та в цілому покращити економічний стан.

Адреса електронної пошти автора:

alionanovyk99@gmail.com

Статтю отримано: 03.03.2020 р. / Прийнято: 10.03.2020 р.

СТЕПАНЕЦЬ Олексій

*студент 3–го курсу факультету міжнародної
торгівлі та права, учасник Наукового товариства
студентів, аспірантів, докторантів та молодих
вчених*

NEGATIVE CONSEQUENCES OF GLOBALIZATION IN THE MODERN WORLD

The current processes in the world economy inevitably affect the modern society and the quality of life and standards of living. Today, the internationalization of the environment and society is rapidly growing.

The aim of the paper is to describe and analyse the issues of globalization by exploring a considerable amount of evidence from the world historical retrospective and current issues. According to the Wikipedia, the free encyclopedia, globalization is the process of cultural, political and economic interaction and integration among people, companies, and governments worldwide. Of course, in this process, some countries take a prominent place and establish their hegemony. Thereby, they put an agenda and impose their culture and own rules of the game. First of all, it is dangerous for those developing countries that haven't entrenched their identity. Ukraine is a good example.

Let's have a look at this process in historical retrospective. It is believed that globalization emerged with the advent of the Internet. Some people say that it originated with the advent of shipping, railways or planes. But none of them are right. The herald of globalization was the emergence of the Great Silk Road, which united China and the Roman Empire. The creation of a global market began with the Great Geographic Discoveries of Europeans and was fueled by their military, political and economic expansion across the globe. At present, this world market and global trade are one of the main drivers of globalization. If you look at it in a temporal continuum, according to a sustainable statement, it began in the mid-15th century. But in my considered opinion, the dawn of globalization came into existence long before the issues. I am strongly convinced that the era of globalization began with the advent of the first empires. The 24th century BC was marked with the emergence of the Akkadian Empire which was considered one-of-a-kind. Subsequently, the well-known Egyptian empire was founded in the 15th century BC. Since that time, imperial states have absorbed smaller and weaker neighbors. And no one will tell us about those fallen civilizations that may have been far more ancient than their new masters. It is possible

that those unknown state formations witnessed an appearance of human civilization and the first cultures.

Today, we are witnesses to so-called a dictatorship of globalization. It has gained unprecedented momentum and scale. Thanks to the overwhelming progress and development of all spheres, and especially technologies, this has become quite possible. Indeed, the conditions today are more than favorable for the worldwide spread of trends, culture, public views and opinions on certain things. Nowadays, the tentacles of globalization are extended not only by governments, but also by the world market in the first place. Roughly speaking, we worship global brands. We take the example of the cultures of the leading powers. We are crazy about everything they create. We proclaim them models of beauty, style, fashion, taste, culture and more. We jump in a hurry for the premiere of their new films and the concerts of foreign singers. Of course there are some several advantages, but at the same time disadvantages are also here. However, in this mad pursuit of foreign novelties, we often forget about our own domestic things.

We forget about our brands, motion pictures, musicians, actors, writers and other prominent people from various fields, as well as domestic producers. But the worst part is that we forget about our ancient traditions and customs, about our unique culture. This is what the bloodthirsty machine of globalization looks like. It devours and destroys local authentic cultures for the benefit of the hegemonic country. The logic is very simple, because if their culture and their way of life is extended here then we will buy more of their goods and products. For those countries that have existed for many years, and whose culture has been established and developing for decades, globalization will bring them less painful consequences. But our Ukraine does not belong to such states. Our state is very young, and the culture, traditions and customs that have been preserved for centuries have not been deeply entrenched in the minds of all Ukrainians. There are many reasons for this, especially because of our nation's history. Another reason is that during the years of independence of our state, the authorities have not been concerned with establishing our own national identity.

The similar processes began recently during the Maidan and lasted for several years, but they were interrupted and not completed. Unfortunately, not all Ukrainians can now answer the simple question: Who are they? That is why globalization is somewhat dangerous for our country, because despite its pros, it can harm us. In fact, it may interfere the development of our national producers which do not have any time to straighten their shoulders, as foreign goods are already filling our markets. The same can be applied to all other areas. But most importantly, it is our ancient culture, authentic traditions and customs and our conscious identity. They are in a real risk zone. I worry about them the most.

In conclusion, it may be said that we are not able to stop this machine of globalization, but at the same time we are able to save, develop and enrich our culture, traditions and identity.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу **Гуца Г.В.**

Адреса електронної пошти автора:

o_stepanets_fmtp_17_23_b_d@knu.edu.ua

Статтю отримано: 31.03.2020 р. / Прийнято: 02.04.2020 р.

РОМАНЮК Анастасія

студентка 2-го курсу факультету фінансів та обліку, учасниця Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ШЛЯХ ВІД СИРОВИННОГО ЕКСПОРТЕРА ДО ПОВНОЦІННОГО ВИРОБНИКА ТА КОНКУРЕНТА НА СВІТОВОМУ РИНКУ

Ні для кого не секрет, що сьогодні економіка нашої країни не в кращому стані. Чому ж так, і що потрібно зробити для того щоб піднятися на щабель вище на світовому ринку та покращити життя українців?

Насамперед, слід зазначити, що Україна позиціонує себе на світовому ринку, як сировинний експортер. Експортно-сировинна спрямованість, без обробки та виготовлення власної продукції, не дає змогу бути повноцінним лідером з високорозвиненою економікою.

Структура експорту з України має низькоякісний характер. Зокрема, експорт сировини і напівфабрикатів (до них належать такі товарні групи – «Продукція тваринного походження», «Продукція рослинництва», «Жири та олії», «Мінеральні продукти», «Продукція хімічної промисловості», «Шкури», «Деревина та вироби з неї», «Целюлоза», «Матеріали з недорогоцінних каменів, гіпсу, цементу», «Металургійна продукція та вироби з неї») склав за перше півріччя 2019 року – 18,7 млрд дол. США. Це становить понад три чверті українського експорту – 76,4 %. Мало що змінюється протягом тривалого часу –

за останні 15 років сировинний експорт був нижче 70 % в загальному обсязі експорту лише в 2009, 2010 та 2017 роках.

Для більшого порівняння становища можемо переглянути дані за 10 років сировинного експорту в структурі експорту: у 2008 р. – 74,7%; 2009 р. – 69,2 %; 2010 р. – 63,9 %; 2011 р. – 73,1 %; 2012 р. – 70,2 %; 2013 р. – 71,6 %; 2014 р. – 74,9 %; 2015 р. – 75,1 %; 2016 р. – 74,6 %; 2017 р. – 66,9 %; 2018 р. – 72,3 %.

Як бачимо лише за деякі роки експорт складав менше 70 % в структурі. Проте, як зазвичай він варіюється в межах від 70 % до 75 %. Пропоную розглянути більш детально продукцію, яку ми експортуємо.

В деяких експортних категоріях відбуваються зміни. А саме: знижується експорт на машини, електротехнічне обладнання та продукцію чорної металургії. Однак є і більш позитивні тенденції. Зростає експорт наземного транспорту, літальних апаратів і особливо фармацевтичної продукції. Це не може не радувати, тому що ці продукти відносять до товарів з високою доданою вартістю.

Також на 2,5 % зріс експорт текстильних виробів. Мало хто знає, що в Україні шиють одяг провідні світові бренди – Zara, Dolce & Gabbana, Hugo Boss, Prada, Benetton, Marks & Spencer, Triumph, Max Mara, Laura Ashley, Hennes & Mauritz і інші. Вітчизняні швейні фабрики стали певною мірою міні-офшорами для світових одяжних брендів. У нас, в порівнянні з країнами Європи, більш дешева робоча сила, українські виробничі потужності знаходяться набагато ближче, ніж азіатські, що дозволяє знизити витрати на транспортування, якість пошиття «на експорт» у нас висока. Є потенціал для подальшого нарощування експорту в цій сфері.

Україна відома закордоном як експортер продуктів агропромислового комплексу. Найбільш експортованою культурою за 2019 рік стала кукурудза – її експортували на суму 5,2 млрд дол. США. На другому місці за обсягом експорту – соняшникова олія. Третю позицію зайняла пшениця, яку експортували на суму 3,65 млрд дол. США [1-3].

Відомо, що Україна і надалі впевнено продовжує просувати сільськогосподарську продукцію на зовнішні ринки. Зараз Україна займає третє місце, після США і Бразилії, по експорту агропродукції в ЄС. Україна експортує достатньо продукції, але проблема в тому, що знають нас як лише експортерів сировини.

На мою думку, ми маємо приклади багатьох високорозвинених країн, які екпортують велику кількість саме готової продукції. Їх ми можемо побачити на карті досліджень найбільших світових експортерів за 2017 рік, яка представлена в дослідженні [4] (за майже 3 роки ситуація практично не змінилась).

Бачимо, що серед найбільших експортерів світу перші три країни з рейтингу (Китай, США та Німеччина). Обсяги поставок з України на зовнішній ринок у 10 разів менші, ніж з Великої Британії, яка стоїть у списку десятою. ТОП-

10 країн-експортерів у 2017 році були: Китай; США; Німеччина; Японія; Нідерланди; Південна Корея; Гонконг; Франція; Італія; Велика Британія [4].

Кілька країн із десятки найбільших експортерів викликають подив: яким чином вони потрапили до списку. Зокрема, Нідерланди, що стоять на 5-му місці. Виявляється, що в цій країні випускають багато важкої техніки та добувають багато нафти, і ця продукція поширюється на міжнародному ринку.

Кілька країн Південно-Східної Азії мають економіку, залежну від експорту, і все ж жодна з них не потрапила до верхньої частини списку. До прикладу, більшість одягу в шафах людей – це речі, виготовлені у В'єтнамі, Малайзії або Індонезії. Проте жодна з цих країн не пододала рубіж 250 млрд дол. США у загальному обсязі експорту.

Отже, яскраві приклади країн експортерів саме готової продукції, нам показують і надихають на те, що треба переходити від сировинного експорту до експорту товарів з високою доданою вартістю. При чому, Україна має потенціал до розвитку експорту з високою доданою вартістю.

Список використаних джерел:

1. Експорт України. *Укрінформ*. 2020. URL: <https://www.ukrinform.ua>
2. Основні показники зовнішньої торгівлі України. *УКАБ*. 2018. URL: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/osnovni_pokazniki_zovnishnoi_torgivli_ukraini
3. Зовнішня торгівля України – експорт та імпорт у 2019 році. *Слово і діло*. 2020. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/02/20/infografika/ekonomika/zovnishnyatorhivlya-kum-ta-chym-najbilshe-torhuvala-ukrayina-2019-roczii>
4. Хто у світі продає найбільше – глобальний експорт на одній карті. *Landlord*. 2019. URL: <https://landlord.ua/news/khto-u-sviti-prodaie-naibilshe-hlobalnyi-eksport-na-odnii-karti-infohrafika>

Адрес електронної пошти автора:

a.v.romaniuk@ukr.net

Статтю отримано: 20.03.2020 р. / Прийнято: 24.03.2020 р.

СТЕЦЮК Євгеній

студент 3-го курсу факультету фінансів та обліку, учасник Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ТРУНОВА Валерія

студентка 3-го курсу факультету торгівлі та маркетингу, учасниця Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, голова Наукового сектору Ради студентського самоврядування факультету, голова науково-дослідного клубу «Маркетинг»

ЯК СТВОРИТИ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНУ КОРПОРАЦІЮ: ЛАЙФХАКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Уявіть собі підприємства, в руках яких знаходиться понад 65 % світової торгівлі, 80 % патентів і ліцензій на нову техніку та технології, майже 90 % прямих зарубіжних інвестицій. Капіталізація деяких із них перевищує 1 трлн дол. США, що значно більше за ВВП багатьох держав світу. Мова йде про транснаціональні корпорації, які здатні вносити свої правила ринку та розвитку галузей.

Значною перевагою ТНК є податки, які вони сплачують до бюджету, що необхідні для функціонування та розвитку держави. Візьмемо для прикладу такого технологічного гіганта як Apple, що є найбільшим платником податків у світі. Компанія у 2019 році отримала 55,26 млрд дол. США прибутку, загалом податкові відрахування Apple становлять 17 %, що у грошовому еквіваленті дорівнює мінімум 9,5 млрд дол. США податків на рік. Багато ТНК, що зараз очолюють рейтинги найбільших та найбагатших компаній світу розпочинали свій шлях від ідей звичайних людей, що й не здогадувалися про настільки великий успіх у майбутньому. Багато компаній, які знаходилися в «гаражі» та лише з одним працівником – їх власником, досягали мільярдних оборотів та сотень тисяч працівників по всьому світові.

Ми проаналізували та вивели головні секрети та правила успіху передових ТНК світу, завдяки яким створити таку компанію в Україні можливо:

1. Інноваційність: «Якщо не я, це зробить хтось інший» – Джефф Безос, засновник «Amazon». Історія успішного стартапу, з капіталізацією понад 1 млрд дол. США, почалася 1994 року в гаражі, де його засновник розмістив три саморобні столи з комп'ютерами та сервером. Джефф ще навіть не придумав назву своєму бізнесу, проте точно знав що він хоче створити, а саме: інтернет магазин в якому продається все, ще й зі зручною доставкою додому.

2. Сміливість: «Бізнес – відмінна гра: постійне змагання і мінімум правил. А рахунок у цій грі ведеться в грошах» – Білл Гейтс, засновник корпорації Майкрософт з капіталізацією понад 1 трлн дол. США. Перша угода Білла Гейтса, внаслідок якої з'явилася змога реалізувати власну компанію, почалася з продажу системного продукту, який ще не був створений.

3. Залучення інвестицій: «Я дійсно написав код для Facebook в гуртожитку і запустив його зі своєї кімнати. За 85 дол. США на місяць я орендував сервер і компенсував свої витрати за рахунок реклами на сайті. Ми й досі на цьому заробляємо» – Марк Цукерберг засновник Facebook з капіталізацією більше 505 млрд дол. США. Марк і далі міг би просто відбивати витрати на проєкт, якби не інвестиції, що допомогли підняти стартап до найбільшої соціальної мережі світу.

4. Довіра: «Проблеми Alibaba Group – це, в якійсь мірі, проблеми всієї країни. Китаю потрібна компанія, якій зможе довіряти весь світ, для якої люди важливіше грошей» – Джек Ма засновник «Alibaba Group» з капіталізацією понад 600 млрд дол. США. Коли Джек дізнався про махінації всередині компанії, він звільнив абсолютно усіх причетних до обману покупців та захистив репутацію компанії.

5. Бренд: «It's revolution, Johnny» – цитата з однієї презентації Apple. Недостатньо просто випускати хорошу продукцію. Для справжнього успіху необхідно мати легко впізнаваний логотип та стійку фанбазу. Наприклад, логотип Apple часто ненароком з'являється у фільмах, бізнес-центрах та в повсякденному житті. Навіть є жарт, що голова компанії-конкурента «Самсунг» боїться їсти яблука в людних місцях: раптом журналістам вдасться зробити кадр з надкушеним. Люди користуються брендом не лише через зручність, а й через статус, який надає користування даними гаджетами компанії.

6. Бажання змінити світ на краще: «Може, я в дитинстві читав забагато коміксів. У коміксах завжди йдеться про порятунок світу. Мені здалося, що треба робити світ кращим, тому що протилежне не має сенсу.» – Ілон Маск засновник «Tesla», «SpaceX» та решти успішних компаній із загальною капіталізацією понад 140 млрд дол. США. Мабуть, неможливо знайти більш амбітну людину, що має таку мету як колонізація Марсу: «За чотири мільярди років земної історії відбулося не більше пів дюжини дійсно важливих подій: поява одноклітинних

організмів, поява багатоклітинних організмів, поділ на царство тварин і царство рослин, вихід тварин з води на сушу, розвиток ссавців і розвиток свідомості. Наступним великим кроком повинна стати ідея міжпланетного життя – безпрецедентна подорож, яка драматично змінить нас і збагатить, – запевняє Маск. Компанії Ілона надихають людей, та головне – дають надію на світле технологічне майбутнє.

7. Революційність: «Головною причиною, чому люди будуть купувати собі додому комп'ютер, стане можливість бути пов'язаними з національною комунікаційною мережею. Ми зараз на самому початку цього етапу, але це буде справжній прорив. Приблизно такий, як поява телефону» – Стів Джобс, засновник «Apple», компанії, що перша переступила поріг капіталізації в 1 трлн дол. США. Неможливо сперечатися, що компанія не винаходила нічого принципово нового, вона доводила вже існуючі винаходи до ідеалу, до певного стандарту, який задавав тренди і на який хотіли та хочуть рівнятися інші. Презентації Apple захоплюють глядачів, що прийшли подивитись як буде розвиватись галузь в найближчий час.

8. Постійне вдосконалення: «Чим частіше намагаєшся і помиляєшся, тим більше шансів наштовхнутися на щось путнє» – Ларі Пейдж та Сергій Брін, засновники найвідвідуванішого сайту в світі – пошуковика Google. Історія компанії Google почалася з бажання студентів покращити жахливі, на ті часи, пошуковики. В наслідок кропіткої праці та багатомільйонних інвестицій, постійного розвитку та вдосконалень, підлаштовування пошуковика до користувачів та розробки нових проєктів – світ отримав могутню ТНК, на якій тримається майже увесь світ.

9. Наполегливість: «Пробивайся вперед: ніщо в світі не замінить наполегливості. Всемогутні лише наполегливість та завзятість» – Рей Крок, американський бізнесмен, ресторатор, засновник компанії McDonald's. Рей Крок, на своєму прикладі показав, що самореалізуватися та стати успішним бізнесменом, створити одну з найвідоміших компаній у світі, можливо не лише у молодому віці, а й коли тобі за 50 років. Підприємець, все своє життя був у пошуках своєї справи, пробував щось нове, але, зазвичай, його переслідували невдачі. Але, незважаючи на це, він наполегливо працював над кожною своєю ідеєю і, врешті-решт, зробив маленький заклад швидкого харчування у Каліфорнії успішним та відомим на весь світ.

Проаналізувавши історію розвитку відомих та успішних ТНК світу, а також біографії їх засновників можна спробувати вивести «ідеальну» формулу успіху, однак, кожна компанія, кожен випадок, в деякому сенсі, є простим збігом обставин. Тому, щоб створити успішну компанію, яка буде піднімати економіку України, стане відомою та улюбленою в світі необхідно мати терпіння, стресостійкість та наполегливість.

Адрес електронної пошти авторів:
pirat1330@gmail.com; valeriat@ukr.net

Статтю отримано: 30.03.2020 р. / Прийнято: 31.03.2020 р.

ЮРКО Тетяна

*студентка 4-го курсу факультету торгівлі та
маркетингу, учасниця наукового клубу ТРОС
Наукового товариства студентів, аспірантів,
докторантів та молодих вчених*

МАРКЕТИНГОВИЙ «ЗАПІЙ» БРЕНДІВ VS БЮДЖЕТИ

Як привернути більше клієнтів, не збільшуючи рекламний бюджет?

Якщо ви хоч раз думали про це питання і шукали на нього відповідь, то мабуть потрапляли на термін «партизанський маркетинг» [1].

Справа в тому, що маркетинг продовжує еволюціонувати і формуватися. Будь-який контакт із зовнішнім світом, в який вступає ваша компанія – це вже є маркетинг.

Ми – споживачі, повинні або змінити бренд на інший, або купувати товар чи послугу, які не існували раніше. Але те, як ми сприймаємо бренди, буде впливати на все: не тільки реклама чи веб-сайт формують нашу думку, але й кожна дрібниця, яку нам цей бренд говорить, показує, або робить. І тому, компаніям та фірмам, дуже важливо знати, що маркетинг – це процес, а не подія.

Спеціалісти в першу чергу думають про те, як зекономити, а не як бездумно витратити гроші на маркетинг. Перш за все, не слід думати, що є потреба в постійному вдосконаленні маркетингової кампанії. Дійсно, зміни у споживанні потребують витратити більше грошей на виробництво кампанії, а це поглинає весь ефект маркетингу. Слід притримуватися однієї кампанії аж до тих пір, поки вона не вичерпає свій потенціал. Так, це важко робити. Спочатку більшості людей не буде подобатися рекламне оголошення чи веб-сайт. Потім вони почнуть набридати. Після цього від них втомляться ваші друзі і родина. Незабаром з'явиться бажання змінити рекламу. Не слід це робити! Нехай про це, коли прийде час змінювати рекламу, почне говорити бухгалтер. Так, саме

бухгалтер – людина, яка постійно відслідковує картину прибутку компанії. Можна бути впевненими, бухгалтер не втомиться від реклами, яка довгий час тягне за собою бізнес. Найважливішою є реакція громадськості на рекламу і потрібно дуже багато часу, щоб люди втомилися від маркетингової кампанії як онлайн, так і поза межами Інтернету. Якщо пам'ятати про це, то гроші для сплати масмедіа економляться і скорочуються витрати на виробництво.

Для того, щоб комплексно оцінити значення маркетингу і його роль в економіці, подивимося на проблему з іншого боку. Фірма задовольняє потреби споживачів та позиції функціональних характеристик товару, надійності, кольору, асортименту, довговічності. Здійснюючи свою діяльність з позиції того, що «хоче» споживач, забуваючи про інші характерні потреби (неусвідомленої навіть самим споживачем), що «потрібно» споживачеві. За останні 2 роки споживачу потрібен, крім вищезазначених характеристик, екологічно чистий товар, який забезпечує розвиток людини і несе користь його здоров'ю.

Якщо сучасному бізнесу потрібен прибуток, навіщо йому піклуватися про те, що потрібно споживачеві, якщо забезпечити необхідний рівень доходу і рентабельності можна лише надаючи споживачеві те, що він «хоче». У той же час реалізація об'єктивної складової «цінності» вимагає додаткових інвестицій і збільшує собівартість товару, роблячи його менш конкурентоспроможним.

В наші дні неможливо зустряти людину, яка б нічого не чула про маркетинг, неможливо знайти жодного керівника, який би не вважав, що в його компанії прекрасно, знають і володіють маркетингом, неможливо відшукати жодну бізнес школу, в якій би не викладали маркетинг, і в той же час неможливо зустряти жодного фахівця з маркетингу, у якого б не було свого бачення даного предмета. Цим, власне, по маркетингу майже все сказано, адже це модно, популярно, корисно, вигідно, але незрозуміло. Особливо, коли мова йде про маркетинговий бюджет і як його розподілити. Чи не так?

Якщо першим способом економії грошей була ідея, про те, що не слід апдейтити маркетингову кампанію дуже часто, то другий спосіб – це метод бартеру. Звісно, місцеву газету чи радіостанцію може взагалі не цікавити товари чи послуги підприємства, але їм потрібно щось інше.

Авжеж можна вести бізнес з кимось, чого хоче радіостанція чи газета. Якщо так, то ви отримаєте вашу медіарекламу за крихти її звичайної ціни,

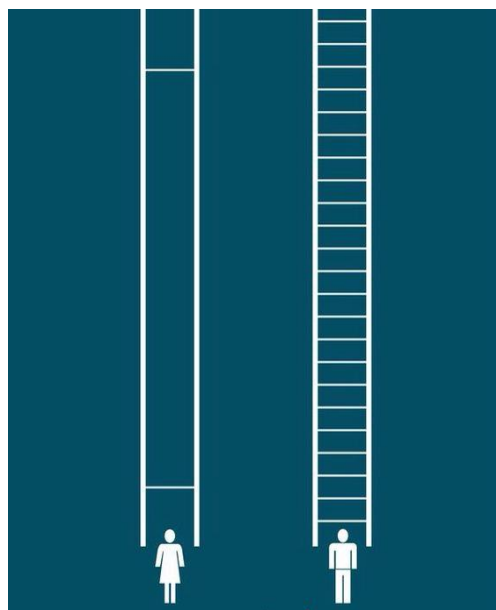

Рис. 1. Маркетинг – це процес, а не подія

Джерело: <https://www.pinterest.de/pin/7740630595083966>

оскільки сплата буде виконуватися власними товарами чи послугами за їх повною роздрібною ціною. Ви можете дізнатися про величезний світ бартера, якщо відвідаєте *Google* і напишете запит «бартер». Мільйони сайтів чекають, поки ви завітаєте на сторінку. Це неосяжна частина світової економіки. Щоб ви могли отримати деяке представлення про значення бартера в сьогodнішній економіці, подумайте про те, що більше половини рекламних майданчиків не купують, а отримують по бартеру.

Для «партизана», який прагне заощаджувати, найліпшим радником є Інтернет. Він наповнений маленькими підприємцями, які бажають працювати по бартеру, просувати товари в обмін на просування їх товарів. Пропоную вам переглянути цікавий досвід, який мене вразив: досить відомий психотерапевт почав продавати свої електронні книги по 20 доларів, але сплачує 40 доларів комісії за кожну свою книгу, яку продадуть його онлайн-компаньйони. Він пояснює це тим, що може дозволити собі сплачувати таку щирю винагороду завдяки своєму головному товару – навчальні семінари, тренінги, курси, які він продає тим, хто купує його книгу. Скільки коштувало йому забезпечення такого обороту? Нуль! Його інвестиції – це час, енергія, уява і інформація – плюс купа компаньйонів.

Тому ми маємо уявлення про те, що існує два види маркетингу: дорогий і недорогий. Дорогий маркетинг – це той, який не діє. Недорогий маркетинг – це той, який діє, незалежно від витрат на нього. Економити можна, якщо прийняти позицію, що ви займаєтеся недорогим маркетингом – тим, який приносить бажані результати. Він більше зорієнтований на результат, а не на витрати.

Так що ж являє собою роль і значення маркетингу ХХІ століття? Це прибуток одних і втрати інших, фактор перерозподілу капіталу, повсякденна неминучість або мрія, священний «Грааль» сучасного світу. Важливо одне, маркетинг нерозривно пов'язаний з життям людини, з минулим, сьогodenням і майбутнім. Тому від того, яким буде маркетинг, буде залежати і те, яким буде це майбутнє.

Часто вважають, що маркетинг може функціонувати лише при насиченому ринку. Це справедливо, якщо бачити в ньому тільки знаряддя конкурентної боротьби. Однак маркетингова діяльність за будь-якого ступеня насичення ринку здатна коригувати поведінку споживачів і виробників до їх взаємній вигоді.

Адаптацію західного маркетингу до українських умов можна виконати більш успішно, якщо в повній мірі оволодіти вже досягнутим високим рівнем розвитку цієї галузі знань і розглядати маркетинг не тільки як ретельно продуману специфічну діяльність, а й як філософію керування [2-5].

Рис. 2. Адаптація західного маркетингу до українських умов

Джерело: Colormunk.

На сьогоднішній день ми маємо нестабільну світову економіку. Кризи, спади, депресії, прагнення до однополярного світу – все це є результатом погоні за грошима. Компанії пишуть красиві місії, але реально їх не виконують. Стратегічна мета збільшити прибуток. Однак, все це може привести до плачевних результатів. А саме, якщо звернутися до історичного процесу, видно, як одна цивілізація змінювала іншу: на зміну єгипетської прийшла грецька, потім римська, візантійська і зараз європейська. Розростання кризи на Заході свідчить про можливу зміну чергового цивілізаційного циклу. Необхідно шукати вихід із ситуації, що склалася, застосовувати нову модель розвитку, новий тип мислення.

Список використаних джерел:

1. Левінсон Д. Партизанський маркетинг. Прості способи отримання великих прибутків. *Ескімо*. 2013. 432 с.
2. Галинська Н. Місце, роль та значення маркетингу в умовах економічної кризи. 2010. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mesto-rol-i-znachenie-marketinga-v-usloviyah-ekonomicheskogo-krizisa>
3. Роль маркетингу в економічному розвитку країни. *Науково-технічна бібліотека*. 2020. URL: <https://cutt.ly/Otz8GXZ>
4. Шубаєва В. Креативний маркетинг як важливий інструмент інноваційного розвитку економіки. 2020. URL: <https://cutt.ly/otz4rtx>
5. Об'єм рекламно-комунікаційного ринку України 2019, прогнози на 2020 рік. *Всеукраїнська рекламна коаліція*. 2020. URL: <https://vrk.org.ua/ad-market>

Адреса електронної пошти автора:
tetiana.iurko@gmail.com

Статтю отримано: 20.03.2020 р. / Прийнято: 24.03.2020 р.

ЛАСКОВЕНКО Катерина

*студентка 4-го курсу факультету економіки,
менеджменту та психології, учасниця Наукового
товариства студентів, аспірантів, докторантів
та молодих вчених*

ПОЛЬСЬКА СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ РОЗБУДОВИ

Що мається на увазі під терміном «економічна розбудова»? Це комплексне поняття, яке у загальному вигляді можна охарактеризувати як стан забезпеченості економічної безпеки країни, що досягається за умови ефективного управління системою таких складників економіки, як: внутрішній ринок, грошово-кредитна система, інститути накопичення та інвестування, ринкова інфраструктура, законодавче забезпечення ринкових відносин, ефективність бюджетного процесу, фондовий ринок, антимонопольне регулювання, ефективність використання державної власності, законодавче забезпечення господарського механізму, економічна ефективність прийнятих законів, державні економічні програми, вільні економічні зони, транспортні коридори, інструменти та методологія забезпечення макроекономічної стабільності та сталого розвитку.

Історія незалежної України налічує вже майже 30 років. Після проголошення незалежності, перед новою країною стояло важливе завдання: повністю відділитися від союзної економіки та створити власну ефективну економічну систему. Перехід від адміністративно-директивної до ринкової економіки, від загальносоюзного економічного комплексу до власної економічної системи був дуже складним. Саме економічна розбудова завжди була одним з найбільш пріоритетних завдань.

На жаль, за перші роки незалежності досягнути високих результатів не вдалося. Навпаки, бюджетно-податкова система України зберігала репресивну спрямованість, не створюючи потрібних мотивацій для підвищення результатів виробничої діяльності. На «тіньовий» сектор економіки України припадало близько 50 % від усіх економічних операцій. Реальний ВВП був приблизно удвічі більший від офіційного.

Поступово Україна почала виходити з кризи. У 1999 р. уперше за останнє десятиріччя чітко виявили себе ознаки економічної стабілізації. В основному було подолано падіння ВВП. Якщо спад ВВП у 1996 р. становив 10 %, то в

1997 р. – 3,3%. У жовтні 1999 р. вперше за останнє десятиріччя було отримано приріст ВВП у порівнянні з жовтнем 1998 р. на 2,8 %. [1]. З'явилася така державна установа, як «Інститут економіки та прогнозування НАН України» — академічна установа НАН України. Почався період спроб пошуку оптимальної стратегії розбудови економічної системи, яка дала б швидкий позитивний результат. У 2008 р. був розроблений проект Закону «Про Концепцію соціальної держави України», який, на жаль, був відкликаний у 2009 р. [2]. У 2015 р. Міністерство економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України розробило стратегічні принципи економічного зростання України – «Шлях до процвітання». Документ визначає найбільш важливі принципи, за якими мають прийматися усі рішення щодо розбудови держави і виконання реформ [3].

Поки ми бачимо, що Україна робить численні спроби підняти рівень економічного розвитку, але всі стратегії та кроки або не відповідають реаліям сьогодення, або надто складні для здійснення, або є неефективними. В той же час, за роки незалежності сусідня Польща змогла стрімко побудувати ефективну економічну систему, реалізувавши свій економічний потенціал. За деякими оцінками, Польща і Україна мали приблизно однакові стартові позиції на початку трансформаційних (постсоціалістичних) перетворень, досить схожу структуру економіки, подібне складне геополітичне положення та поляризовану політичну систему [4]. Фахівці вважають, що визначальною особливістю реформування у Польщі було напрацювання стратегії розвитку країни, яка включала: формування нового типу економічної системи, забезпечення стабільного та динамічного розвитку, виходу країни на світову арену; вибір адекватної економічної політики, яка б привела до формування такої системи, відповідних інструментів, послідовності реформ та їх часових меж. У стратегії були визначені першочергові завдання: досягнення макроекономічної стабілізації через скорочення дефіциту державного бюджету, ліквідації вітчизняних монополій, незалежності національного банку, реформування фінансового сектору, впровадження нового бюджетного законодавства, відміни позабюджетних фондів [5]. В результаті, в Польщі відбувся розвиток приватного сектору, який став основною рушійною силою економіки. На сьогоднішній день малий і середній бізнес забезпечує Польщі половину ВВП. Крім того, підприємці створили робочі місця для 1,5 млн. осіб [6].

Польський досвід реформ і інтеграції в Європу не тільки добрий приклад для України, не тільки новий ринок, за який можна і треба поборотися, але й міст, через який можна увійти в Європу. Польський досвід запровадження європейських правил рівності перед законом і захисту прав власності особливо показовий для України в тому сенсі, що уряд не запроваджував якихось тотальних перебудов. Виявилось, що коли забрати адміністративні перепони, не відбирати в людей власність, то економіка піде вгору [7]. Звичайно, назва стратегії Польщі «Большовий шок» не випадково була дана експертами. Стрімке

роздержавлення економіки було важким соціальним випробуванням. На ринку праці опинилися сотні тисяч робітників різної кваліфікації. Безробіття, що торкнулося кожного п'ятого економічно активного громадянина Польщі, вже готове було розколоти країну і збурити в ній хвилю лівацьких протестів. Проте поляки витримали – надто довго вони чекали на лібералізацію, як політичну, так і економічну, й не готові були проміняти свободу на міф соціалістичного добробуту. Польські реформатори розуміли, що кардинальні перетворення є надзвичайно болісним процесом. Результат – вже за три-чотири роки економіка країни почала генерувати значно більше робочих місць, ніж було скасовано внаслідок ліквідації дотаційного держсектору [8].

Лешек Бальцерович радить проводити реформи якнайрішучіше, бо допомога Заходу буде не випереджати реформи, а йти за ними. «Реформи потрібно робити швидко, рішуче і комплексно, щоб не втрачати часу, а особливо тепер, коли відбуваються такі драматичні події на сході України. Агресія Росії – це велике ускладнення, вона руйнує міжнародний порядок, тож Україна повинна отримати більшу допомогу Заходу ніж отримувала дотепер, причому не тільки фінансову», – заявив на польському телеканалі TVN 24 Лешек Бальцерович. Він переконаний, що держава й політика повинні якомога менше втручатися в економіку, натомість в економічній сфері життя країни повинно бути якомога більше конкуренції. Крім цього, наголошує Бальцерович, реформи треба проводити швидко й рішуче – так, як оперативне лікування тяжкохворого пацієнта, де не можна зволікати [9].

Можливо, принципові позиції, за якими різняться Польща та Україна, не дали нашій країні можливості прослідувати прикладу першої. Ці позиції, перш за все, належать до царини розвиненості політичної і правової культури. Наприклад, в Україні процвітає патологічна недовіра до влади, хоча довіра – найважливіша підвалина демократії. У Польщі немає такої відстороненості та злоби на свій політикум, можливо, через більшу розвиненість інституцій контролю і тиску. Також реформаторський процес став можливим завдяки добрій волі політичного керівництва, яке розуміло, що суспільне добро є важливішим від особистого [10]. В Україні, на жаль, така тенденція поки не має місця, та все ж – віримо у перспективу інвестиційної привабливості Батьківщини і її майбутній економічний прорив.

Список використаних джерел:

1. Світлична В. На шляху до економічної незалежності. *Історія України (вид. «Каравела»)*. 2006. 455 с.
2. Про Концепцію соціальної держави України : Проект Закону. *Верховна Рада України*. 2008. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=32175

3. Абромавичус А. Щоб економіка зростала, Україна повинна підвищити рівень економічної свободи. *Центр економічної стратегії*. 2015. URL: <https://ces.org.ua/the-way-to-prosperity-release>
4. Інтеграція до ЄС: досвід Польщі та виклики для України. *ZN*. 2020. URL: <http://gazeta.dt.ua>
5. Козяк В., Саніна О. Використання досвіду республіки Польща у процесі трансформації господарської системи України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2013. № 767. С. 317-325.
6. Вивести Україну з кризи: досвід «шокової терапії» Польщі. *Baker Tilly*. 2014. URL: <http://persona.pumb.ua/ru/club/digest/detail.php?CODE=vivesti-ukrayinu-z-krizi-dosvid-shokovoyi-terapiyi-polshchi>
7. Біляна П. Як поляки допоможуть українцям не боятися ЄС. *Espresso.tv*. 2014. URL: https://espresso.tv/article/2014/07/02/yak_polyaky_dopomozhut_ukrayincya_m_ne_boyatysya_yes
8. Поперешнюка В. Чому в Польщі вийшло? Нотатки бізнесмена. *Тиждень*. 2015. URL: <https://tyzhden.ua/Columns/50/132969>
9. Савицького Ю. Економіка України та польський досвід «шокової терапії». *Радіо свобода*. 2015. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/26842282.html>
10. Руденко А. Чому їм вдалося. Приклад Польщі. *День*. 2016. URL: <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/chomu-yim-vdalosya-pryklad-polshchi>

Адреса електронної пошти автора:

ka.laskovenko@gmail.com

Статтю отримано: 31.03.2020 р. / Прийнято: 12.04.2020 р.

Розділ 3. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

РЕПЕЦЬКА Олена

*студентка 3-го курсу факультету фінансів та обліку,
учасниця Наукового товариства студентів,
аспірантів, докторантів та молодих вчених, учасниця
Художньої спілки КНТЕУ*

УКРАЇНА У МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГАХ

Глобалізація є низкою взаємопов'язаних процесів у просторовій організації локальних, регіональних і світових економічних зв'язків та відповідних соціальних відносин. Головні ознаки глобалізації:

- ❖ масовий і масштабний вихід соціальної, політичної та економічної активності за межі кордонів окремих держав на регіони й континенти;
- ❖ зростаюча інтенсивність взаємозв'язків у сфері торгівлі, інвестицій, фінансів, міграційних і культурних процесів;
- ❖ небувале до цього часу прискорення поширення ідей та інформації, обігу капіталів, переміщення товарів, міграції населення внаслідок розвитку всеосяжних систем транспорту та комунікацій;
- ❖ стирання граней між місцевими й всепланетарними подіями [1].

Навіть якщо більшість із нас має уяву, що собою являє глобалізація, її концепція є складною, а її зв'язки з правами людини численні. Термін «глобалізація» використовується для опису цілого ряду економічних, культурних, соціальних і політичних змін, які сформували світ за останні роки, від великої революції в сфері інформаційних технологій до зменшення національних та геополітичних кордонів.

Зростаюча гомогенізаціяї споживчих смаків, зміцнення і розширення корпоративної влади, різке збільшення багатих і бідних, «Мак-Дональдизація» їжі і культури, а також зростання скрізь ліберально-демократичних ідей – це все в тій чи іншій формі відноситься до глобалізації [2].

Роль глобалізації важко переоцінити, адже вона:

- ❖ розвинула економічну свободу та підвищила рівень життя в усьому світі;

- ❖ пов'язана з розвитком міжнародної торгівлі та глобальним розподілом виробництва товарів і послуг через зменшення бар'єрів для міжнародної торгівлі, таких як тарифи, експортні збори та імпорتنі квоти, та зменшення обмежень на рух капіталу та інвестицій;
- ❖ прискорила процеси аутсорсингу та офшорингу. Транснаціональні корпорації можуть експлуатувати малі та середні підприємства інтенсивно та з найменшими можливими витратами на світовому рівні завдяки аутсорсингу;
- ❖ вплинула на приватизацію комунальних підприємств та товарів, таких як вода, охорона здоров'я, безпека та навіть управління тюрмами.
- ❖ сприяла розвитку корпоративної соціальної відповідальності та занепокоєння відповідальністю недержавних суб'єктів, таких як транснаціональні корпорації за свою діяльність, особливо при негативному впливі на навколишнє середовище [3].

З цього слідує, що Україна у глобальному вимірі – це вихід соціальних, політичних, економічних аспектів за межі країни, це вихід на міжнародну арену. Тому, потрібно ознайомитися із позицією України на міжнародній платформі. Зрозуміти сильні та слабкі сторони України.

Україна значно зміцнила свої позиції і піднялася одразу на сім пунктів у рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business-2020, посівши 64-те місце (зі 190). Останні п'ять років Україна щорічно показує прогрес у цьому дослідженні. Рейтинг DoingBusiness складає Світовий банк за підсумками дослідження стану реформ у кожній країні за 10 ключовими показниками. Це дуже важливий фактор для інвесторів при ухваленні рішення про інвестування в економіку країни. Ще в 2014 році Україна посідала лише 112-те місце, а в 2019-му займає – 71.

До першої трійки Doing Business-2020 увійшли Нова Зеландія, Сінгапур і Гонконг, а замикає рейтинг Сомалі. Нестабільне місцезнаходження України було останніми роками в глобальному рейтингу інновацій. У 2014 році Україна займала 63-тє місце, а цього року опинилися на 47-му місці (зі 129 країн). У 2019 році серед лідерів рейтингу – Швейцарія, Швеція та США.

Україна фігурує у двох рейтингах глобальної конкурентоспроможності. Один з них, за версією Всесвітнього економічного форуму, оцінює 12 показників, серед яких стан інфраструктури, ринок праці, рівень освіти, макроекономічна стабільність, здатність до інновацій. У 2014 році Україна посідала 76-тє місце (зі 141 країни), а в 2019-му – 85. Перші місця в цьому році посіли Сінгапур, США і Гонконг, а останнє – Чад.

Ще один рейтинг глобальної конкурентоспроможності складає інститут IMD, в якому аналізується 333 критерії. У рейтингу всього 60 країн, вище 49-го місця Україна поки не піднімалася. У 2019 році Україна посіла 54 місце.

У світовому рейтингу свободи ЗМІ в Україні був прорив в 2016 році – зі 129-го місця на 107-ме (зі 180 країн). Протягом останніх трьох років Україна переміщається зі 101-го на 102-ге місця. Найкраща ситуація зі свободою ЗМІ, за цього річними даними, в Норвегії, Фінляндії і Швеції.

Індекс роботи ЗМІ репортери без кордонів розраховують з таких параметрів, як умови роботи журналістів, самоцензура, повний захист та інституційна прозорість, різноманіття медіа та їхня незалежність. Україна незначно покращила свої позиції у рейтингу свободи ЗМІ. Про це свідчить щорічний звіт правозахисної організації Репортери без кордонів [4].

Україна поліпшила свої позиції відразу в декількох світових рейтингах. Зокрема, в рейтингу глобальної конкурентоспроможності та впливовості паспортів. Також нашу країну вперше оцінили за категорією дешевизни мобільного інтернету. Аналітики «Слова і Діла» відстежили зміни позиції України в рейтингах. До рейтингу дешевизни мобільного інтернету Україну включили вперше й одразу до топ-5 – четверте місце (з 230 країн). За даними аналітиків, середня вартість одного гігабайта мобільних даних в Україні становить 51 цент. Дешевший мобільний інтернет лише в Індії, Киргизстані та Казахстані. Найдорожчий мобільний інтернет у Зімбабве.

У рейтингу впливу паспортів Україна піднялася на 25-ту сходинку з 95 (плюс дві позиції). Українці можуть без віз відвідувати 91 країну, в 43 країнах візу поставлять після прибуття, для відвідування ще 64 країн візу потрібно отримати заздалегідь. Перше місце в рейтингу посіли ОАЕ (116 країн без віз), а останнє – Афганістан (лише 5 країн вільно) .

На п'ять місць вищою (91-ше місце зі 178) Україна стала в рейтингу вразливості держав, і цей прогрес, звичайно, негативний. При складанні рейтингу враховуються такі показники: легітимність держави, еміграція, ситуація з безпекою, громадські послуги, права людини та верховенство права, зовнішнє втручання, біженці, поведінка правлячих еліт, економічні показники й нерівність, громадські послуги, соціальна нерівність і демографія. До списку найбільш стабільних країн увійшли Фінляндія, Норвегія, Швейцарія, Данія, Австралія, Ірландія та Канада. Катастрофічна ситуація в Конго, Сирії, Південному Судані, Сомалі та Ємені.

При цьому в глобальному індексі миролюбності Україна піднялася на дві позиції – 150-те місце зі 163. Індекс миролюбності визначають за 23 критеріями, серед яких рівень тероризму, військові витрати, внутрішні та зовнішні конфлікти, рівень злочинності. У першій трійці найбільш миролюбних країн – Ісландія, Нова Зеландія та Португалія, замикають рейтинг Південний Судан, Сирія та Афганістан. Із поганих новин – мінус одна позиція України в рейтингу свободи ЗМІ [5].

Якою Україну бачить увесь світ? Куди та з якою швидкістю рухається країна? Об'єктивні відповіді на ці запитання критично важливі для майбутнього України. Від них багато в чому залежить рівень підтримки нашої країни західними партнерами, надходження інвестицій і, як наслідок, економічне зростання. Але, ще важливіше, щоб об'єктивна інформація була доступною самим українцям – без цього у молодій демократії небагато шансів.

Одного індексу чи рейтингу, який відповідав би на ці питання, не існує. А от майже сорок найбільш репрезентативних глобальних індексів дають максимально об'єктивний зріз успіхів та провалів України.

Список використаних джерел:

1. Смолій В. Енциклопедія історії України. К. : В-во «Наукова думка». 2004. 688 с. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Globalizaciya>
2. Guttal S. Globalization. *Development in Practice*. 2017. Vol. 17. No. 4/5. PP. 523-531. URL: www.jstor.org/stable/25548249
3. Council of Europe. 2020. URL: <https://www.coe.int>
4. Державна іноваційна фінансово-кредитна установа SFII. 2020. URL: <https://www.sfii.gov.ua>
5. Слово і Діло : аналітичний портал. 2020. URL: www.slovoidilo.ua

Адрес електронної пошти автора:

repecka97@gmail.com

Статтю отримано: 15.03.2020 р. / Прийнято: 30.03.2020 р.

НІКОЛАЄЦЬ Олександр

студентка 3-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, учасниця Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

**ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ
КВАЛІФІКОВАНОГО ПЕРСОНАЛУ В УКРАЇНІ**

У сучасному світі попит на кваліфіковані кадри збільшується в умовах зростання науково-технічного прогресу та масштабів трудової міграції. Порівняно швидке старіння професійних знань, а також необхідність постійного вдосконалення професійних вмінь та навичок ставлять перед роботодавцями проблему збереження кваліфікованих працівників зі створенням умов для постійної модернізації їхніх професійних знань та самореалізації. При тому успішність самореалізації не обмежується забезпеченням прийняттого рівня

оплати праці. Як правило, успішність самореалізації пов'язується із роботою у відповідному колективі, виконанням улюбленої роботи, творчістю без посадових чи корпоративних обмежень (або із прийнятним їх рівнем чи формою). У багатьох випадках успішність самореалізації також пов'язують із виконанням суспільно значущої праці, роботою у сфері, яка позиціонується державою як важлива і позитивно сприймається суспільством часто не залежно від рівня оплати. Так, у ряді країн високо оцінюється робота лікарів, вчителів, а також військових.

У таких умовах підприємцями різних країн напрацьовані методи, які дозволяють забезпечити утримання працівників за рахунок збереження ними високого рівня мотивації і можуть бути цікавими вітчизняним роботодавцям. Атмосфера у трудовому колективі, забезпечення здорової конкуренції за збереження взаємодопомоги задля успішного завершення спільних завдань нерідко досягається за рахунок використання не грошових стратегій та факторів. Серед них можна виділити забезпечення можливостей для кар'єрного зростання та вдосконалення професійних навичок, включаючи формальне навчання із відповідним наставництвом; програми сприяння забезпеченню різноманітності трудового навантаження на робочому місці та включення у виробничий процес; формування розуміння стратегічних цілей та пріоритетів фірми із визначенням перспектив успішності кар'єри окремих працівників у випадку досягнення загального успіху. Крім того, часто використовуються гнучкі графіки роботи та сімейні варіанти відпусток; оцінки результативності праці, які забезпечують своєчасний та конструктивний зворотній зв'язок та справедливу оцінку результативності. У деяких випадках роботодавці використовують політику «відкритих дверей», яка допомагає виховувати добрі робочі стосунки та ефективну роботу у команді. Останнім часом все більше застосування знаходить й організація дистанційної роботи чи навчання із вільним графіком та чітко визначеними графіками й умовами виконання завдань [1].

Не даремно Д. Арджемоглу відзначав, що технологічний прогрес найбільш природно відбувається і поширюється за наявності економічних інститутів особливого типу, які він назвав інклюзивними. Характеризуючи інклюзивні інститути, дослідник відзначав, що вони мають забезпечувати стимули і можливості для інновацій і економічної активності широких верств суспільства. Ці стимули спираються на надійно захищене право власності новаторів, бізнесу і працівників, а можливості засновані на рівності умов для всіх, відсутності бар'єрів для входу у бізнес і професію, а також наявністю базових державних послуг і інфраструктури з тим, щоб широкі верстви суспільства могли брати участь у економічній діяльності. Натомість екстрактивні інститути характеризуються незахищеністю прав більшості, примусом, відсутністю свободи заради використання ресурсів вузьким колом еліти [2].

Одним із прикладів турботи держави про працівників може слугувати меморандум «Модернізація федеральної політики щодо відпустки для народження дитини, усиновлення та піклування для набору та збереження талантів та підвищення продуктивності праці», опублікований колишнім президентом США Б. Обамою 15 січня 2015 р. У цьому документі, наприклад, йшлося про те, що всі роботодавці, включаючи Федеральний уряд, повинні підтримувати батьків, щоб вони могли плідно працювати на робочому місці одночасно максимально задовольняючи потреби своїх сімей. Мова йшла про узгодження оплачуваних відпусток у провідних компаніях приватного сектору. Пропонувалося усім федеральним відомствам забезпечити оплату 240 год. лікарняного листа за бажанням працівника [3].

Цікавою для українських роботодавців може бути японська практика збереження кваліфікованих працівників. У Японії поширена практика заохочення фірмами роботи на підприємствах сімейних колективів, коли така робота врешті-решт оцінюється як сімейна справа, і успіхи та невдачі сприймаються не лише у рамках стосунків роботодавець–працівник, а й працівник–сім'я (працівник–рідні). Такий порядок дозволяє утримувати працівників, у яких сформоване переконання уважливості їхньої праці та упевненість у тому, що фірма подбає про них по досягненню похилого віку чи у випадку непрацездатності.

У перспективі українські роботодавці можуть використовувати найкращі надбання стимуляції трудової діяльності працівників, поширені на Заході: а саме стимулювання конкуренції, заохочення успішних працівників (як матеріальне, так і моральне), а також і ті, які вважаються «східним надбанням», а саме: заохочення сімейної праці на фірмах із створенням стійких трудових династій та сімейних загальних оцінок діяльності працівників поєднаних із критеріями оцінювання, прийнятними для конкретної фірми тощо.

Список використаних джерел:

1. Human Resources Flexibilities and Authorities in the Federal Government. *U.S. Office of Personnel Management*. 2013. URL: <https://www.opm.gov/policy-data-oversight/pay-leave/reference-materials/handbooks/humanresourcesflexibilitiesauthorities.pdf>
2. Через 100 лет. Ведущие экономисты предсказывают будущее. Москва: *Изд-во Института Гайдара*. 2017. С. 41.
3. Handbook on Leave and Workplace Flexibilities for Childbirth, Adoption, and Foster Care. *U.S. Office of Personnel Management*. 2015. URL: <https://www.opm.gov/policy-data-oversight/pay-leave/leave-administration/factsheets/handbook-on-leave-and-workplace-flexibilities-for-childbirth-adoption-and-foster-care.pdf>

Адрес електронної пошти автора:
sandranikolayets@gmail.com

Статтю отримано: 31.03.2020 р. / Прийнято: 31.03.2020 р.

ПАВЛИШИНА Катерина

студентка 3-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, учасниця Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ПОТОКІВ УКРАЇНИ

Зовнішня торгівля є основним чинником економічного успіху будь-якої країни та вирішальним фактором взаємодії національної економічної системи зі світовою, центральною ланкою міжнародних економічних відносин. Міжнародні економічні відносини, своєю чергою, мають велике значення для функціонування національної економіки, і зовнішня торгівля безпосередньо впливає на них [4].

За останні 25 років наша країна стала досить інтегрованою у світове господарство, а тому вельми чутливою до тих змін та коливань, які відбуваються в ньому. І ці коливання впливають не лише на показники зовнішньоекономічної діяльності, але й на усю систему національних рахунків [7].

Диверсифікація – це зміна, переорієнтація ринків збуту, освоєння нових видів виробництв з метою підвищення ефективності виробництва, отримання економічної вигоди, запобігання банкрутству [3].

За даними Державної служби статистики проаналізовано галузевий склад світового експорту української продукції станом на 2019 рік (рис. 1). Найбільша частка продуктів рослинного походження (26 %), недорогоцінних металів та виробів з них (21 %, з них 17,5 % – чорні метали, 2 % – вироби з них), мінеральні продукти (10 %), жири та олії тваринного або рослинного походження (9 %), машини, обладнання та механізми (9 %) та готові харчові продукти (6 %) [1].

Україна досі експортує велику частку сировини, а не готової продукції. Але тенденції збільшення сировинної продукції немає. Поступово зростає експорт готової продукції, у тому числі залізничні локомотиви на 115 % в порівнянні з 2018 роком, прилади та апарати оптичні та фотографічні (22 %), шовк (114 %) та килими (30,5 %).

З іншого боку, маючи навіть такий «сировинний» потенціал, слід розуміти, якою мірою його можна використати для акумулювання ресурсів на переробку сировини всередині країни та навіть для живлення інших сфер економіки та соціальної сфери. Під останніми мається на увазі розвиток наукомістких сфер та забезпечення ширшого доступу населення до соціальних благ [5].

За географічною структурою експорту станом на 2019 рік (рис. 1), основні торговельні партнери України – це ЄС (40 %) та Китай (12 %). Окремо по експорту значну частку мають Єгипет (5 %) та Індія (4 %), по імпорту – Швейцарія (3 %) та США (5 %).

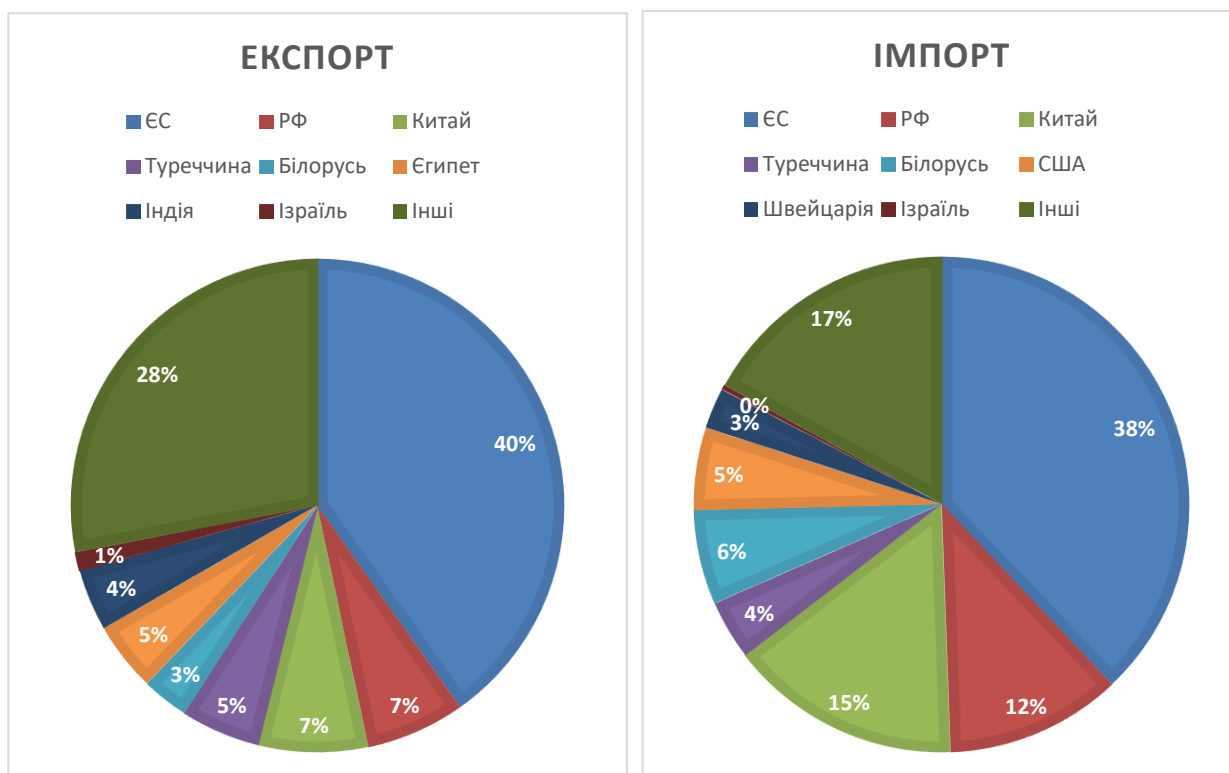

Рис. 1. Географічна структура експорту та імпорту українських товарів за 2019 рік

Джерело: складено автором на основі даних [1].

Найбільшим торговельним, а також стратегічним партнером України є Європейський Союз. Після підписання угоди про асоціацію ЄС з Україною була визначена спільна стратегія розвитку у контексті співпраці. І важливою

складовою цієї співпраці стало впровадження Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ).

Початок реалізації Угоди про асоціацію показав активне збільшення частки ринку з Європейським Союзом. Хоча торгові потоки між Україною та Європейським Союзом завжди мали вагому частку в експорті та імпорті країн. Порівнюючи дані за 2010-2012 роки та 2018 рік, то експорт збільшився з чверті до більше 30 % від загального обсягу, імпорт – з 30 % до більше, ніж 40 %.

Починаючи з 2019 року, торгівля товарами з Європейським Союзом значно сповільнилась. Головним драйвером зростання торгівлі з ЄС є експорт на тлі впровадження Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі. Загальне уповільнення експорту України може бути пов'язане зі зміцненням гривні у 2019 році, але й інші причини, що шкодять його зростанню, які напряду залежать від Євросоюзу.

Однією з причин є те, що ЄС ввів остаточні захисні заходи на сталеву продукцію, які обмежують розширення українського експорту сталі. Іншою причиною є зіткнення українських експортерів з істотними проблемами, наявності польських дозволів на транзит та доставку товарів автомобільним транспортом. Поштовх у торгівлі з ЄС, викликаний лібералізацією тарифів у рамках ПВЗВТ, поступово зникає на тлі посилення впливу нетарифних бар'єрів у торгівлі [2]. Головним таким бар'єром є різниця стандартів продукції України та Євросоюзу.

У 2019 році за обсягами експорту та імпорту Китай став найбільшим торговельним партнером України. Торговельне сальдо з Китаєм у нас від'ємне і складає 5,6 млрд дол. США.

Основу експорту в Китай становлять продукти аграрного сектора, що є більшою половиною усього обсягу. Імпортується в першу чергу продукція галузі машинобудування, хімічної та легкої промисловості.

Для багатьох товарних пропозицій, передусім аграрної продукції, ринок Китаю закритий. Пекін використовує тарифні заходи для захисту свого внутрішнього ринку. Ставки ввізного мита можуть сягати рівня, який унеможливорює експорт.

Для збільшення експорту необхідно визначити найбільш перспективні товари. За думкою експертів компанії Trade+ потенціал зростання торгівлі становить 30 %. Вони визначили перелік із 108 найбільш перспективних товарних груп. До них відносяться: продукція АПК, металургійної, хімічної та деревообробної промисловості. Частина перспективних товарів із списку активно експортується і має потенціал до подальшого зростання, але 65 % товарів Україна в Китай ще не постачала.

З урахуванням «Експортної стратегії України» [6], яка ставить за мету перехід до експорту наукомісткої та інноваційної продукції, ключовими для експорту є товари легкої промисловості, аерокосмічної та авіаційної

промисловості, машинобудування, харчової промисловості. Ці товари важливі для диверсифікації українського експорту, але на даний момент основний потенціал зростання експорту мають сировинні товари.

Окрім вже згаданих торговельних партнерів вагому частку торгівлі з Україною має Туреччина, з якою наша держава має позитивне сальдо.

За наявними даними про торгівлю з Туреччиною за період з 2015 по 2019 роки спостерігаємо стрімке збільшення обсягів імпорту та незначне збільшення експорту продукції. Товарна структура виглядає наступним чином. Експорт: продукція металургійного комплексу (49 %), продукція АПК (34 %), мінеральні продукти (5 %), деревина та папір (4,7 %). Імпорт: продукція машинобудування (25 %), АПК та харчової промисловості (21 %), легкої промисловості (17 %), хімічної промисловості (15 %) та металургійного комплексу (10,7 %).

Незважаючи на перевагу експорту над імпортом, Україна постачає до Туреччини сировину з низькою доданою вартістю. При тому, ми купуємо готову продукцію із набагато більшою маржинальністю. За таких умов, навіть з додатним сальдо, Туреччина цілком отримує більшу вигоду, відносно більший прибуток.

Перспектива ЗВТ з Туреччиною може обернутись і негативною стороною. Вона може ще більше закріпити стан сировинної спрямованості вітчизняного експорту в цю країну. Це може перетворити наше додатне сальдо на від'ємне.

Турецькі промислові товари є більш конкурентними за ціною, ніж українські, що стало наслідком постійної модернізації їх виробництв. За таких умов ЗВТ є не вигідним для національних виробників готової продукції, які будуть конкурувати з більш прибутковими та досвідченими турецькими колегами. Така конкуренція може бути летальною для наших виробників.

Наразі угода про Зону вільної торгівлі (ЗВТ) з Туреччиною на завершальній стадії. В угоді можна виділити як позитивні так і негативні моменти, які багато в чому пов'язані саме з «сировинною хворобою» та недостатньою модернізацією українського виробництва.

До недавнього часу Російська Федерація була одним з основних торговельних партнерів України. Попри ситуацію з окупацією Автономної Республіки Крим, агресією на Сході та всі обмеження і санкції, торгівля з Росією продовжується, але в меншій кількості.

Більшу частину імпортованої продукції до України з РФ складають товари стратегічного призначення – нафта та нафтопродукти. Друга за обсягами позиція – вугілля, при чому не енергетичне, а коксово-бітумінозне, яке використовується у металургійній промисловості. Його закупки в інших країнах за значно вищими цінами позначаються на вартості готової продукції. А металургійна продукція – один із основних експортних товарів України, який до того має дуже жорсткі умови конкуренції на зовнішніх ринках. Стосовно міндобрив, то в структурі ціни значну частину становлять витрати на газ. Через те, що в Росії ціна на газ для

виробників в рази нижча, ніж для України, то виробництво українських міндобрив є нерентабельним.

21 січня 2019 року було підписано Угоду про вільну торгівлю між Україною та державою Ізраїль. Угода відкриває нові можливості для українських виробників та експортерів. Відповідно до її положень відбудеться лібералізація режиму двосторонньої торгівлі.

Ізраїльський ринок імпортує достатньо значні обсяги товарів. Станом на 2019 рік у географічній структурі експорту, до Ізраїлю ввозиться 1,25 % від загальної суми української експортованої продукції, що складає 620,1 млн дол. США.

Важливим є той факт, що ринок Ізраїлю є досить закритим ринком для імпорту, тому, наявність преференцій для української продукції на цьому ринку зробить її більш конкурентоспроможною.

В Ізраїлі понад 80 % населення вживає кошерні продукти. Ринок дуже ємкий, але він жорстко контролюється ізраїльським законодавством. Цим пояснюється обмеження на ввезення молочної та м'ясомолочної продукції.

В Україні багато виробників і торгових марок, серед яких: «Оболонь», «Геркулес», «Наша Ряба», маслозавод «Глобіно», молокозавод «Яготинське», мають сертифікати кошерності і успішно реалізують свою продукцію в Ізраїль, США, Великобританію та інші країни Європи.

Угода про ЗВТ дає поштовх для кооперації українських та ізраїльських підприємств у багатьох сферах: high-tech, інжиніринг, переробка для харчової промисловості, тощо. Це дозволить нам опанувати нові «ніші» товарів та послуг.

Проаналізувавши рис. 2, спостерігаємо додатне сальдо у розмірі 359,4 млн дол. США, тобто експорт покриває імпорт рівно в 3 рази, станом на 2019 рік.

За торговельною структурою експорт складають: продукція АПК та харчової промисловості (58 %), металургійного комплексу (34,3 %), деревина та папір (2,1 %). Імпорт складають: продукція хімічної промисловості (53,3 %), різні промислові товари (16,7 %), продукція машинобудування (11,1 %), мінеральні продукти (10 %).

Отже, за останніх 3 роки спостерігаємо суттєві зміни в географічній структурі експорту та імпорту. Прослідковується зміна основних торговельних партнерів, які мають як позитивний, так і негативний вплив на стан зовнішньої торгівлі і товарної структури торгівлі України. Спостерігається повільна тенденція до зменшення обсягів експорту сировинної продукції, що сприятливо впливає на економіку нашої держави. Ці зміни відображають переорієнтацію експорту та імпорту на більш розвинені ринки, що з одного боку розширює потенційні можливості для збільшення зовнішньоторговельного обороту, а з іншого – створює додаткові бар'єри (вищі вимоги до якості, високий рівень конкуренції і тд.). Також, можна помітити, що ці зміни є неостаточними, і потенціал української економіки використовується не повністю.

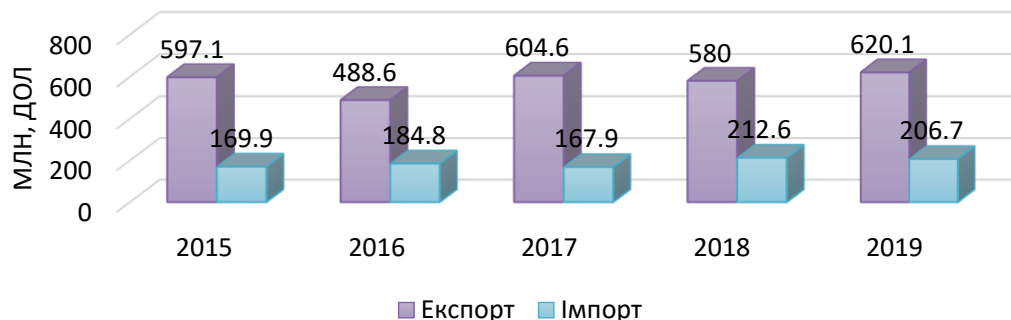

Рис. 2. Динаміка торгівлі України з Ізраїлем 2015-2019 рр.

Джерело: складено автором за даними [1]

Незважаючи на значне зменшення обсягів експорту та імпорту, склалися позитивні умови для диверсифікації зовнішньоторговельних потоків України, яка б відповідала стратегічним цілям нашої держави як в майбутньому, так і в сьогodнішніх реаліях.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. 2020. URL: www.ukrstat.gov.ua
2. Реанімаційний пакет реформ. 2020. URL: <https://rpr.org.ua>
3. Райзберг Б., Лозовский Л., Стародубцева Е. Современный экономический словарь. М.: *Инфра-М*, 1996. 496 с.
4. Коляда О., Райчева А. Зовнішня торгівля України як чинник розвитку міжнародних економічних відносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 24/2. С. 78-82.
5. Форкун І., Гордєєва Т. Бюджетно-податкова політика регулювання діяльності підприємств агробізнесу України. *Інтелект XXI*. 2019. № 1. С. 111-116.
6. Експортна стратегія України. *Верховна Рада України*. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80>
7. Задоя А. Зовнішня торгівля України: сучасні масштаби, структура і тенденції. *Академічний огляд*. 2016. № 2 (45). С. 110-117.
8. Мазаракі А., Мельник Т., Іксарова Н. Зовнішня торгівля України: ХХІ століття : монографія. К. : *Київ. нац. торг.-екон. ун-т*, 2016. 600 с.

Адреса електронної пошти автора:
kate.pavlyshyna@gmail.com

Статтю отримано: 30.03.2020 р. / Прийнято: 01.04.2020 р.

НИЧИК Катерина

студентка 1-го курсу факультету фінансів та обліку, учасниця Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ ЗІ СВІТОВИМ БАНКОМ

Фінансова система є ключовою для ефективного функціонування економіки країни та її економічного розвитку. Тому співпраця з міжнародними партнерами, а саме з провідними фінансовими організаціями, є важливим елементом політики українського уряду і складовою загального курсу на глобальне економічне зростання. Серед міжнародних кредитно-фінансових організацій Світовий банк є другим, після МВФ, фінансовим партнером нашої держави. Він відіграє важливу роль у наданні фінансової та технічної допомоги Україні за цілісного та системного переходу до ринкової економіки з часів вступу нашої держави до цієї інституції у 1992 році після прийняття Закону «Про вступ України до МВФ, МБРР, МФК, МАРБА, МАР, БАГІ» [1].

Співробітництво зі Світовим Банком є одним із дієвих механізмів, що допомагає Україні впроваджувати структурні реформи та залучати пільгові кредитні ресурси в її економіку [2], сприяє інтеграції у світову спільноту та отримання доступу до найкращого міжнародного досвіду, сучасних технологій. Проте оцінка такої роботи упродовж всього періоду є зовсім не однозначною. Існує думка, що співпраця зі Світовим банком була недостатньо ефективною: використовувані стратегії розвитку не принесли відмінного результату, а більшість проектів після їх реалізації не досягли запланованого успіху. Низька ефективність допомоги СБ, яка стосувалась економіки України, змушує задуматись над можливими проблемами такої співпраці та скоригувати тактику співробітництва з цією економічною організацією. Ймовірно, що тут постає питання: якими саме мають бути наступні кроки нашої країни?

Вважаю, що перший етап у подальших відносинах зі Світовим банком повинен базуватися на посиленні ролі та відповідальності з боку держави: вона має брати більш активну участь в ініціюванні проектів, а також підвищувати й закріплювати відповідальність багатьох державних органів, які повинні діяти за чітко встановленим алгоритмом і повною мірою створювати умови для

майбутньої реалізації та підготовки цих задумів, визначати наскільки вони будуть ефективно відповідати національним інтересам та стратегічним пріоритетам.

Також невід'ємною частиною глобального економічного плану може стати крок до підвищення ефективності залучення та використання кредитних ресурсів Банку та створення дієвої системи, яка включатиме в себе детальний план підготовки та управління даними запозиченнями. Позики Світового банку є досить привабливим джерелом зовнішнього фінансування економіки нашої держави. Основою такої діяльності могли б стати програми, що пов'язані з соціально-економічним розвитком України. Очевидно, саме такий підхід буде фундаментом для розробки різноманітних проектів співпраці зі Світовим банком в майбутньому в разі позитивного схвалення урядом. Проте така стратегія потребує більш детального підходу до її реалізації, необхідних вмій та навичок з боку української сторони.

Звичайно, що на обраному шляху існуватимуть певні перешкоди. Можливо, що основними з них стануть саме проблеми з управління проектами. Впевнена, що задля врегулювання ситуації та досягнення позитивних результатів доцільним буде певною мірою підвищити відповідальність державних органів та врахувати безумовний вплив різноманітних зовнішніх факторів на загальний стан справ, а також (у разі необхідності) залучити до роботи найкращих фахівців та спеціалістів.

На даному етапі необхідно відзначити те, що максимальний ефект від співпраці України та Світового банку також можливий в разі створення інформаційної системи, яка дасть змогу моніторити і контролювати проекти СБ на всіх стадіях розвитку та втілення у реальність. Ще одним плюсом такої бази даних є здатність виявляти можливі ризики, що пов'язані з майбутніми діями.

Не варто забувати про проведення своєрідного оцінювання ефективності роботи над майбутніми планами, як на початку їх створення так і під час реалізації. Цей процес дозволить отримати інформацію про вихідні витрати, продукти, результати, використання фінансових ресурсів та певним чином допоможе стежити за якістю системи управління на всіх етапах [3].

Вірогідно, що Світовому банку потрібно обмежитися кількома тематичними сферами, проекти, які мають узгоджуватися з довгостроковими перспективами національного розвитку. В такому випадку, цій міжнародно-економічній установі вигідніше поєднувати операції у тих областях, що мають значний потенціал реалізації запланованих цілей.

Станом на сьогодні, співробітництво зі СБ має базуватися на засадах економічного та соціального розвитку України. Тому основна увага в цьому плані має зосереджуватися на наступних умовах, які допоможуть отримати максимальний ефект, а саме:

- ❖ співпраця має бути зорієнтована на створення економічного зростання держави, яке можна буде підтвердити змінами соціально-економічних показників та максимально відповідати всім вимогам в даному аспекті;
- ❖ рішення про залучення позик Світового банку потрібно приймати за умови неможливості виділення коштів з держбюджету або інших можливих джерел на основі детального аналізу всіх майбутніх кроків;
- ❖ характер та обсяги співпраці не повинні приносити шкоду економічній безпеці країни;
- ❖ рівень заборгованості має бути лімітованим з метою недопущення боргової залежності;
- ❖ залучення фінансів повинні здійснюватися за умови отримання своєрідних вигащів, що стануть можливими джерелами погашення боргів [4].

Отже, співпраця України та Світового банку була і залишається достатньо плідною, тому поглиблення кооперації з цією міжнародною фінансовою організацією є надзвичайно актуальним для нашої держави. У подальшому співробітництві уряду України з Банком особливої уваги потребують механізми здійснення кредитування, підготовка та реалізація запланованих проектів, залучення додаткових фінансових ресурсів, досягнення стійкого соціально-економічного зростання та реформування національної економіки. Втілення вказаних орієнтирів сприятиме макроекономічній стабілізації в країні та створить передумови для сталого зростання національної економіки і підвищення рівня життя населення.

Список використаних джерел:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про стратегію співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2006-2008 роки» від 20.06.2006. № 844. URL: www.uapravo.net/data/base07/ukr07981.htm
2. Національний банк України. 2020. URL: <http://www.bank.gov.ua>
3. Monitoring and Evaluation: Some Tools, Methods&Approaches. *The World Bank*. 2004. 25 p.
4. Плотніков О. Проблеми оптимізації взаємовідносин України з міжнародними фінансовими організаціями *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2004. Вип. 46. Ч. I. С. 21-25.

Адрес електронної пошти автора:
katyanichik15@gmail.com

Статтю отримано: 20.03.2020 р. / Прийнято: 24.03.2020 р.

ХОЙНАЦЬКА Лілія

студентка 2-го курсу, факультету міжнародної торгівлі та права, член Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених і Ради студентського самоврядування факультету

ЕКОНОМІЧНИЙ ЕФЕКТ БЕЗВІЗОВОГО РЕЖИМУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ДЛЯ УКРАЇНИ

Безвізовий режим між Україною та Європейським союзом – статус, що дозволяє громадянам України вільно перетинати міждержавні кордони країн Європейського Союзу без попереднього звернення до посольства для отримання дозволу. Після підписання у 2017 році угоди про безвізовий режим України з ЄС, українці вишикувались в черги за біометричними паспортами.

Особливістю біометричних документів є те, що вони більш захищені. Використовуючи їх, зменшується ризик порушення прав людини, пов'язаного із викраденням чи піддробкою документів.

Українці, які мають біометричні паспорти, можуть приїжджати в країни ЄС з діловою чи туристичною метою або в сімейних справах на термін до 90 днів протягом 180-денного періоду протягом року. При в'їзді в Шенген, окрім біометричного паспорту, громадянам України необхідно мати підтвердження мети поїздки, місця проживання, наявність фінансових коштів, намір повернутися до місця постійного проживання, медичне страхування.

Завдяки безвізовому режиму відбувається культурний обмін. Їдучи за кордон, українці презентують себе і європейці отримують достатньо інформації про Україну. Нині, українські вчені можуть без проблем відвідувати будь-які закордонні заходи і представляти Європі українську науку. Кількість відповідних візитів із-за кордону в Україну збільшилась [1].

Основні наслідки та виклики запровадження безвізового режиму для туристичної індустрії України:

- ❖ незначна втрата прибутків представників національної туристичної індустрії; скорочення прибутків компаній, які надавали послуги з оформлення документів для отримання Шенгенської візи;
- ❖ формування якіснішого туристичного продукту у зв'язку з можливістю запозичити кращий досвід гостинності у країнах ЄС;
- ❖ розвиток прикордонної інфраструктури, який також вплине на активізацію зворотного туристичного потоку з країн ЄС;

❖ зменшення пропагандистського впливу Росії завдяки активізації реальних контактів між українцями та громадянами ЄС [2].

Найголовніша зміна структури туристичного руху із України – можливість lastminutetrip (подорож в останню хвилину). Під дією безвізу український турист став почувати себе значно вільнішим, набув можливості обирати між більшою кількістю пропозицій подорожей, ніж за умов візового режиму.

Ефект від безвізу Україна отримала чималий, кількість чартерних рейсів до ЄС зросла на 30-40 % за останні два роки [3]. Але є й мінуси – через скасування візового режиму з ЄС українцями на території ЄС протягом 2017 року було знято в іноземних банкоматах готівки на суму понад 3 млрд доларів, а іноземці в Україні зняли лише 550 млн доларів. Це негативно позначилося на валютному ринку держави.

Наявність безвізового режиму суттєво впливає на міжнародну політику. Чим більший прогрес ми демонструємо на шляху реформ, тим більше аргументів з'являється для того, щоб надати Україні перспективу членства в ЄС.

Однією з умов надання безвізу було проведення ряду внутрішніх реформ, у тому числі щодо створення нових організацій антикорупційної спрямованості (САП, НАБУ, НАЗК), посилення та модернізація органів міграційної та прикордонної служб, які отримали доступ до міжнародних інформаційних баз даних. Це свідчить про те, що Україна спроможна виконувати поставлені завдання та поступово наближатися до того рівня політичного розвитку, який притаманний державам-членам ЄС [4].

Безвізовий режим може сприяти збільшенню трудових мігрантів саме за рахунок нових контактів між людьми. Людина, насправді, може поїхати до родичів у гості і познайомитись з потенційним роботодавцем, повернутися назад в Україну, оформити всі необхідні для легалізації документи і поїхати за кордон, вже маючи національну візу, працевлаштуватися. Але чи позитивно це впливає на економіку України?

У грудні 2017 року кількість узятих на облік безробітних зменшилася до 309 тисяч осіб. Причиною став саме безвізовий режим, який хоч і не дав можливості офіційно виїжджати для роботи, але дав змогу виїжджати на співбесіди та вирішувати питання щодо подальшого оформлення документів для влаштування за межами України. Як наслідок, зменшився конкурс на одне вакантне робоче місце, тому у вітчизняних роботодавців виникає необхідність підвищувати заробітну плату, щоб зацікавлювати кваліфікованих фахівців. Загалом, за даними Держстату, наведеними в дослідженні Центру економічної стратегії, трудова міграція в 2017 році, після запровадження безвізу, зросла приблизно на 10 % проти 2012 року [5].

За рахунок безвізу збільшується й ВВП ЄС: чим більше українці будуть відвідувати ЄС, тим більше буде витрачено коштів в ЄС (на оплату товарів і послуг). У результаті економіка ЄС отримує додатковий дохід.

Безвіз забороняє легально працювати в ЄС. Однак, це може дійсно забезпечити зростання економіки України в зв'язку з ростом обсягів грошових переказів та їх оподаткуванням. За 2016 рік до України з країн ЄС надійшло приватних грошових переказів на суму близько 4 млрд дол. США. Це на 26 % більше, ніж у 2013 році. Насамперед таке зростання відбулося за рахунок «експорту» робочої сили з України в Польщу. Також збільшення кількості трудових мігрантів очікується в Італію, Іспанію, Португалію, Грецію. Це дозволить збільшити виручку валюти в Україну до 5-7 млрд дол. США, що забезпечить зростання ВВП України щонайменше на 1-2 %. Крім того, частково мінімізує девальваційний тиск. При цьому, частина валютних переказів спрямовуватиметься на інвестування в будівництво та придбання житла в Україні; стимулювання інших секторів економіки.

Отже, безвізовий режим, безумовно, позитивно впливає на економіку України, але його не можна розглядати як універсальну панацею, оскільки деякі політичні питання він зовсім не вирішує. Для того, щоб українці залишалися тут, потрібне економічне зростання, яке буде збільшувати реальні доходи населення.

Список використаних джерел:

1. Попова Т. Що отримують українці від безвізового режиму. *Радіо Свобода*. 2017. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28542080.html>
2. Романова А. Наслідки та виклики введення безвізового режиму з ЄС для туристичної індустрії України. *Економіка і організація управління*. 2017. № 2. С. 82-89. URL: <http://jeou.donnu.edu.ua/article/view/4781/4812>
3. Горбань Ю. Безвізу вже два роки. А як він вплинув на українського туриста. *Укрінформ*. 2019. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2700072-bezvizu-vze-dva-roki-a-ak-vin-vplinuiv-na-ukrainskogo-turista.html>
4. Дроздова О. Безвіз – серйозний виклик для нас самих, який вимагає належної обережності та уважності від держави. *Dpartners*. 2018. URL: <https://dpartners.com.ua/bezviz-serioznii-vyklyk>
5. Іванцова А. Безвіз без міфів: як змінилися подорожі українців в Європу за 2 роки. *VoxCheck*. 2019. URL: <https://voxukraine.org/uk/bezviz-bez-mifiv-yak-zminilisy-podorozhi-ukrayintsiv-v-evropu-za-2-roki>

Адрес електронної пошти автора:

khoynatska.l@gmail.com

Статтю отримано: 11.03.2020 р. / Прийнято: 29.03.2020 р.

ГЕРУС Ольга

студентка 1-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, учасниця Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

КУЗЬМЕНКО Леся

студентка 1-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, учасниця Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН: ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Концепція еволюції людської цивілізації, викладена в поглядах Г. Гегеля, К. Маркса, Г. Мейна, була сприйнята європейськими мислителями як завершений конспект історії суспільства. І лише на межі ХІХ–ХХ ст. економічна роль держави відокремлюється (хоч і не повністю) від політичної ролі. За умов ринкової економіки держава як власник і суб'єкт господарювання виходить на ринок як рівноправний учасник економічної взаємодії. Тому можна констатувати, що в Європі утвердився інститут приватної власності, а за державою залишилося право податку, що сплачується на потребу суспільства. Як наслідок, відбувся процес переходу від без особистісних відносин до автономного індивідуального існування, що, зі свого боку, зумовило відокремлення економіки від політичної системи суспільства і формування ринкових відносин.

У ринковій економіці виробництво і розподіл матеріальних благ відбувається шляхом саморегульованої системи ціноутворення. Ця система керується власними законами, так званими законами попиту й пропозиції. Вона приводиться у рух страхом перед голодом і прагненням прибутку. Не родинні зв'язки, не правовий примус, не релігійні норми, а специфічні економічні

інститути, такі як підприємницька діяльність, заснована на приватній власності, та вільна робоча сила, змушують індивіда реалізувати власні здібності.

Сьогодні українська спільнота перебуває на етапі становлення правової держави й громадянського суспільства. Сприятливі можливості для вирішення означених проблем постали в період радикальних змін кінця ХХ століття. Поряд із чинниками політичного, духовного, культурного характеру, вітчизняні еліти постали перед складними проблемами економіко-правових відносин.

Право впливає на економіку такими основними способами:

- ❖ закріплює економічні відносини, забезпечує їх стабільність;
- ❖ стимулює виникнення і розвиток нових економічних відносин;
- ❖ підтримує, охороняє і захищає існуючі економічні відносини [1].

Право зумовлене економікою, тому впливає та сприяє розвитку економіки та прискорює або гальмує їх. Одна з головних проблем правового регулювання – господарські відносини, які визначені в ст. 3 ГК України. До них належать господарсько-виробничі, організаційно-господарські та внутрішньогосподарські відносини.

Відповідно до ст. 6 ГК України основними (загальними) принципами господарювання є:

- ❖ забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою всіх суб'єктів господарювання;
- ❖ свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом;
- ❖ вільний рух капіталів, товарів і послуг на території України;
- ❖ обмеження державного регулювання економічних процесів;
- ❖ захист національного товаровиробника;
- ❖ заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини [2].

Також, до основних засад правового регулювання господарської діяльності відносяться: свобода господарського договору; збалансування приватних і публічних інтересів у сфері господарювання; забезпечення раціонального використання природних ресурсів у сфері господарювання; пріоритетність збереження здоров'я людини та охорони тваринного світу.

Всі ці принципи пов'язують зміст господарського права з економічними чинниками функціонування ринкового механізму:

- ❖ на ґрунті внутрішнього чинника, тобто формуються економіко-правові принципи;
- ❖ на ґрунті зовнішнього чинника формуються основні засади правової політики у сфері господарської діяльності [3-4].

Аналізуючи вищенаведене можна зробити деякі висновки, а саме:

- ❖ завдяки праву ми маємо можливість вести підприємницьку діяльність;
- ❖ використовувати природні ресурси за потребою людства, але при цьому не шкодячи природі;
- ❖ налагоджувати економічні зв'язки з іншими державами, і водночас зберігати свою незалежність перед ними.

Тому, механізм правового регулювання економічних відносин – важливий аспект для суспільства, держави та людини в цілому, що забезпечує легальність, стабільність, чіткість виконання дій та цілісність усієї системи загалом.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Основний Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 254к/96-ВР. 1996.
2. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1798-ХІІ. 1992.
3. Захарчук А. Дефініції «status» та «contractus»: до проблеми конституціонування інституту приватної власності. *Альманах права*. 2018. № 9. С. 109-113.
4. Скаун О. Теорія держави та права : навчальний посібник. Харків: *Консум*, 2001. С. 233-236.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, професор кафедри загальноправових дисциплін **Захарчук А.С.**

Адрес електронної пошти автора:

lesiakuzmenko3@gmail.com; kim743996@gmail.com

Статтю отримано: 02.03.2020 р. / Прийнято: 03.03.2020 р.

ПОВСТЯНА Олександр

студентка 1-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, учасниця Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ЕССЕНЦІАЛЬНІ УМОВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Шлях України до економічної стабільності, розвитку був і залишається складним та невизначеним з Дня Незалежності і до сьогоднішнього дня. Україна має високий науковий, технологічний, природний та людський потенціал:

- ❖ вдале географічне розташування;
- ❖ високий освітній рівень громадян;
- ❖ великий споживчий ринок;
- ❖ корисні копалини: кам'яне вугілля, граніт, перше місце за запасами марганцевих руд, першість у Європі (і 6 місце в світі) за запасами залізних руд [1].

Разом з тим, потенціал залишається лише потенціалом без прийняття довготривалої стратегії розвитку економіки, без її послідовної реалізації, без об'єднання країни навколо національної ідеї. Тому, результати в країні невтішні:

- ❖ зовнішній борг України досяг 84 млрд дол. США на початок 2020 р., або біля 50 % від ВВП. В той же час рівень безпечності за окремими дослідженнями не може перевищувати 35 % від ВВП [2];
- ❖ згідно з доповіддю Стівена Браяна для Світового індексу відкритості економіки, яка була опублікована у 2019 році, Україна займала 94-е місце у світі та останнє місце у Європі. Це означає, що економіка України є найбільш відкритою не лише в Європі, а й в усьому світі, що дає змогу іноземцям активно вивозити капітал з країни, вимивати споживчі кошти, скуповувати українські підприємства;
- ❖ згідно з доповіддю Програми розвитку ООН, український середній клас скорочується, зростає соціальна нерівність. Цього року мінімальна зарплата в Україні становить 167 дол. США (для порівняння: США – 1256,7 дол. США, Німеччина – 1779,5 дол. США) [3; 4].

Питанню А. Сміта «Чому одні країни багаті, а інші бідні?» більше 200 років. Багато науковців шукають відповідь на це питання. Так, Е. Райнерт доводить необхідність індустріалізації країни, яка хоче стати конкурентоспроможною на світовому ринку [5], Ерік де Сото наголошує на обов'язковому захисті права власності, як джерелі економічного розвитку [6]. Кожна країна шукає свій власний шлях до економічного процвітання. Але існують загальні умови, які сприяють економічному розвитку. Однією з таких є розвиток національного виробництва, обробної промисловості, що формують вторинний сектор національної економіки, де створюється основна частина доданої вартості.

Щільна кореляція між рівнем ВВП країни на душу населення та питомою вагою первинного сектора у її секторальній структурі доводиться дослідженням Світового банку. Середньосвітовий розмір первинного сектора становить 3 % від світового ВВП. Країни, які мають розмір первинного сектора, до якого входять сільське господарство та добувна галузь, вищим за цей рівень, зокрема Ефіопія – 31 %, Болівія – 17 %, Ангола – 10 %, мають рівень ВВП на душу населення нижчий, ніж середньосвітовий. Частка первинного сектору у ВВП розвинених країн нижча за середньосвітову: Австрія та США – 1 %, Франція та Фінляндія – 2 %). В Україні – 10 % первинний сектор і 51,3 % – сфера послуг.

Головний потенціал та багатство країни – це люди. Вони навчаються, здобувають кваліфікації, працюють, створюють стратегію, реалізують її. Українці володіють високим науковим потенціалом: такі люди, як Макс Левчин – засновник PayPal, Ян Кум – співзасновник WhatsApp, Антон Головаченко – визнаний в США винахідник найкращого екзоскелета, підкорюють Кремнієву долину й світ, проте роблять це під іншим громадянством. Згідно з United Nations Statistics, Україна входить у десятку країн з найбільшою еміграцією: виїжджають науковці, кваліфіковані спеціалісти [8]. Отже, постає гостре питання: як молодь бачить майбутнє України? Для отримання відповіді було проведено соціальне опитування, яке запропонувало відповісти на 2 питання:

Перше питання: Чи плануєте ви будувати майбутнє України?

Друге питання: Яке твердження – про Вас?

В опитуванні взяло участь 150 респондентів – від 16 до 19 років. Результати проведеного дослідження наведено нижче (рис. 1).

- Так, я хочу розвивати Україну
- Ні, мене це не стосується
- Ні, я реалізуюся закордоном
- Важко відповісти

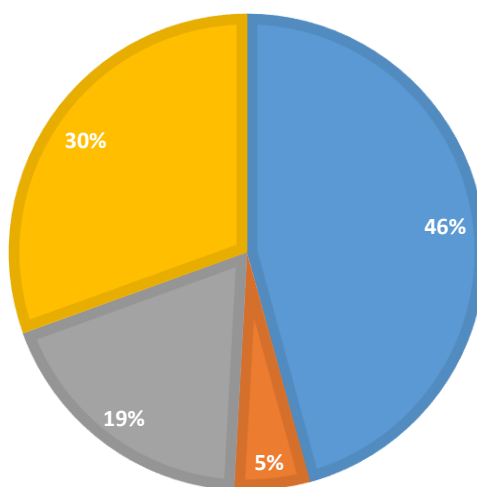

Рис. 1. Структура відповідей на перше питання анкетування

Джерело: проведено анкетування, розраховано та побудовано автором.

Розглянемо кругову діаграму, яку зображено на рис. 1, що надає відповідь на перше питання. Менше половини опитаних воліють розвивати Батьківщину. Ледь не 1/3 зазначила, що на дане питання важко дати відповідь. Майже 1/5 опитаних бачить своє майбутнє закордоном. 5 % вважають, що їх не стосується майбутнє України. Як висновок, варто відмітити, що така статистика має стати передумовою позитивних змін в Україні. Структура відповідей на друге запитання зображена на рис. 2.

Майже 67 % молоді виразила готовність допомагати Батьківщині. 1/7 частина опитаних турбується про країну, проте не бачить сенсу у спробах відновитися. 11,9 % респондентів воліли б народитися у кращому місці і 5 % не знають про проблеми України.

- Мені сумно через стан України, проте вже надто пізно, щоб діяти
- Я хочу і готовий/готова докладати зусиль для виходу України з кризи
- Я не знаю про проблеми України
- Здається, я народився не в тому місці

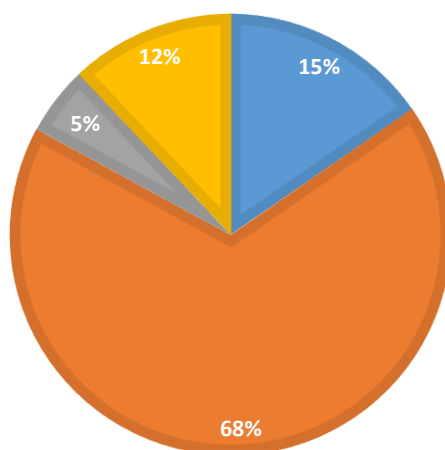

Рис. 2. Структура відповідей на друге питання анкетування

Джерело: проведено анкетування, розраховано та побудовано автором.

Отже, реалізація потенціалу потребує ідеї, об'єднання навколо неї, плану дій та наполегливої праці. В цьому суть (essence) умови розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Молдован О. Україна: аутсайдер з колосальним потенціалом. *Європейська правда*. 2011. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2011/08/23/295840>
2. Араф'єва І. Державний борг України. *The Financier*. 2020. URL: <https://financier.com.ua/derzhborg-2020>
3. National Minimum Wage. *Country Economy*. 2020. URL: <https://countryeconomy.com/national-minimum-wage>
4. Вино, корм для животных и цветы: сравниваем потребительские корзины в Украине, США и странах Европы. *Слово і діло*. 2020. URL: <https://ru.slovoidilo.ua/2020/01/24/infografika/obshhestvo/vino-korm-zhivotnyx-i-czvetu-sravnivaem-potrebitelskie-korziny-ukraine-ssha-i-stranax-evropy>
5. Райнерт Е. Як багаті країни забагатіли і чому бідні країни лишаються бідними. К: *Темпора*, 2014. 444 с.

6. Сото Е. Загадка капіталу: чому капіталізм перемагає лише на Заході і ніде більше? К: Ніка-Центр, 2009. 232 с.
7. Держана служба статистики України. 2020. URL: https://ukrstat.org/en/operativ/operativ2020/zd/tsztt/tsztt_e/tsztt0120_e.htm
8. Організація Об'єднаних націй. 2020. URL: <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates17.asp>
9. Світовий банк. 2020. URL: <https://www.worldbank.org>

Адреса електронної пошти автора:
raleksandra738@gmail.com

Статтю отримано: 27.03.2020 р. / Прийнято: 31.03.2020 р.

ІВЧЕНКО Дар'я

студентка 1-го курсу факультету торгівлі та маркетингу, активістка наукового клубу «Start in Science» Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ ЇХ РІШЕННЯ В УКРАЇНІ

Концепція сталого розвитку, включає в себе баланс розвитку суспільства, економіки та екології. Суспільство прагне покращення рівня життя, створення більш комфортних умов життя, що потребує швидкого розвитку економіки на базі інноваційних технологій. Це включає в себе створення нових девайсів, нових матеріалів з заданими властивостями. Розвиток промисловості в свою чергу призводить до вичерпання природних ресурсів та занедбання довкілля. Як наслідок – екологічні проблеми сьогодні стали пріоритетними в усіх країнах світу. Розглянемо проблеми які виникли на даному етапі розвитку суспільства:

Рівень розвитку. За даними світового банку на період 2019 року ми можемо спостерігати, що економіка зросла на 3,6 %. Тим не менш, зростання

капітальних інвестицій, ще не досягло рівня необхідного для забезпечення стрімкого економічного зростання.

Глобальний індекс миру (*Global Peace Index, GPI*) – методика визначення рівня напруженості/миру у країнах і регіонах. Україна опинилася в останній десятці країн за показниками глобального індексу миру. Крім того, згідно з даними звіту, Україна опинилася на другому місці серед країн, у яких ситуація з миром протягом останнього року погіршилася найбільше. Необхідно також враховувати, що річний індекс миру визначається за 23-ма показниками, зокрема за випадками насильницьких злочинів, рівнем мілітаризації країни та імпорту зброї.

Наприклад, розглянути досвід Японії – однієї з найрозвиненіших країн у світі, яка зайняла таку високу позицію за рахунок використання різноманітних інноваційних технологій, розвинутої транспортної, енергетичної та сільськогосподарської галузей. Крім того, за розміром ВВП і обсягом промислового виробництва Японія займає третє місце, поступаючись лише США і КНР. Також Японія – один з лідерів експорту товарів автомобільної, електротехнічної та суднобудівної галузі. З Україною ситуація набагато гірша, за даними ООН, в Україні більшість населення перебуває на межі бідності, а різниця між доходами найбагатших та найбідніших сягає в 40 разів. Економіка України досі належить до 3-4 технологічного укладу, у той час, як економіка провідних країн Світу вже належать до 6-7 технологічного укладу. За доходом на душу населення Україна опинилась на передостанньому місці в Європі, в середньому 2731 дол. США на рік. Четверть населення України перебуває за межею бідності. Рівень зростання доходів громадян і передусім, заробітної плати, у кілька разів відстає від росту цін на товари, тарифів на послуги. Сьогодні Україна в більшості галузей економіки відстає по оплаті праці від розвинутих країн в 10-15 разів [1].

Не менш важлива проблема – депопуляція. Індекс людського розвитку – індекс для порівняльної оцінки бідності, грамотності, освіти, середньої тривалості життя, рівень охорони здоров'я, соціальної захищеності, довголіття, екології, рівень злочинності, дотримання прав людини і ВВП на душу населення. ООН опублікувала звіт *Human Development Indices and Indicators*, в якому Україна посіла 88 місце серед 189 країн. Згідно з рейтингом ООН, індекс людського розвитку в Україні 0,751, очікувана тривалість життя в Україні 72 роки, очікувана тривалість навчання 15 років, а середня – 11,3 роки. Але якщо поглянути на 2019-2020 роки, то навіть «очікувана тривалість життя» навіть не досягає 64 років. Все це через високий рівень бідності населення та безробіття.

Найвищі показники тривалості життя в Японії – 83,2 роки. Тривалість життя 80 років і вище – у 23 країнах, між 75 і 80 – у 29, між 70 і 75 роками – у 42 країнах. Також Україна і Білорусь займають найнижчі місця по середній заробітній платі, що також активно впливає на рівень життя людей. Оскільки порівняно з США в Україні харчуватись корисно, є дорогою насолодою.

Більшість українців обмежують себе в правильному і корисному раціоні, що також впливає на рівень життя. Люди через низькі зарплати харчуються переважно вуглеводами, що впливає на їх здоров'я [2].

Екологія – найбільш масштабна проблема України. Відсутність переробних заводів. Практично повна відсутність сортування та переробки призвела до того, що на полігони в Україні відправляється близько 95 % усіх побутових відходів, тоді як у деяких країнах Євросоюзу картина абсолютно протилежна й там близько 90 % відходів переробляється або спалюється на сучасних сміттєспалювальних заводах. Через неправильне та бездумне поводження з відходами сміттєві полігони в Україні давно переповнені й загрожують навколишньому середовищу та людям.

В Україні нараховується 6,5 тисячі законних і близько 35 тисяч незаконних сміттєзвалищ, загальною площею 7 % території, а це можна прирівняти до площі цілої Данії. І з кожним роком ситуація лише погіршується. За підрахунками екологів, Україна накопичила 54 млн кубометрів відходів; щороку сміттєві полігони поповнюються приблизно на 15-17 мільйонів тонн. На переробку йде лише десята частина зібраного сміття. На сьогодні в Україні є чотири сміттєспалювальних заводи: у Києві, Дніпропетровську, Харкові та окупованому Севастополі. Але працює лише київський завод «Енергія». Сміття нікуди подіти, адже воно розпадатиметься сотні років. І навіть якщо розпочати його сортувати та переробляти, величезні території родючих земель відновляться не швидше, ніж через 300 років. Якщо розглянути досвід Польщі, то там система збору та переробки сміття влаштована зовсім інакше, ніж в Україні. Завод приймає його від кількох компаній, які займаються збором та вивезенням відходів. При в'їзді на територію підприємства кожен сміттєвоз зважують, після чого встановлюється обсяг оплати за вантаж.

Що ж ми можемо зробити для поліпшення рівня сталого розвитку та життя? Буде коректним брати приклад з Європи. В сучасному постіндустріальному суспільстві головним активом стає інтелект як у вигляді IQ, що дозволяє створювати нові технології чи підвищувати продуктивність, так і у вигляді EQ, емоційного інтелекту, який пов'язаний із розумінням таких потреб людей як вмінням співпрацювати, взаємодіяти, надихати.

Якщо взяти формулу Фішера, то ключовий елемент у ній – Q. Це розмір нашої економіки, обсяг виробленого нею продукту. Це говорить проте, що ХХІ століття – це століття інтелекту. Людський капітал, знання, ідея, творчість стають основними продуктивними силами. Нові робочі місця у формальному секторі економіки повинні створюватись, якість зайнятості покращуватись. Система підвищення кваліфікації у країні майже зруйнована, тому роботодавці повинні вкладати кошти у професійну підготовку працівників.

Слід сприяти розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення, вживати заходів для посилення соціального захисту найбільш вразливих верств

населення – малозабезпечених та сімей з дітьми. Зокрема, встановлювати розміри виплат державної соціальної допомоги на рівні не нижчому прожиткового мінімуму, посилити адресність надання соціальних виплат та послуг.

В Україні триває практика виведення капіталу в офшори. Припинення відтоку українського капіталу в офшори може надати колосальні надходження до державного бюджету, які в свою чергу можуть піти на розвиток вітчизняного товаровиробника.

Забезпечення доступу до фінансування для малих фермерів, обмежених у кредитних ресурсах, є важливою запорукою підвищення їхньої продуктивності. Відповідні фінансові інструменти мають бути ефективні та стабільні з огляду на фінансові можливості держави, що означає доцільність їхнього таргетування таким чином, щоб створювати мотивацію для підвищення продуктивності та переходу на вирощування до культур з вищою доданою вартістю.

З приводу відходів: найбільш ефективним шляхом для зменшення негативних наслідків дії відходів на довкілля буде покласти відповідальність на виробників, які випускають у вільний обіг товари, внаслідок використання яких утворюються відходи.

Якщо говорити про потенціал сміття, то його можна сортувати, переробляти, компостувати, спалювати, використовувати метан, що утворюється. Лише на львівському сміттєзвалищі утворюється 10 млн кубічних метрів метану щорічно [3].

Таким чином, можемо зробити висновок: щоб вийти з екологічної катастрофи, Україні потрібні інвестори. Навіть для утилізації сміття. Найкращими стимулюючими факторами для інвесторів, які мають намір вкладати кошти у сміттєпереробні заводи, є надання можливості пільгового кредитування та податкових канікул, прозорий та спрощений механізм отримання дозвільних документів. На державному рівні потрібно заохочувати бізнес до інвестування екологічно безпечних технологій з переробки та утилізації відходів.

Отже, реалізація кроків щодо підвищення рівня життя та добробуту населення повинна спиратись на досвід розвинених країн та враховувати особливості сучасної економічної ситуації України.

Список використаних джерел:

1. Шемшеченко Ю. Країни, що розвиваються. *Українська енциклопедія ім. М. Бажана*. 2001. 792 с.
2. Бережнюк І. Загальна система преференцій. *Митна енциклопедія*. 2013. 536 с.
3. Переробка сміття в Україні та ЄС: як екологічну катастрофу перевести у прибутковий бізнес. *News24*. 2016. URL: https://24tv.ua/pererobka_smitty_a_v_u_krayini_ta_yes_yak_ekologichnu_katastrofu_perevesti_u_pributkoviy_biznes_n698225

Адрес електронної пошти автора:
dorakbi63@gmail.com

Статтю отримано: 17.03.2020 р. / Прийнято: 19.03.2020 р.

ВОЙЧЕНКО Богдана

студентка 3-го курсу факультету фінансів та обліку, учасниця Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, голова наукового клубу імені Луки Пачолі

ПАХОЛЕНКО Марина

студентка 3-го курсу факультету фінансів та обліку, учасниця Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, учасниця наукового клубу імені Луки Пачолі

ЩОДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Важливою складовою управління будь-якої діяльності держави є фінансовий контроль, оскільки він являє собою організаційну форму управління фінансами, що забезпечує умови нормальної роботи фінансової системи України.

З одного боку фінансовий контроль є засобом поєднання функцій фінансового планування і прогнозування, фінансового обліку та статистики, з іншого – передумовою здійснення функцій фінансового аналізу та регулювання. Це визначає його інтегруючу роль, недооцінка якої значно погіршує ефективність управління фінансовими ресурсами [1].

Фінансовий контроль перебуває у процесі постійного розвитку та вдосконалення, а його зміст і спрямованість змінюються залежно від рівня розвитку суспільства, а також завдань, які це суспільство ставить перед собою. Сучасні умови розвитку економіки та фінансово-економічна криза показали, що перед державою постає проблема необхідності ефективного управління фінансовою сферою діяльності країни.

Головною передумовою для здійснення необхідних реформ в Україні є забезпечення суворої фінансової дисципліни, що передбачено нормами чинного законодавства. Дослідження та розв'язання проблем державного управління забезпечить умови для подальшого удосконалення системи державного фінансового контролю, що в майбутньому призведе до стійкого економічного зростання країни.

На сьогодні багато вчених займається вивченням проблематики удосконалення державного фінансового контролю, але, незважаючи на такий значний науковий доробок багато питань все ж таки залишається невирішеними. Це стосується розлагодженості можливих напрямів удосконалення державного фінансового контролю та недостатньої обґрунтованості їх доцільності.

В Україні функціонує чимало органів, що здійснюють фінансовий контроль від імені держави – Державна казначейська служба України, Державна податкова служба України, Державна митна служба України, Офіс фінансового контролю, Національний банк України. Контроль за використанням коштів Державного бюджету України від імені Верховної Ради України здійснює Рахункова палата.

В цілому, у розвинутих країнах ринкової економіки фінансовий контроль відповідно здійснюють: у країнах парламентського типу – парламент, у президентських – виконавча влада. При цьому фінансовий контроль вважається частиною державного регулювання з метою виявлення відхилень від прийнятих положень і порушень принципів законності, ефективності та економії ресурсів. Здійснюється передусім у формі попереднього контролю для вжиття певних коригуючих заходів й недопущення таких порушень у майбутньому і навіть отримання компенсації за заподіяні збитки.

Реалізація економічної стратегії держави потребує як удосконалення фінансового контролю в цілому, так і покращення контрольного потенціалу органів виконавчої влади, яким належить ключова роль у здійсненні державного фінансового контролю. Державний фінансовий контроль полягає у встановленні фактичного стану справ щодо дотримання вимог чинного законодавства на підконтрольному об'єкті, спрямований на забезпечення законності, фінансової дисципліни й раціональності в ході формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів, що належать державі, а також використання коштів, що залишаються у суб'єкта фінансових правовідносин у зв'язку з наданими пільгами за платежами до бюджетів, державних

позабюджетних фондів та кредитів, отриманих під гарантії Кабінету Міністрів України [2].

Організація та функціонування чіткої системи фінансового контролю – один з основних напрямків державної фінансової політики. Підвищення дієвості та ефективності державного фінансового контролю, посилення його профілактичної спрямованості зумовили в останні роки стійку тенденцію до зміцнення фінансової дисципліни в державі.

Разом з тим існуюча система державного фінансового контролю не дає Кабінету Міністрів України змоги повною мірою проводити глибокий аналіз та оцінку системи державного управління в окремих сферах соціально-економічної діяльності.

Рівень правопорушень у фінансовій сфері залишається досить високим, що є наслідком нерозв'язаних проблем в організації державного фінансового контролю. За результатами проведених досліджень Пенсійним фондом України у 2019 році виявлено 87 випадків не фінансових порушень та 169 випадків фінансових порушень, з яких 22 % – фінансові порушення вимог чинного законодавства, що призвели до втрат (збитків) фінансових і матеріальних ресурсів, 78 % – фінансові порушення вимог чинного законодавства, що не призвели до втрат.

Недосконала нормативно-правова база, недостатня ефективність контролю не забезпечують належного усунення виявлених правопорушень, націленості суб'єктів контролю на запобігання правопорушенням, а також високого рівня координації та обміну інформацією.

Необхідною умовою підвищення ефективності державного фінансового контролю є скоординована й упорядкована діяльність органів, які наділені контрольними функціями. Адже ефективність фінансового контролю за економічним і цільовим витрачанням бюджетних коштів, станом збереження державного і комунального майна залежить від комплексності його здійснення.

Однак у своїй діяльності контролюючі органи стикаються з низкою проблем щодо ефективної організації фінансового контролю. Однією з актуальних проблем можна вважати дублювання контрольно-ревізійних дій між органами, на які покладено здійснення контрольних функцій. До цих органів належать: Офіс фінансового контролю, Рахункова палата, органи державної податкової й казначейської служб, фінансові управління при державних адміністраціях, контролюючі підрозділи Пенсійного фонду тощо.

Підтримуємо позицію Березовської Н., в тому що для вирішення цієї групи проблем необхідно:

- ❖ чітко регламентувати функції, права і відповідальність фінансових органів при погодженні кошторисів витрат і штатних розписів, внесенні змін до них;
- ❖ запровадити нові та вдосконалити чинні нормативи щодо планування видатків і використання бюджетних коштів та матеріальних цінностей;

- ❖ визначити предмет і обсяг фінансового контролю, який щодо бюджетних коштів та матеріальних цінностей мають здійснювати головні розпорядники бюджетних коштів, фінансові органи та органи казначейства;
- ❖ встановити відповідальність посадових осіб за невиконання або неналежне виконання цих функцій [3].

Очевидно, що тільки чітка визначеність економіко-правового поля поведінки всіх суб'єктів національної економіки та підвищення рівня публічної політики регулювання економічних процесів можуть сприяти зростанню якісних характеристик фінансового контролю.

З огляду на викладені вище проблеми системи фінансового контролю в Україні вважаємо за необхідне розглянути наступні напрями вдосконалення системи фінансового контролю, що виділила Чернець Ю.:

- ❖ уніфікація термінологічної бази у сфері державного фінансового контролю;
- ❖ закріплення системи органів державного фінансового контролю, в якій повинен виділятися вищий орган контролю;
- ❖ удосконалення державного контролю на стадії планування державного та місцевих бюджетів;
- ❖ забезпечення проведення ефективних контрольних заходів на стадії фінансування бюджетних видатків;
- ❖ запровадження дієвої системи відповідальності керівників за вчинення правопорушень;
- ❖ розробка і впровадження нової системи відбору та підготовки персоналу для органів фінансового контролю;
- ❖ встановлення основних форм взаємодії органів державного фінансового контролю із іншими органами державної влади [4].

Таким чином, реформування системи державного фінансового контролю в Україні є доволі складним процесом, який потребує серйозної підготовки нормативно-правових актів, врахування іноземного досвіду та особливостей фінансової системи України. Однак, поступова зміна та вирішення даних проблем, дозволить встановити ефективну систему державного контролю та підвищить роль держави у регулюванні соціально-економічного розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Дмитренко Г. Модернізація державного фінансового контролю в Україні. *Статистика України*. 2009. № 3. С. 118-123. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/618>
2. Суть, предмет і метод державного фінансового контролю. *Підручники*. 2020. URL: https://pidruchniki.com/14170120/finansii/sutnist_meta_zavdannya_derzhavnogo_finansovogo_kontrolyu
3. Березовська Н. Державний фінансовий контроль в Україні і шляхи його вдосконалення. *XIV Міжнародна наукова інтернет-конференція Advanced*

Technologies of Science and Education. 2020. URL: <http://intkonf.org/berezovskani-derzhavniy-finansoviy-kontrol-v-ukrayini-i-shlyahi-yogo-vdoskonalennya>

4. Чернець Ю. Проблеми, перспективи розвитку та напрями вдосконалення системи фінансового контролю в Україні. *Електронний архів Сумського державного університету*. 2020. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/60714/5/Chernets.PDF>

Адрес електронної пошти автора:

bohdashka.1999@ukr.net; paholenko75@gmail.com

Статтю отримано: 03.03.2020 р. / Прийнято: 04.03.2020 р.

МИХАЙЛИЧЕНКО Владислав

студент 1-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, учасник Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Очевидно, що правова система має вплив на економіку, особливо на бізнес. Адже на кожному дію уряду чи парламенту бізнес реагує по-своєму. Пропонуємо розглянути проблему середнього бізнесу в Україні, його захист та розвиток.

Перш за все, необхідно звернутися до Конституції. В Основному законі право власності, яке є економічною основою для будь-якого бізнесу, закріплене в статтях 13, 41, 142 і 143. В цих статтях визначено коло об'єктів і суб'єктів права власності, рівність усіх суб'єктів права власності (стаття 13), гарантії права власності й обов'язки власників (статті 13, 41) та встановлено, що правовий режим власності має визначатися виключно законами України (пункт 7 частини першої статті 92) [3].

Верховна Рада України, законом від 22.03.2012 р. «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», створює сприятливі умови для розвитку малого і середнього підприємництва [2]. Кабмін запровадив програму «Доступні кредити 5-7-9», яка направлена на спрощення

доступу малому і середньому бізнесу до банківського кредитування [1]. В кінцевому підсумку, це має призвести до формування своєрідного соціального прошарку, що має назву «середній клас».

Середній клас розглядається як особливий домінуючий елемент прогресивної соціальної структури, який формує ту верству населення, що забезпечує задоволення власних потреб, виходячи з пріоритету права приватної власності, а також продуктивної, творчої, інтелектуальної праці.

Формування середнього класу зумовлене процесами, пов'язаними з економічним зростанням, сприянням розвитку малого та середнього бізнесу, підвищенням рівня та якості життя населення, зменшенням різниці між доходами заможних та незаможних громадян, тобто соціально-економічної поляризації суспільства. Вагомим фактором постає і відповідний освітній та кваліфікаційний рівень підготовки громадян загалом та середньої верстви зокрема. З економічного погляду середній клас – це основний платник податків, внутрішній інвестор, який формує параметри внутрішнього ринку. При цьому середній клас є соціальною основою громадянського суспільства [4, с. 4].

Отже, Україна має пройти довгий шлях до створення сприятливих умов для розвитку середнього бізнесу. І заходи для його розвитку мають охоплювати не лише економічну сферу, а й соціальну, правову і політичну.

Список використаних джерел:

1. Доступні кредити 5-7-9. *Урядовий портал*. 2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhavna-programa-dostupni-krediti-5-7-9>
2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. 2012. № 4618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
3. Право власності. *Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України*. 1998. № 9/98. URL: <http://ccu.gov.ua/storinka-knygy/4314-pravo-vlasnosti>
4. Рачок. А. Середній клас в Україні: уявлення і реалії. *Центр Разумкова*. 2016. 258 с. URL: http://razumkov.org.ua/uploads/article/2016_Seredn_klas.pdf

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор кафедри загальноправових дисциплін **Захарчук А.С.**

Адреса електронної пошти автора:

vladmichailichenko3@gmail.com

Статтю отримано: 30.03.2020 р. / Прийнято: 31.03.2020 р.

Розділ 4. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

БУЛАВІНА Світлана

студентка 1-го курсу факультету торгівлі та маркетингу, учасниця наукового клубу «Start in Science» Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ГМО НА РИНКУ УКРАЇНИ

21 століття – час технологій. На сьогодні існує багато новинок до яких люди ставляться з обережністю. З кожним роком у світі збільшується кількість населення і тому постає проблема нестачі їжі. ГМО – генетично модифікований організм, може вирішити цю проблему. Він був створений для полегшення отримання продукції шляхом генної інженерії. Продукти із вмістом ГМО почали з'являтися на ринку ще в 90-их роках минулого століття. Частіше за все, такі товари не маркувалися, тому без перешкод потрапляли на ринки держав, не виключаючи країни, які знаходяться на території колишнього СРСР.

Україна в наші дні активно просуває ГМ-продукцію на ринок, при цьому не зареєструвавши ні однієї генно-модифікованої культури. Згідно з оцінкою експертів, в Україні щороку засівається близько тисячі гектарів полів. Через відсутність ефективних систем державного контролю та надії польові програми нагляду, офіційної інформації про рівень поширення ГМО в Україні, на превеликий жаль, немає. У 2010 року в Україні було вирощено близько 1 тонни сої, 11 тонн кукурудзи та 3 тонни ріпаку. Понад 50 % кукурудзи, 90 % ріпаку та близько 16 % сої було імпортовано до країн ЄС. Тобто ЄС може стати головним ринком для української ГМ-продукції, але для цього потрібно мати необхідні нормативні документи.

ГМО полегшує отримання більшої кількості продукції. Завдяки переміщенню генів клітин, організм отримує нові характеристики (стійкість до посухи, морозу, шкідників, різних хвороб). Як результат, ми маємо картоплю з геном земляної бактерії, яка вбиває колорадського жука, помідори з геном морської камбали, яка стійка до холоду, пшениця з геном скорпіона, яка стійка до посухи.

У світі вирощують різні рослини з різними генами. Найпоширеніші це зелені банани, ямс (коренеплід, популярний у Азії та Океанії), сорго, батат (солодка картопля), соя, кассава (коренеплід, який може вижити у Африці), рис, пшениця, кукурудза, соя, бавовник, рапс, люцерна, цукрові буряки, папайя, гарбуз, картопля і яблука.

Як ГМО впливає на організм людини? На це питання впевнено ніхто не може відповісти. Одні дослідники вважають, що ГМО ні як не впливає на організм людини, що це лише джерело поживних речовин. Інші вважають, що вживання такої продукції може призвести до утворення ракових пухлин, та інших захворювань.

При отриманні ГМО до цього часу використовують маркерні гени стійкості до антибіотиків, які можуть перейти в мікрофлору кишечника, що було показано у відповідних експериментах, а це також може призвести до медичних проблем – неможливості вилікування багатьох захворювань. За даними досліджень британських учених в рамках державного проєкту «Оцінка ризику, пов'язаного з використанням ГМО в продуктах харчування для людини», оприлюднених у 2002 р., транс гени мають властивості затримуватися в організмі людини і в результаті так званого «горизонтального переносу» вбудовуються в генетичний апарат мікроорганізмів кишечника людини. Раніше подібна можливість заперечувалась. Тому додатково необхідно ще вивчати такі питання:

- ❖ здатність генетично модифікованих мікроорганізмів (ГММ) заселяти кишечник людини та тварини;
- ❖ здатність ГММ викликати захворювання в людини та рослини;
- ❖ здатність ГММ передавати гени іншим кишковим та ґрунтовим бактеріям [1].

Крім ГМ-рослин, існує також трансгенне м'ясо, яке використовується у всьому світі. Деякі країни вирощують спеціальні трансгенні тварини, організм яких виробляє особливий білок, який використовується для виробництва ліків.

Найбільша частка генетично модифікованої сировини припадає на сою. З насіння сої, крім олії, виробляють: борошно, крупу, пелюстки, рослинний жир, соєве молоко, вершки, масло, кефір, кумис. Вона є заміником кави, входить до складу різноманітних консервів. Білкові концентрати, соєве борошно додають у макаронні, хлібобулочні вироби, шоколад, цукерки, ковбасні вироби, м'ясні консерви [2].

Широко використовуючи ГМ сільськогосподарські культури, ми вносимо нові неконтрольовані впливи чинників на рівновагу в природі. Для умов України, де природні екосистеми перебувають під значним антропогенним впливом, додавання нового (генетичного) чинника може докорінно змінити, або зовсім дестабілізувати речові та енергетичні зв'язки в екосистемі. На практиці, слідуючи природним біологічним законам, ГМ сільськогосподарські рослини схрещуються з дикими спорідненими видами, що може призвести до виникнення, наприклад, стійких до гербіцидів «супербур'янів» або отруйних для своїх природних ворогів гібридів [1].

31 травня 2007 року був прийнятий Закон України №1103-У «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів». Він регулює відносини між органами виконавчої влади, виробниками, продавцями (постачальниками), розробниками, дослідниками, науковцями та споживачами генетично модифікованих організмів та в продукції, виробленої за технологіями, що передбачають їх розроблення, створення, випробування, дослідження, транспортування, імпорт, експорт, розміщення на ринку, вивільнення в навколишнє середовище та використання в Україні із забезпеченням біологічної і генетичної безпеки.

Це перший законодавчий акт України, який повинен був забезпечити системний підхід щодо поводження з ГМО. Але внесений і прийнятий поспіхом, закон вийшов достатньо загальним, і тому багато питань, які потребували регулювання залишилися поза ним. Як наслідок, в Україні на сьогодні відсутній дієвий державний контроль за ввезенням іноземними компаніями власних сортів рослин, у тому числі генетично модифікованих, що призвело до значних масштабів їх несанкціонованого розповсюдження і використання в Україні. Генетично модифіковані сорти безперешкодно заволодівали великою часткою аграрного ринку України, що спричинило загрозу поступової втрати продовольчої, а також біологічної та генетичної безпеки країни [1].

1 серпня 2007 року було прийнято, а з 1 листопада 2007 року набула чинності Постанова Кабінету Міністрів України № 985 «Питання обігу харчових продуктів, що містять ГМО і/чи мікроорганізми». Відповідно до постанови, заборонено ввезення, виробництво і реалізацію харчових продуктів, призначених для дитячого харчування, якщо вони містять ГМО чи генетично модифіковані мікроорганізми (ГММ) [1].

Крім того, Україна стала першою державою у світі, яка зобов'язала виробників та імпортерів харчових продуктів вказувати позначення «без ГМО» в маркуванні всіх, без винятку, харчових продуктів, навіть тих, у яких ГМО не може бути [2]. Країни мають різну норму вмісту ГМО у продукті. Наприклад у Європі - не більше 0,9 %, в Японії - 5 %, в США і Канаді - добровільне маркування. Дуже часто на товарах ми бачимо позначку «Без ГМО» або напис «GMO-free», але насправді вони там можуть бути. Виробники мають право писати на товарі «Без ГМО», якщо у цьому товарі ГМО не більше 0,9 %.

Біля 30 % продуктів харчування в Україні містять ГМО. Насамперед це ГМ соя вітчизняного виробництва, яка використовується у харчовій промисловості як харчова добавка. Сучасний стан дискусії щодо маркування ГМО в Україні стосується перш за все наявності діючих лабораторій та застосування найновіших технологій виявлення ГМО [1].

Виявлення ГМО зазвичай проводиться методом полімеразної реакції (ПЛР). Кількісне визначення наявності ГМО можливе тільки тоді, коли з

продукту можна виділити достатньо ДНК. Для якісного визначення вмісту ГМО іноді використовують також стандартизовані тестові чіп-системи, в основі яких є принцип комплементарної гібридизації ДНК з міткою, нанесеною на чіп [2]. На жаль, в Україні недостатньо розвинута відповідна лабораторна база та недостатньо кваліфікованих спеціалістів, через це неможливо досконало контролювати ГМ-продукцію.

Як обрати продукцію без вмісту ГМО?

По-перше, необхідно розглянути етикетку. На ній має бути напис «Без ГМО». По-друге, зверніть увагу на зовнішній вигляд. Продукти у складі яких є ГМО мають бездоганний вигляд, вони всі однакові, мають правильну форму і довго не псуються. По-третє, якщо ви не хочете вживати продукти в яких є ГМО, то необхідно запам'ятати такі продукти: ковбаса, майонез, сосиски, напівфабрикати, борошняні суміші, молочні та сирні продукти, каші швидкого приготування, хліб, солодкі напої, кондитерські вироби, арахісове масло, шоколадний сироп.

Отже, неможливо з впевненістю стверджувати користь чи шкоду даних продуктів, адже вплив генетично модифікованих організмів на організм людини досконало не вивчений. З упевненістю можна буде говорити про безпечність організмів тільки тоді, якщо у третього покоління не з'являться зміни на генетичному рівні. Поки їх вплив повністю не вивчений, кожен із нас має право обирати продукт із ГМО чи без нього. Тому необхідно позначати такі товари, для того щоб люди мали право вибору. Відсутність інформації призводить до низького рівня усвідомлення населення здійсненого вибору.

Список використаних джерел:

1. Новосельська Л., Іващенко Т. та ін. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. К. : ІЕУЗП. 2017. 180 с.
2. Скоробогатий Я., Гузій А., Заверуха О. Харчова хімія : навч. посіб. Львів : «Новий Світ – 2000». 2020. 514 с.

Науковий керівник: кандидат хімічних наук, доцент кафедри товарознавства, управління безпечністю та якістю **Пасальський Б.К.**

Адрес електронної пошти автора:

sveta.bulavina25@gmail.com

Статтю отримано: 10.03.2020 р. / Прийнято: 10.03.2020 р.

КАЛЮЖНА Анастасія

студентка 1-го курсу факультету торгівлі та маркетингу, активістка наукового клубу «Start in Science» Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ФЕСЕНКО Валентина

студентка 1-го курсу факультету торгівлі та маркетингу, активістка наукового клубу «Start in Science» Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

КАЛЮЖНА Єлизавета

студентка 2-го курсу факультету торгівлі та маркетингу, активістка наукового клубу «Start in Science» Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

БЕЗПЕЧНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ – ЗАПОРУКА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

У сучасному світі люди мають безліч можливостей придбати продукти харчування. Для цього існують інтернет-сайти, супермаркети, магазини, ринки, базари, місця стихійної торгівлі, кіоски, палатки, павільйони для сезонного продажу товарів, торговельні автомати та інші точки. Кожна людина самостійно обирає бажане місце для купівлі товару. Покупець сам вирішує, що у нього у пріоритеті: якість товару, його ціна або комфорт під час здійснення покупок. Стереотипні думки щодо місця продажу товарів також мають великий вплив на вибір місця покупки споживачем. Але головним критерієм для кожного покупця

повинна бути якість продукції. І правильне зберігання товарів є одним з головних факторів, що її підтримує. Останнім часом у медіа-просторі все частіше почали висвітлювати проблему якості та безпечності харчових продуктів. За допомогою різних телепередач, програм, статей споживачі можуть якнайпоміркованіше підійти до вибору товару та прийняти зважене рішення, ґрунтуючись на результатах неупереджених досліджень.

Як майбутні товарознавці, ми вирішили дослідити проблему умов зберігання та реалізації продуктів на різних торговельних точках та уподобання споживачів щодо вибору місця покупки окремих категорій харчових продуктів.

НАССР (англ. *Hazard Analysis and Critical Control Point*) – система аналізу ризиків, небезпечних чинників і контролю критичних точок [1]. В Європі та в усьому світі широко застосовується система НАССР, що дозволяє цим країнам ретельно слідкувати за безпечністю продукції на кожному етапі її виробництва. Дотримання її принципів гарантує споживачам те, що отриманий продукт буде повністю безпечний.

При неправильному зберіганні продуктів харчування в них можуть активно розвиватися мікроорганізми, які призведуть до псування товару, що викличе отруєння у споживача. Навіть непомітні спочатку зміни у продуктах можуть завдати великої шкоди організму людини. Для запобігання таких ситуацій існують певні норми та правила зберігання товарів, в яких чітко прописані всі вимоги до моменту їх реалізації [2].

У статті наведені результати порівняльного аналізу умов зберігання молока коров'ячого пастеризованого та філе курячого охолодженого, прописаних у стандартах ДСТУ 2661:2010, ДСТУ 3143:2013, з реальною ситуацією на точках роздрібної торгівлі.

Молочні товари транспортуються усіма видами транспорту, пристосованими до перевезення вантажів, що швидко псуються. Транспортний засіб має бути чистим та продезінфікованим. Молоко коров'яче пастеризоване зберігається при температурі $+4 (\pm 2) \text{ }^\circ\text{C}$ у поліетиленових пакетах не більше 72 годин, а у пакетах з комбінованого матеріалу та пляшках з полімерних матеріалів – до 7 діб [3].

Для перевезення м'яса птиці використовують криті транспортні засоби, які підтримують температуру від $-2 \text{ }^\circ\text{C}$ до $+4 \text{ }^\circ\text{C}$, водонепроникні, чисті та продезінфіковані. Охолоджене м'ясо птиці зберігається при температурі від $-2 \text{ }^\circ\text{C}$ до $+4 \text{ }^\circ\text{C}$ не більше 2 діб. Для м'яса птиці, яке запаковане у вакуумну упаковку або у модифікованому газовому середовищі, термін зберігання може бути подовженим [4].

Під час відвідування місць роздрібної торгівлі, перевірки умов зберігання та збуту харчових продуктів було встановлено наступне:

❖ найбільшому контролю якості товарів підлягає продукція, що реалізується в супермаркетах. У цих закладах роздрібної торгівлі стежать за обладнанням для

зберігання товару (рис. 1). У більшості відвіданих нами магазинах міста Києва температурний режим був дотриманий (переважно температура становила 1 °С), хоча були випадки невеликих відхилень від нормованої температури в деяких супермаркетах;

- ❖ на базарах і ринках товари також проходять перевірку якості. Але, на відміну від супермаркетів, там менший контроль за зберіганням та реалізацією товару, тому продавці дозволяють собі не завжди дотримуватися відповідних норм зберігання продукції. Виявлено відсутність холодильного обладнання на деяких точках та, навіть за наявності холодильників, було не можливо перевірити температуру, за якої зберігається товар. Також ми помітили, що деякі продавці нехтують дотриманням вимог зберігання, а саме - продукти знаходяться у відкритих контейнерах у повній доступності для покупців та впливу зовнішніх забруднювачів (рис. 2).

Рис. 2. Зберігання м'яса підчас реалізації на ринку

Джерело: фото авторів.

Рис. 1. Зберігання молочних продуктів у супермаркетах

Джерело: фото авторів.

Згідно з пунктом 2 статті 20 розділу 4 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» такі умови зберігання та реалізації харчових продуктів є недопустимими;

- ❖ на стихійних ринках ситуація у разі гірша, тому що там продукція не проходить жодної перевірки, ми не можемо бути впевнені у походженні товару, умовах транспортування та зберігання продукції. Ми зіткнулися з повною антисанітарією, коли продукти зберігаються в повністю не придатному для цього місці (товари були розміщені безпосередньо на асфальті посеред пішохідної вулиці без будь-яких холодильників та контейнерів для зберігання) (рис. 3). Відповідно до пункту 2 статті 37 розділу 6 Закону України «Про

основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» реалізація продуктів не на агропромислових ринках є забороненою.

Щоб визначити уподобання покупців при виборі молочних продуктів та м'яса, було проведено дослідження шляхом власного опитування 105-ти респондентів, результати якого представлено у наступних діаграмах (рис. 4-7).

Результати, наведені на рис. 4, дають змогу проаналізувати, які фактори впливають на покупців під час вибору місця покупки молочних продуктів. Згідно з ними можна стверджувати, що відсутній переважаючий фактор. З цього випливає, що покупці не приділяють достатньої уваги якості та безпечності харчових продуктів, умовам зберігання.

Рис. 3. Зберігання молочних продуктів у місцях стихійного продажу

Джерело: фото авторів.

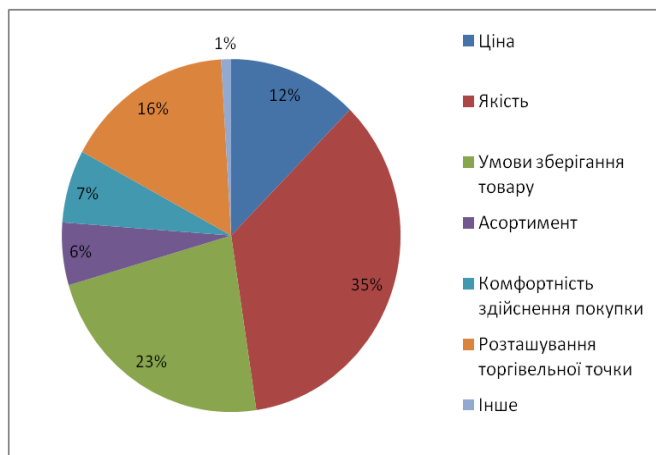

Рис. 4. Діаграма співвідношення факторів, які впливають на вибір місця придбання молочних продуктів

Джерело: побудовано за даними опитування 105 респондентів.

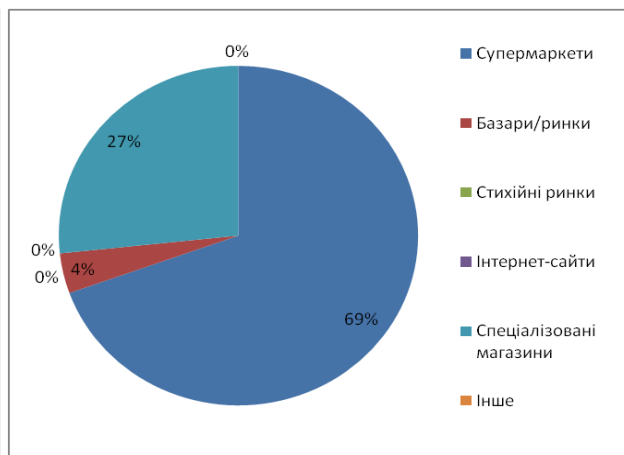

Рис. 5. Діаграма співвідношення вибору місць придбання молочних продуктів

Джерело: побудовано за даними опитування 105 респондентів.

Відповідно до обраних критеріїв, покупці обирають бажане місце купівлі молочних продуктів, що зображено на рис. 5. Можна сказати, що споживачі, в своїй більшості, обирають супермаркети для здійснення таких покупок.

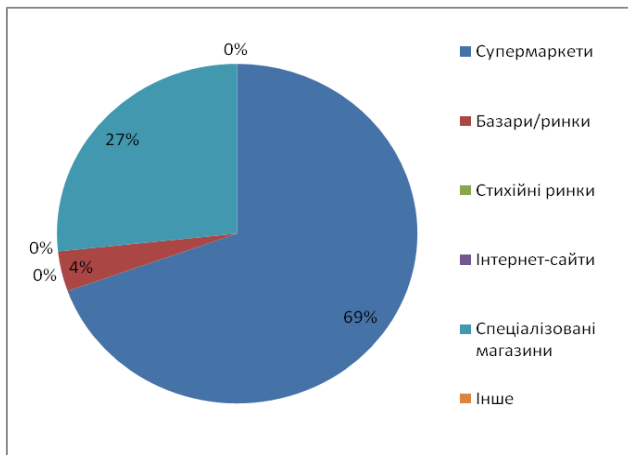

Рис. 6. Діаграма співвідношення вибору місць придбання молочних продуктів з дотриманням правил зберігання та реалізації продукції

Джерело: побудовано за даними опитування 105 респондентів.

м'яса, що зображені на рис. 7, можна помітити їх подібність до результатів рис. 4. Але, на відміну від першої діаграми, споживачі більше переймаються за рівень

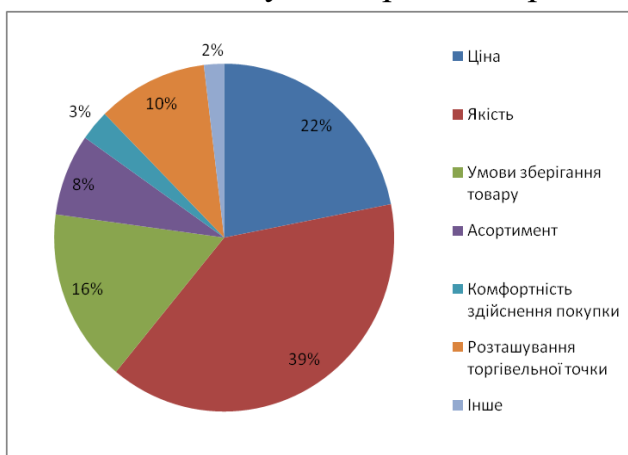

Рис. 7. Діаграма співвідношення факторів, які впливають на вибір місця придбання м'яса

Джерело: побудовано за даними опитування 105 респондентів.

Якщо ж перед споживачами постане питання, яке місце роздрібної торгівлі вибрати для покупки молочних товарів, якщо основним критерієм вибору стане дотримання правил зберігання та реалізації продукції, то чверть з них кардинально змінить своє рішення. На рис. 6 видно, що більшість покупців вибрали в опитуванні супермаркети, але і велика кількість респондентів обрали спеціалізовані магазини. З цього випливає що покупці, хоча й усвідомлюють наявні проблеми з умовами зберігання товарів на ринках і базарах, все одно обирають їх як місце покупки.

Розглядаючи результати опитування щодо факторів, яким надають перевагу покупці при виборі

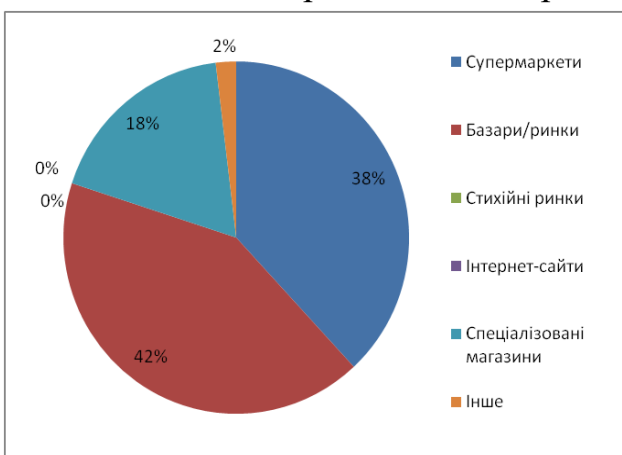

Рис. 8. Діаграма співвідношення вибору місць придбання м'яса

Джерело: побудовано за даними опитування 105 респондентів.

ціни на товар, та менше за умови зберігання продукції. На рис. 8 видно, що покупці не мають одного місця покупки м'яса, яке б переважало. Двома основними місцями покупки для них є ринки/базари та супермаркети.

Якщо ж основним критерієм вибору м'яса будуть умови зберігання продукції, то прослідковується ситуація, коли значна частина респондентів кардинально змінює свою думку. У ситуації з м'ясом з'являється новий лідер – супермаркети (53 %), який значно переважає над базарами і ринками (15 %). Також помітно, що коли мова йде про зберігання продуктів, то покупці не оминають увагою спеціалізовані магазини (30 %).

Отже, можна зауважити, що покупців турбують ціна на товар, розміщення торгівельної точки, якість, але вони майже не переймаються проблемою безпечності товару. Ситуація з даного приводу по всьому світу зовсім інша. Люди, у своїй більшості, переймаються за якість та безпечність харчових продуктів, контролюючи виробництво за допомогою системи НАССР на кожному етапі промислового циклу. Від недавнього часу в Україні застосування цієї системи є обов'язковим для всіх підприємств, що виготовляють харчову продукцію, тож можемо сподіватися що споживачі будуть приділяти більше уваги безпечності продуктів.

Список використаних джерел:

1. Сирохман І., Завгородня В. Товарознавство харчових продуктів функціонального призначення: навч. посіб. К.: *Центр учбової літератури*. 2009. 544 с.
2. Як має здійснюватися зберігання продуктів харчування. *Olteba*. 2019. URL: https://olteba.com/article/kak_dolzno_osushestvlyatsya_hranenie_pishevih_produktov
3. Держспоживстандарт України 2661:2010. *Міністерство аграрної політики України*. 2011. URL: http://ukrapk.com/gosts/milk/dsty_26612010_moloko_korovyache_pitne.html
4. Держспоживстандарт України 3143:2013. *Мінекономрозвитку України*. 2013. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=81578

Науковий керівник: старший викладач кафедри товарознавства, управління безпечністю та якістю **Чикун Н.Ю.**

Адрес електронної пошти авторів:

anastasiakaluzna@gmail.com; valia02fesenko@gmail.com;
kalyuzhnayaliza01@gmail.com

Статтю отримано: 03.03.2020 р. / Прийнято: 11.03.2020 р.

РАМСЬКА Анастасія

студентка 2-го курсу факультету торгівлі та маркетингу, учасниця Наукового відділу Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, активістка наукового клубу «Start in Science»

ECOFRIENDLY – CONSUMPTION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

It is not easy to imagine life in a world without textiles. Almost anyone everywhere comes into contact with them almost all the time. Clothing guarantees convenience and protection, and for many gives a significant expression of originality. The textile industry is still considered a necessary sector of the universal economy, providing employment to hundreds of millions of people around the world.

Ignoring these outstanding qualities, the methods of designing, manufacturing and using clothes have defects that are becoming more and more indisputable. The textile system works almost completely linearly: a large number of non-renewable resources are extracted for the manufacture of clothing, which is often used only in the direction of short time, after which the materials in the lead are sent to landfill or burned.

More than 500 billion U.S. dollar is lost every year due to lack of clothing and inaccessibility of processing. Apart from these factors, this do-it-yourself model has chosen a large number of adverse effects on nature and humanity. For example, greenhouse gas emissions from textile production amount to 1,2 billion tons per year, surpassing the emissions of all international flights and shipping combined.

Hazardous substances affect the well-being and health of both textile workers and clothing carriers, and they enter the environment. After washing, some garments produce plastic microfibers, of which within half a million tons a year contribute to ocean pollution – 16 times more than plastic beads from cosmetics. The trends indicate that actually these negative effects are inexorably increasing, which can lead to disastrous consequences in the future. This linear system is ripe for destruction.

Mass market companies encourage consumers to update their wardrobe four or more times a year. As a result, unnecessary clothes end up in the landfill – so we waste resources used to produce it. Expensive and mass-market brands often destroy the

excess of their products – burning brand new, unsold clothing. In this way, companies try to avoid reputation losses and maintain brand status.

Reforming environmental policy and law is one of Ukraine's commitments under the Association Agreement with the EU. However, it is worth acknowledging: no innovations make sense without the perception, understanding and practical implementation of citizens in everyday life.

What is conscious fashion? Why is it important for today's society?

Conscious fashion involves a responsible attitude to the planet, nature and people. Ideally, the designer thinks about all stages of the life cycle of a thing: how it appears, how it is used, and where it ends its cycle. Ideally, the production and consumption of things on the planet's ecosystem is not harmed.

Conscious fashion and the initiatives that have taken shape around it (from the Ellen MacArthur Foundation, the Fashion Revolution, the Future Tech Lab, the Eco-Age to the Center for Sustainable Fashion) are designed to help society reflect on environmental issues and take steps to minimize them. This applies to each of us, because we are all consumers of certain brands and we support our system of consumption and fast fashion.

What are the main features of conscious fashion? For example, using eco-friendly materials, renting clothes and so on?

I would like to give an example of the work of Finnish researchers Maarit Aakko and Ritva Koskennurmi-Sivonen who systematized sustainable fashion practices.

According to their rules, the designer must:

- ❖ choose eco-friendly materials or fabrics made from recycled fibers, take care of recycling;
- ❖ use renewable and recyclable resources and materials;
- ❖ choose only the most necessary and safe procedures related to painting, washing;
- ❖ use waste-free cut, transparent work organization, fair pay, transparent supply chains;
- ❖ participate in socially significant projects, apply participatory design;
- ❖ to save resources by using different ways of extending life, to use local resources so as not to waste resources on transportation;
- ❖ conduct business transparently;
- ❖ to attract attention to sustainable fashion through aesthetics, uniqueness and quality of things.

Sustainable fashion is a new trend for Ukraine. Although at the same time we are actively using things from second-hand. How is the idea of sustainable fashion perceived in our society now?

Now it's vintage Kyivness curated market, Lectures of Courage-Bazaar and Lasky, round table on Sustainable fashion from Ukrainian Fashion Week, Ozero, ReThink, platform Sustainable Fashion Pad in Kyiv. It is through such projects that conscious fashion reaches the mass consumer and changes the culture of attitude to the

environment, nature and people. And then there is the state support for innovation in textile recycling nearby.

Upsikling is the creation of used clothing. In recycling, upsikling differs in that in the first case, the primary purpose of the designer is to minimize waste, and in the second, to create value-added things. The added value comes from the fact that the designer invests in the production his creativity.

- ❖ It is environmentally friendly to buy clothing from local manufacturers and from natural materials. Natural materials are a renewable resource, and local producers are less polluting and transport costs. Some natural materials are used in the production and treatment of very toxic substances. Now there is a new trend in the production of eco-clothing, with appropriate certification, which confirms the environmental friendliness of all production processes.
- ❖ Buy less and choose better quality items that are made as ethically as possible, check labels and think about the warehouse and factory.
- ❖ Think about where and how clothes are made, what each piece is made of. Wherever possible, do not buy synthetic petroleum based materials such as polyester and nylon, which are actually plastics. Each time such fabrics are erased, they lose thousands of microfibers that end up polluting rivers and oceans.
- ❖ «Reuse, Reduce, Recycle» – every product we buy affects the environment, from the materials used to create it, to the carbon dioxide released during production and transport to stores. So, before you buy, ask yourself if you really need it.
- ❖ Optimize your wardrobe: always think, do you really need this thing? Often, we make impulse purchases, which is why about 10.5 million tons of clothing in the United States each year go to landfills and increase the level of global textile waste.
- ❖ Give away unnecessary and worn items for recycling. In Kiev, this can be done at the Laska and H&M stores.
- ❖ Follow the hashtag #30wears, which means that the fashion bow is dressed at least 30 times [1-4].

I've conducted a small social survey to compare the cost of clothing and environmental awareness for people of all ages and status.

How often do you buy clothes and how much do you spend on them?

Yana, 18, student: «I buy something every month: a new blouse or dress. I spend about 800 UAH, maybe more. I buy faster because I want it or need for some event, than because my clothes are worn».

Anya, 28, dentist: «I buy new pants, a few sweaters / T-shirts, a dress once a season. I spend about 5 thousand UAH».

Natasha, 39, chief accountant: «I buy clothes every one-two years. If it is a trifle (accessories, blouses, jeans), then my expenses are about 2-3 thousand UAH, and if it is a jacket, shoes or something like that – it's much more than 5 thousand UAH».

Do you prefer natural materials? Do you choose quality clothes or cheap analogues?

Yana, 18, student: «I try to buy clothing made of natural fabrics because it is pleasing to the body, nice to the touch, but if I like the model, then I will buy a synthetic, cheap analog».

Anya, 28, dentist: «If this is classic clothing that will be in fashion for a long time, then I will buy expensive, high-quality clothing. I always pay attention to fabric composition and details, to the warehouse. I prefer cotton, leather, eco-leather, angora and natural fur».

Natasha, 39, chief accountant: «I choose natural fabrics, leather, because they are longer worn and look more expensive. In addition, it is less likely to meet someone else in the same clothing».

So we can draw the following conclusions: 1) The younger the generation is, the cheaper the clothes it buys, ignoring the fabric composition; 2) people who have a steady income, want to buy something exclusive and are willing to pay more than students; they make less impulse purchases.

References:

1. A new textile economy: redesigning fashion's futures. *Ellen MacArthur Foundation*. 2017. URL: https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/publications/A-New-Textiles-Economy_Full-Report.pdf
2. Амосов Б. Манія споживання. Як щодня тонни продуктів відправляються на звалище і чим це нам загрожує. *Радіо НВ*. 2019. URL: <https://nv.ua/ukr/radio/inverythatplace/ekologiya-vs-ekonomika-chim-zagrozhuje-nadmirne-spozhivannya-50027624.html>
3. Гончарова К. Свідома мода: як мас-маркет шкодить екології і чому варто відмовитися від «одноразових» речей. *РБК-Україна*. 2019. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/lite/moda/osoznannaya-moda-mass-market-vredit-ekologii-1537779523.html>
4. Григоренко М. Екологічна свідомість в Україні – нездійсненна мрія чи недалеке майбутнє? *Уніан*. 2018. URL: <https://www.unian.ua/ecology>

Науковий керівник: старший викладач товарознавства, управління безпечністю та якістю **Чикун Н.Ю.**

Адрес електронної пошти автора:

aramskaa@gmail.com

Статтю отримано: 10.03.2020 р. / Прийнято: 12.03.2020 р.

ЧОРНОКОЗИНСЬКА Яна

студентка 2-го курсу факультету торгівлі та маркетингу, учасниця Наукового відділу Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, активістка наукового клубу «Start in Science»

СУБЛІМОВАНІ ПРОДУКТИ – СЬОГОДЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВА

Створення нових прогресивних методів обробки харчових продуктів, що забезпечують високі якісні та економічні показники, тобто вдосконалення виробництва, є одним з основних завдань на сучасному етапі розвитку харчової промисловості [1]. Україна не стоїть на місці та впроваджує нові технології в галузі виробництва харчових продуктів.

Серед науковців йде багато дискусій про необхідність переробки агросировини у харчові продукти з доданою вартістю. Переробка і довготривале зберігання – це справді шанс для нашого агробізнесу наростити власні прибутки і дохід для держави. Один із не надто відомих поки що способів переробки є вакуумно-сублімаційне сушіння. Актуальним завданням є пошук нових способів зневоднення.

Сублімаційна сушка – один з методів консервації продуктів, призначених для тривалого зберігання. Висока якість продуктів сублімаційного сушіння загальноновизнано. Під сублімацією слід розуміти перехідний стан речовини з твердого в газоподібний, що здійснюється без проходження рідкого стану [1-3].

При сушінні сировинних продуктів є можливість регулювати процеси переміщення вологи в матеріалі. При сублімаційному сушінні волога мігрує всередині матеріалу у вигляді пари, у той час як при інших відомих (наприклад, конвекційних) методах сушіння, волога в основному переміщається у вигляді рідини. Перенесення вологи у вигляді рідини іноді необхідне. Наприклад, при сушінні зерна доцільно мінеральні речовини, розчинені в рідині, перенести до зародка, який знаходиться поблизу поверхні зерна. При сушінні чаю екстрактивні речовини також необхідно винести на поверхню чайнок з тим, щоб чай швидко заварювався. Але коли потрібно зберегти в продукті ферменти, вітаміни і різні цінні екстрактивні речовини, повинні бути створені умови, при яких волога переміщається усередині матеріалу у вигляді пари. Такі умови

створюються в процесі сушіння сублімацією, коли волога в матеріалі замерзає при температурі нижче потрійної точки. Надалі відбувається сублімація льоду, тобто волога (лід) з твердої фази переходить у пар, минаючи рідкий агрегатний стан. Механізм переносу вологи у вигляді пари (сублімація) і обумовлює високі якісні показники висушеного продукту, зокрема, продукт, висушений методом сублімації, зберігає колір, запах, смак і має мінімальну усадку.

При звичайних методах сушіння має місце нерівномірна усадка (велика на поверхні і менша всередині матеріалу), в результаті якої в матеріалі розвиваються небезпечні напруги зсуву. При сублімаційному сушінні усадка менше, ніж при інших методах сушіння, і тому зневоднення матеріалу, що має пористу структуру, відбувається швидко, протягом 5-15 хвилин в залежності від виду сировини. Тому, консервування харчових продуктів методом сублімації дозволяє зберегти їх поживну цінність.

Енергетичні витрати на сублімаційне сушіння порівняно з атмосферним конвенційним сушінням трохи нижче. У той же час початкові капіталовкладення вище, що пояснюється високою вартістю устаткування для сублімаційного сушіння. Експлуатаційні витрати як у першому, так і в другому випадку визначаються масштабами виробництва, рівнем механізації та автоматизації всіх виробничих процесів, починаючи з підготовки сировини і закінчуючи упаковкою готової продукції.

До основних переваг методу сушки сублімації, що робить його промислово застосування дуже перспективним, належать такі:

- ❖ біологічні та фізико-хімічні зміни в продукті мінімальні, так як процес протікає при низьких температурах;
- ❖ зменшення маси продуктів;
- ❖ продукти сублімаційного сушіння можуть тривалий час зберігатися у відповідній упаковці при позитивній температурі, тобто виключається необхідність холодильного зберігання. Це важливо не тільки для спеціальних контингентів, але і для населення, зокрема для мережі громадського харчування;
- ❖ спрощення системи реалізації продуктів. Терміни реалізації швидкопсувних продуктів, висушених методом сублімації, збільшуються; їх можна продавати в магазинах, не забезпечених холодильними установками.

Протягом останніх років у ряді країн організовано випуск устаткування для сублімаційного сушіння та налагоджено промислове виробництво продуктів, висушених методом сублімації, в тому числі: м'яса, риби, яєць, картоплі, моркви, гороху, цвітної капусти, буряків, фруктів, ягід, фруктових-ягідних соків, страв та інші.

Для приготування їжі із сублімованих продуктів спочатку необхідно покласти продукт у теплу воду, після чого вона прийме свій справжній їстівний розмір. Інформація про необхідну кількість рідини зазначена на упаковці. Але це не той фаст-фуд, до якого ми звикли, типу вермішелі швидкого приготування.

Сублімована їжа корисна й добре засвоюється. Через те, що сублімації піддаються тільки свіжі продукти високої якості, така їжа багата мікроелементами й вітамінами, ароматизатори, барвники, консерванти й підсилювачі смаку в ній відсутні. Час відновлення сублімованої їжі (переходу її у стан, придатний для вживання) залежить від того, до якої температури ми її нагріваємо: чим вона вища, тим швидше це відбувається. При цьому продукти майже стовідсотково зберігають свій смак, колір і всі корисні властивості. Із сублімованих продуктів добре засвоюються вітаміни, і в цьому їхня головна відмінність від інших продуктів швидкого приготування. Чому ж у нас цей метод поки що мало відомий, так як технології ще не розвинулися. Обладнання для сублімації доволі непросте й лише останніми роками почало масово з'являтися на ринку України [2].

Для сублімованих продуктів для упакування використовуються металізовані пакети з азотним наповненням вагою від 2 до 5000 г, залежно від того, що саме продається. Збереження запаху, кольору та інших корисних властивостей об'єктів сублімації дає можливість продавати їх під марками «натуральні продукти», «екологічні товари», «здорова й корисна їжа».

У економічно розвинених країнах світу сублімовані продукти можна придбати майже у будь-якому великому супермаркеті. Там завжди є їх чималий асортимент: смородина, журавлина, чорниця, брусниця, полуниця, айва, персики, яблука, абрикоси, сливи та інші плоди і ягоди. Там багато й овочів продається у такому вигляді: картопля, морква, буряк, помідори, капуста, перець та ін. Чималим попитом у північноамериканських покупців користуються молочні продукти сублімаційного походження – сметана, кефір, йогурт, сир.

В Україні піонером у цій сфері виступило ще 2004 року українсько-польське ТОВ «Кріос». Для споживачів вони запропонували нові і на той час справді революційні сублімовані продукти – цибулю, гарбуз нарізаний, кріп, суницю й малину. Серед інших вітчизняних виробників значний асортимент продуктів сублімаційного сушіння пропонує, наприклад, компанія «Укренерговектор». Хоча на українському ринку все ж поки що у цьому сегменті більше іноземних пропозицій. Зараз у деяких наших супермаркетах можна побачити, до прикладу, сублімовану їжу під маркою *Trek'n Eat*. Це – бренд, під яким компанія *Katadyn* робить різноманітну сублімовану їжу для мандрівників. Компанія із Швейцарії *Katadyn*, була відома нам і раніше завдяки прекрасним системам очищення води, портативним опріснювачам морської води. По Україні її сублімовані продукти поширює крупна торговельна фірма, розташована у Дніпрі. У них є в асортименті сублімовані й пакетовані «Бефстрогани з рисом», «Макарони з лісовими грибами», «Риба карі» і навіть «Борщ український». Склад цієї традиційної страви цілком пристойний: картопля, яловичина, рослинна олія, морква, цибуля, селера, буряковий сік, сіль, спеції. Вміст сухого м'яса у порції –

19,4 г (що відповідає 66,3 г свіжого м'яса). Мисливці беруть сублімовані борщі й котлети на полювання, альпіністи – у гори, рибалки – на острови.

У Львові підприємство «Галка Лтд» на базі Львівського виноробного заводу запустило новий завод ТзОВ «Галка Макс» з виробництва сублімованої кави – «Галка Макс». Фахівці підприємства «Галка Лтд» самі розробляли Держстандарт продукції, оскільки він не передбачений в нормативній базі українського законодавства, бо в Україні, та й на території СНД, до сих пір не виробляли подібної продукції. Лінія виробництва сублімованої кави використовується вперше в Східній Європі.

Тобто сублімовані продукти (не лише готова їжа, а й напівфабрикати) – це той товар, який добре зберігається, не втрачаючи якості, і тому має ринок збуту і перспективи продажу як у нас в Україні, так і на експорт. Устаткування для сублімаційної переробки сільгосппродуктів коштуватиме залежно від запроєктованої продуктивності [2].

Отже, сублімація продуктів – один із перспективних методів консервування. Раніше він був дуже дорогим і працемістким, тому й дозволити собі цю їжу могли не всі. Нині метод стає масовим і більш доступним. Він являє собою видалення вологи вакуумним способом зі свіжих продуктів. Це дає змогу зменшити їхню масу у 5–10 разів. Всі корисні речовини й смакові якості їжі при цьому вдається зберегти. Сублімована їжа може зберігатися до 25 років за температури від $-50\text{ }^{\circ}\text{C}$ до $+50\text{ }^{\circ}\text{C}$. При цьому холодильник для їх зберігання не потрібний.

Кожен українець, який має бажання вживати сублімовані продукти, сьогодні має змогу придбати їх в магазині за доступними цінами, оскільки український виробник розвивається з кожним днем і наповнює прилавки супермаркетів своєю неповторною та оригінальною, а головне корисною продукцією. Її перевагами є збереження більше 95 % поживних речовин, мікроелементів, вітамінів; значне зменшення ваги продукту; тривалі терміни зберігання; легкість в приготування, а також відсутність відходів; відсутність ароматизаторів, консервантів і барвників та сублімаційні продукти рекомендовані для дитячого та дієтичного харчування. Крім цього експортувати сублімовані продукти є вигідно, так як такий товар важить і займає набагато менше місця ніж прості не сублімовані продукти.

Ми живемо в країні, яка доволі багата продуктами, наші сади та поля щороку дають багатий врожай, який інколи ми не використовуємо належним чином. Тому, забезпечення зростання вітчизняної економіки слід займатися виготовленням сублімаційних товарів.

Список використаних джерел:

1. Дослідження технології процесу вакуумно-сублімаційного сушіння харчових продуктів із збереженням біологічно активних компонентів сировини. *Itsoft*. 2020. URL: http://rvs.itsoft.ru/article/sart.html?id=382&conf_id=5

2. Борзненко В., Пташук С. Харчі для космонавтів стають доступними. *Агробізнес Сьогодні*. 2016. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/idei-trendy/item/8387-kharchi-dlia-kosmonavtiv-staiut-dostupnymy.html>
3. Сублімаційна сушка продуктів. *TEN24*. 2020. URL: <https://ten24.com.ua/ua/blog/sublimatsionnaya-sushka-produktov>

Науковий керівник: старший викладач товарознавства, управління безпекою та якістю **Чикун Н.Ю.**

Адрес електронної пошти автора:
javaji226688@gmail.com

Статтю отримано: 10.03.2020 р. / Прийнято: 12.03.2020 р.

КАГРАМАНЯН Гаяне

студентка 2-го курсу факультету торгівлі та маркетингу, учасниця наукового клубу «Start in Science» Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ЧИСТА ВОДА ЯК НАГАЛЬНА ПРОБЛЕМА ЛЮДСТВА

Вода – це найцінніша рідина на планеті, яка підтримує її в живому стані. В наш час дуже важливо дбати про очищення води, яка поступає до наших домівок через крани.

Для населення важливим є споживання саме чистої води. Існують різні види очищення води. Розглянемо більш докладно наступні методи очищення питної води: механічний метод; метод адсорбції; іонний обмін; зворотний осмос.

Мабуть, першою стадією очищення питної води завжди є механічна фільтрація. По суті це звичайна сіточка, тільки дуже дрібна, яка даючи протекти воді, утримує на собі домішки і частинки, що в ній знаходяться, як то: пісок, іржа і їм подібні. Без цього способу подальша фільтрація води безглузда, тому з нього починають свою роботу всі водоочисні системи.

Метод адсорбції заснований на «умінні» матеріалу поглинати мікрочастинки. У випадку з очищенням води, найвідомішим і кращим адсорбентом вважається активоване вугілля. Воно добре утримує на собі сполуки органіки, хлорорганіки і навіть спори бактерій. У сучасних фільтрах використовують вугілля, зроблене з шкаралупи кокосових горіхів. Ще одним матеріалом, який відомий своїми адсорбційними властивостями є синтетичне волокно з порами в розмірі до 0,04 мікрон. Таку нитку зазвичай намотують за подобою котушки на циліндр, виходить фільтр, здатний утримати дуже шкідливі бактерії, наприклад, збудників тифу та жовтяниці.

Метод іонного обміну спрямований в першу чергу на позбавлення води від іонів металів, таких як, наприклад, магній і кальцій. Надлишок цих солей у воді погано впливає на людину та її здоров'я, так і на тривалості служби побутової техніки. Воду, насичену цими солями називають жорсткою. Так от, метод іонного обміну шляхом певної хімічної реакції дозволяє зробити воду м'якше. У загальних рисах: при роботі цього методу один вид іонів замінюється на інший – більш нешкідливий.

Останній з наших методів – принцип зворотного осмосу – набирає в наші дні все більше популярності. Унікальна технологія, заснована на продавлюванні води крізь напівпроникну мембрану, дозволяє очистити воду практично від усіх видів домішок. У підсумку – абсолютно чиста вода. Хоча й виникають суперечки про те, що ця вода не є корисною для здоров'я, ви завжди можете встановити картридж мінералізатор. Однак той аргумент, що ця вода виявляється повністю позбавленою від вірусів, мікробів і бактерій, говорить на її користь і часто схиляє споживача на свою сторону [1].

Велика частина населення світу користується побутовими способами очищення питної води. Для цього не є необхідним мати під рукою спеціальних фільтрів, адже можна очистити питну воду від небажаних домішок за допомогою будь-якого з доступних всім способів.

Виморожування. Незважаючи на те, що даний метод очищення води не користується особливою популярністю, він вважається найефективнішим способом отримання чистої і корисної структурованої води для пиття. Вона має ідеальний склад, легко засвоюється організмом і тому називається «живою». В основі методу лежить фізичний закон, згідно з яким чиста вода і вода, що містить домішки, мають різну швидкість заморозки. Виморожування води відбувається в два етапи: помістивши ємність з водою в морозильну камеру, слід дочекатися, коли заморозиться приблизно 10 % рідини і видалити утворену крижану кірку або перелити в інший посуд рідину. Воду знову піддати заморожуванню. Невелика частина, що залишилася на дні посуду не замороженої води - це розсіл, який містить отрутохімікати, солі і органічні сполуки. Заморожену масу льоду рекомендують розморозити при кімнатній температурі і використовувати для пиття.

Кип'ятіння. Більшість людей кип'ятять воду, проте, даний метод вважається не ідеальним. В результаті кип'ятіння гинуть віруси і бактерії, випаровується хлор та інші низькотемпературні газоподібні речовини. Але при цьому збільшується концентрація солей, які відкладаються у вигляді накипу, а потім потрапляють в організм людини. Водопровідна вода зазвичай піддається хлоруванню, і при її кип'ятінні утворюється хлорорганічні сполуки, і може спровокувати розвиток онкологічних захворювань. Високі температури згубні не тільки для вірусів. Кип'ятіння води руйнує її молекулярну структуру, в результаті чого вона стає «мертвою», тобто не приносить ніякої користі. Щоб звести до мінімуму негативні наслідки слід уникати повторного кип'ятіння, регулярно очищати чайник від накипу, попередньо відстоювати воду.

Відстоювання. За час відстоювання з посудини випаруються леткі сполуки, а механічні частинки і солі осядуть на дно. У той же час метод не дозволяє видалити хвороботворні мікроорганізми. Відстоювання води повинно відбуватися протягом 5-6 годин. До вживання рекомендують 2/3 об'єму рідини.

Очищення води із застосуванням фільтрів. Вважається, що застосування різних систем очищення, дозволяє більш якісно очистити воду від домішок. За принципом дії фільтри поділяються на проточні та фільтри-накопичувачі. Перші приєднуються безпосередньо до пристрою подачі води і очищають її під тиском. Фільтри накопичувального принципу дії, як правило, мають форму глечика і очищають воду, пропускаючи її через змінний картридж.

Вода з різних джерел (водопровідна, колодезна, артезіанська), а також в різній місцевості значно відрізняється за своїм складом і вмістом токсичних речовин. Визначити ступінь відповідності санітарним нормам і правильно підібрати побутові способи очищення води або вид водяного фільтра допоможе хімічний аналіз води.

Види фільтрів:

- ❖ механічні – видаляють великі і дрібні зважені частинки шляхом фільтрації через волокнисті і пористі матеріали;
- ❖ фізико-хімічні – для очищення від шкідливих домішок використовуються адсорбенти (активоване вугілля, глина, торф та ін.);
- ❖ ультрафіолетові – за допомогою озону можна позбутися від бактерій, вірусів, токсичних з'єднань;
- ❖ зі зворотним осмосом – мембрана з найдрібнішими порами затримує молекули всіх сторонніх елементів, дозволяючи отримати на виході практично дистильовану воду [2].

Отже, з наведених способів очищення води найефективнішим і безпечним є спосіб очищення води за допомогою фільтрів. Системи зворотного осмосу - є найбільш ефективними на сьогоднішній день. Станом на 2019 рік ми маємо рейтинг найкращих фільтрів, які справляються із своїми задачами відмінно. Саме

на даній системі побудовані і працюють наступні фільтри: Ecosoft P'Ure MO675MPURE, Atlas Filtri Oasis DP Sanic Pump-UV, Ecosoft Absolute MO650MECO, Аквафор Осмо-М-050-4, Puricom RO AquaMagic, Leader Standart RO-6 Bio, Organic Smart Osmo 8. Системи зворотного осмосу не тільки очищають воду на 98-100 %, а й мінералізують і структурують її на заключному етапі, що підвищує біологічну цінність [3].

Проте, велика частина населення вживає воду отриману з бювету, тому прихильникам бюветної води потрібно уважно слідкувати за станом бювету, яким користуються. Брати воду потрібно з тих джерел, які регулярно працюють і користуються популярністю у населення – в такому випадку вона не застоюється в трубах. За наведеним зображенням у літературному джерелі [4], можна проаналізувати стан бюветів Києва й обрати для себе найбезпечніші.

Кожному з нас важливо дбати про своє здоров'я, адже вода – це основний елемент організму людини, життєво важливий для роботи органів і терморегуляції. Піклуючись про правильне очищення води, яку ми споживаємо, ми піклуємося про стан нашого здоров'я і подальшу життєдіяльність.

Список використаних джерел:

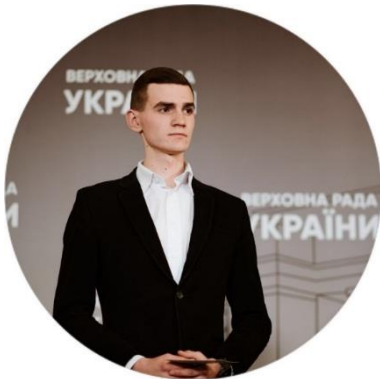
1. Методи очищення питної води. *ТД «Жива вода»*. 2016. URL: <https://vodavdom.ua/ua/blog/metody-ochistki-pitevoy-vody>
2. Питна вода і способи її очищення. *ТОВ «Судова незалежна експертиза України»*. 2020. URL: <https://ekspertiza.com.ua/uk/tse-korisno-znati/485-pitna-voda-i-sposobi-jiji-ochishchennya>
3. Рейтинг фільтрів для очищення води. *Vencon*. 2020. URL: <https://vencon.ua/articles/rejting-filtrov-dlya-ochistki-vody>
4. Рейтинг чистих і грязних бюветів Києва. Інтернет-видавництво «*Весті*». 2013. URL: <https://www.google.com/amp/s/vesti.ua/kyev/12996-rejting-chistyh-i-grjaznyh-bjuvetov-kyeva/amp>

Науковий керівник: старший викладач кафедри товарознавства, управління безпекою та якістю **Чикун Н.Ю.**

Адрес електронної пошти автора:

kagaylion@gmail.com

Статтю отримано: 11.03.2020 р. / Прийнято: 12.03.2020 р.

ГАРБАР Антон

студент 1-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, учасник Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторатів та молодих вчених, учасник Наукового сектору Ради студентського самоврядування факультету

КОДЕНЕЦЬ Юлія

студентка 1-го курсу факультету міжнародної торгівлі та права, учасниця Відділу по роботі з молодими вченими Наукового товариства студентів, аспірантів, докторатів та молодих вчених, учасниця Наукового сектору Ради студентського самоврядування факультету

LAND REFORM IN UKRAINE

Today every Ukrainian can often hear about land reform, land moratorium, V. Zelensky's plan and the new government. Someone supports these actions, and someone is against it. Next, we want to understand what land reform really is, what can be expected in Ukraine's future economy and how the economic world will react to it?

1. What is the land reform?

Land reform - a set of legal, economic, technical and organizational measures aimed at ensuring improvement of land relations, changing the system of land resources management, which corresponds to the nature of the country's economy. Ukrainian land reforms began long before the President of Ukraine Volodymyr Zelenskyi. Reforms with Ukrainian land began back in 1990, when Ukraine was part of the USSR. Over time, the reforms moved forward at different speeds, there were both supporters and opponents, and changes and directions of activity were added. In 2001, the authorities imposed a temporary moratorium on land, which stated that they should develop a transparent mechanism for the purchase and sale of land but as a result nothing was developed and the moratorium on land has been in force for 18 years. Three decades have passed, and no land reform has been completed. The Open Market Law is just one of its components, where the main part of the reform will be implemented in 2020, great support and development of the model has been obtained

from the current 6th President of Ukraine and the majority of the newly created government to implement the law.

The land market in Ukraine is actually operating, but in a shadowy and distorted form. There are many ways to get around the moratorium on farmland sales: long-term lease, emphyteusis, a fake will, pledge, commissions, changing the purpose of the site, debt alienation and many more options. Peasants are losing because of the shadow market, the state and legal investors are losing. Currently, the ban on alienation of land is holding back economic growth, preventing businesses from capitalizing on their core property. The only thing that is truly appreciated in an agricultural enterprise is revenue-generating land. Unable to sell it, or even offer it as collateral, use a loan, an enterprise cannot invest in infrastructure development, in the development of its base, fixed capital. Instead, people who want to sell land that they do not use but who regularly pay a tax, which they must keep an eye on so that it does not degrade, cannot do this: they cannot receive the appropriate money and cannot spend it.

2. Land statistics in Ukraine.

There are a lot of lands in Ukraine: 60,3 million hectares of land in general, of which 42,4 million hectares are agricultural land, of which more than 32 million hectares or 56 % of the total area of the country are cultivated annually and is a leader in the ploughing of agricultural land in the world. Currently, 31,1 million hectares are privately owned: 56 % are land lease from owners, 29 % are landlords, 8 % are rent to the state. But of the 31,1 million hectares, 27,7 million hectares belong to Ukrainians «shareholders», who, for renting their land, receive a meagre amount of harvested produce and a very low rental price from a tenant, an agricultural company.

Therefore, we have the following situation: companies can buy up, rent very large areas of land at bargain prices from peasants, use various black schemes and build up their monopoly power in the agricultural market, as a result of which a small farmer cannot compete with them. A striking example of the fact that Ukraine has a monopoly and it is necessary to carry out demonopolization on the farmers market is the situation with the agricultural holding UkrLandFarming, which is one of the top 10 world land operators.

3. International experience of land reform.

The land market is successfully operating in countries such as: France, Germany, Netherlands, Poland and others. Our neighbour Poland is one of the successful examples of well-established private ownership of land resources and their market circulation, introduced more than 20 years ago. The land market in Poland functions freely and is attractive to investors. After several years of stagnation, the country's land market is showing growth. The land market in Poland is open, but with certain regulations and restrictions: maximum ownership area is 300 ha. The land is used only for its purpose and at the same time it is not allowed to sell and lease it. Foreigners have access to the market if they are married to a citizen of Poland and lived in Poland for the last 2 years; or if they lived in Poland for 5 years, after obtaining the status of permanent resident; the priority purchase of land was allowed to their citizens

(Poles), and restrictions on the sale of agricultural land to EU citizens (foreigners) were only abolished in May 2016; prices are regulated only by the market. Today, the agricultural sector is dominated by family farms, which own 80 % of arable land. The bulk of the country's agricultural land is divided between more than 3 million private farms, with an area of less than 7 hectares on average. There are almost 3 million small-scale farms in Poland. They not only fully provide the country with meat, milk, vegetables and apples, but they also fill up all of Europe with them. They export products to 30 billion Euros annually.

4. The main objectives of the reform in Ukraine.

Currently, there are a number of goals and objectives that land reform will provide: protecting landowners from possible raids and speculative schemes, providing financial resources to small and medium-sized enterprises, fair and legal sale of land, monitoring and antitrust control, land deregulation and land management, trust on the part of the IMF, raising capital in agriculture, demonopolization, development of farming and small-scale agricultural production. With the opening of the market, the price of land will be set by the market, not by corruption schemes, which will lead to price increases. Fair game rules for legal investors will appear. Also, one of the most important factors is establishing a reasonable maximum amount of land area that can be owned, as is the case in other countries. On February 18, 2020, the authorities had already submitted more than 300 of the 4,000 amendments to the land sale law. The Ukrainian authorities have a very, very difficult task to prepare improved laws and their implementation. And in a while, we will be able to see a 40 % increase in the Ukrainian economy over the next 5 years, which is what all Ukrainian citizens want [1-6].

In conclusion, we would like to quote the words of the President of Ukraine Volodymyr Zelensky at a conference meeting with Ukrainian farmers on September 19, 2019: «The land belongs to the Ukrainians. In the model that we will offer with the government, only Ukrainian citizens and Ukrainian companies will be able to buy or sell land. Horror stories about the Chinese, about the Arabs, or about aliens who will take our land by wagons – this is nonsense».

References:

1. Земля України: скільки її, кому належить і хто на ній працює. *BBC News Україна*. 2019. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50223336>
2. Земельна реформа нових країн-членів ЄС – досвід Польщі. *Agropolit*. 2017. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/254-zemelna-reforma-novih-krayin-chleniv-yes-dosvid-polschi>
3. Земля як фактор розвитку українського села. *Матеріали конференції щодо реформи управління земельними відносинами*. 2019. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=bclyrD1bhCM>

4. Земельна реформа в Україні. *Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України*. 2019. URL: <https://zemreforma.gov.ua>
5. Щодо обігу земель сільськогосподарського призначення : Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України. *Верховна Рада України*. 2019. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66948
6. Польський ринок землі: кому, за скільки і для чого продають гектари. *ФАКТИ/ICTV*. 2019. URL: <https://fakty.com.ua/ua/svit/20191211-polskyj-rynok-zemli-komu-za-skilky-i-dlya-chogo-prodayut-gektary>

Адрес електронної пошти авторів:

julykoden@gmail.com; ruporanton@gmail.com

Статтю отримано: 30.03.2020 р. / Прийнято: 31.03.2020 р.

МОРОЗ Валерія

студентка 1-го курсу факультету торгівлі та маркетингу, учасниця наукового клубу «Start in Science» Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

СМІТТЄЗВАЛИЩА ЯК ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА ЗАБРУДНЕННЯ ДОВКІЛЛЯ

На сьогодні в Україні проблема сміттєзвалищ – одна з найважливіших і найактуальніших серед проблем забруднення навколишнього середовища. Це виникло через величезну кількість накопичення в наших домівках непотрібних виробів та матеріалів, починаючи від старих газет та журналів, порожніх консервних банок, пляшок, харчових відходів, обгортки та упаковок, закінчуючи битим посудом, зношеним одягом та поламаною побутовою чи офісною технікою. Така ситуація призвела до забруднення великої території земельних ресурсів. Близько 160 тисяч гектарів землі в Україні, в даний час, зайнято під сміттєзвалища і кожного дня ситуація наближається до критичної [1]. Так, нараховано 6,5 тисячі законних і близько 35 тисяч незаконних сміттєзвалищ,

загальною площею 7 % території, а це можна прирівняти до площі цілої Данії. На переробку йде лише десята частина зібраного сміття [2].

Наразі в Україні існує 4 сміттєспалювальні заводи, та лише один із них діючий – мова йде про київський завод «Енергія», який потребує модернізації. «Сьогодні ціль № 1 для керівництва заводу – це проєкт по установці системи хімічного очищення димових газів. Тільки ось для реалізації такого проєкту потрібно 500 млн грн. Це великі кошти. Але така система потрібна. Її встановлюють на сміттєспалювальних заводах по всій Західній Європі», – відзначає директор заводу «Енергія» Сергій Крик [3].

Дані факти призводять до пошуку методів вирішення проблеми. Науковці мають інноваційні розробки, які здатні вирішити «сміттеву» проблему. Такі як:

- ❖ вчені Інституту мікробіології і вірусології розробили технологію для боротьби з накопиченням харчових відходів. В основі технології покладено сухий мікробний препарат, під дією якого розкладається 95 % відходів, їх маса зменшується в 20-30 разів;
- ❖ Київський національний університет ім. Т. Шевченка винайшов новий спосіб переробки шин, який не забруднює екологію, на відмінну від спалювання, та діє набагато ефективніше від сучасних методів. Технологія базується на основі магнітного удару, під дією якого шина розкладається на гуму та сталевий дріт;
- ❖ вчені НАН України розробили чудову альтернативу закордонним сміттєпереробним заводам. Це мобільний завод, який дає можливість утилізувати тверді побутові відходи на місцях звалищ при відсутності електроенергії;
- ❖ вчені Інституту відновлюваної енергетики НАН України розробили технологію переробки біоорганічних та твердих побутових відходів, використовуючи окиснювальний піроліз, який вперше застосовується в таких цілях [3].

Як ми бачимо українські вчені знайшли декілька ефективних способів переробки сміття, проте перейняти досвід інших країн теж не буде зайвим. Багато країн, які зараз є лідерами у переробці та утилізації сміття, мали подібні проблеми. У Швеції переробляють 99 % відходів, більша частина яких використовується як паливо для електростанцій. Шведи навіть купують сміття в інших країнах (Ірландія, Італія, Норвегія), оскільки свого їм замало. А от в Австрії активно використовують біотехнологію: грибковий фермент, який розщеплює пластик та поліестер. Таким чином, в країні забезпечується так званий «колообіг пластику»: відхід від одного продукту використовується для створення іншого. У Бразилії до збору сміття уряд залучив бідний шар населення: за 6 пакетів відходів видають 1 пакет з їжею. Таким чином, щомісяця бразильці збирають приблизно 400 тонн відходів, які йдуть на переробку, а місто

Куритиба взагалі зайняло перше місце у світі по збору цінних побутових відходів [3].

Деякі методи наявні в Україні, так наприклад в моєму місті вже збирають батарейки та кришки з під пляшок . Також, до збереження природи заохочений Путивльський воєнно-патріотичний клуб «Партизан», який завдяки учасникам та студентам середніх навчальних закладів, очищує природні території від сміття.

Гарним прикладом впровадження новітніх технологій, для збереження природних ресурсів є місто Кременчук, де встановлено 810 контейнерів для роздільного збору сміття, з них 153 – для полімерів, 137 – для скла, 147 – для паперу та 373 для змішаних відходів [3].

Отже, використавши здобутки наших вчених та скориставшись закордонним досвідом, ми маємо всі шанси і можливості для відновлення забруднених територій, а також у подальшому правильно утилізувати сміття.

Список використаних джерел:

1. Екологічні проблеми забруднення в Україні: смітники. Освіта.юа. 2011. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/ecology/21417>
2. Переробка сміття в Україні та ЄС: як екологічну катастрофу перевести у прибутковий бізнес. Телеканал новин «24». 2016. URL: https://24tv.ua/pererobka_smittya_v_ukrayini_ta_yes_yak_ekologichnu_katastrofu_perevesti_u_pributkoviy_biznes_n698225
3. Шаповалова М. Надія на очищення. Як Україна може подолати сміття. *Українські Новини*. 2018. URL: https://lb.ua/society/2018/04/28/395698_nadiya_ochishchennya_yak_ukraina_mozhe.html

Науковий керівник: старший викладач кафедри товарознавства, управління безпеністю та якістю **Чикун Н.Ю.**

Адрес електронної пошти автора:

mozvaleria85@gmail.com

Статтю отримано: 10.03.2020 р. / Прийнято: 12.03.2020 р.

КУКЛА Ольга

студентка 2-го курсу факультету торгівлі та маркетингу, учасниця наукового клубу «Start in Science» Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИРОЩУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР ДЛЯ БІОПАЛИВА

На даний момент у сучасному світі все більше і більше уваги приділяється розвитку відновлюваних джерел енергії, оскільки сировинні запаси палива мають проблему до вичерпання, а ціна на них постійно зростає. Тому нові джерела енергії представляють нині особливий інтерес не тільки з позиції їх використання, але також із точки зору економічного розвитку нових напрямків бізнесу.

Якщо раніше в агробізнесі можна було займатися загалом сільськогосподарським виробництвом, що передбачав продукцію здебільшого для продовольчих, технічних чи кормових цілей, то нині до нього долучився також і енергетичний напрямок. Останнім часом досить часто пов'язують саме із вирощуванням енергетичних культур, використанням енергії та вітру, органічної біомаси.

Кожного року в Україні споживається близько 200 млн т умовного палива, при цьому видобуток із природних джерел країни становить лише 80 млн т [1]. Важливим ресурсом за такого балансу власної та імпортованої енергетичної сировини може стати біопаливо.

Слово «біопаливо» складається з двох частин «біо» та «паливо». «Біо» – перша частина складних слів, яка вказує на їх зв'язок з життям і життєвими процесами, наприклад, біологія, біографія, біосфера [1]. «Паливо» – горючі речовини, які виділяють при спалюванні значну кількість теплоти, яка використовується в технологічних процесах або перетворюється в інші види енергії. Тобто біопаливо – це паливо, яке має біологічне походження. Біопаливо виробляється в результаті термічної обробки органічних сполук (біомаси) без доступу повітря, так званого піролізу. Біомасою прийнято визначати всі

органічні речовини як рослинного, так і тваринного походження, джерелом яких служить нині існуюча біосфера нашої планети.

Термін «біопаливо» охоплює всі види транспортного або рідкого палива, які виробляють з біомаси. Форми біомаси для її використання як біопалива є досить різноманітними. Біомаса – це органічні речовини рослинного та тваринного походження (деревина, солома, рослинні залишки сільськогосподарського виробництва, гній, органічна частина твердих побутових відходів та іноді торф). Для виробництва енергії переважно застосовують тверду біомасу, а також отримані з неї рідкі та газоподібні палива – біогаз, біодизель, біоетанол. Сьогодні у паливно-енергетичному балансі України біоенергетика становить лише 0,8 % споживання енергоресурсів. Для прикладу, в ЄС частка відновлювальних джерел становить 7 %. Загальний світовий обсяг інвестицій на вироблення біопалива становить 15,9 млрд дол. США [1].

Біомаса, як енергетичний ресурс може мати декілька напрямів використання: її можна спалювати (у вигляді тирси, деревини, паливних брикетів, гранул), переробляти у рідкі біопалива (біоетанол, біодизель), а також виготовляти біогаз [1]. За результатами аналізу біопалива розроблено його класифікацію:

- ❖ тверде (відходи сільсько-господарського виробництва, промислових виробництв, продукція та відходи лісового господарства);
- ❖ біогаз (солома, лушпиння, брикети, гранули, пелети, деревина, тирса);
- ❖ рідке (рослинна олія, біоолива, біодизель, біоетанол, біометанол).

Основними технологіями термічної переробки **твердих видів біопалива** (деревини та біомаси) є пряме спалювання (найбільш вивчено і комерційно розвинено), газифікація (знаходиться на демонстраційному рівні розвитку) і піроліз (знаходиться на дослідному рівні розвитку). Якість твердого біопалива формується на етапах вирощування, збереження і переробки біомаси, а ефективність його використання залежить ще й від технічної досконалості теплових генераторів. Найбільшу ефективність можна одержати у разі спалювання твердого біопалива у вигляді гранул (пелет) або брикетів, великогабаритних тюків із трав'янистої чи деревної біомаси.

Рідке біопаливо. Найбільш поширеними і використовуваними в світовому масштабі є біоетанол та біодизельне паливо. Біодизельне паливо – це вид біологічного палива, який одержують з жирів рослинного і тваринного походження і яким замінюють нафтове дизельне пальне. Широкого застосування набуло біодизельне паливо із рипака (PME – рипаково-метиловий ефір).

Біоетанол (етиловий спирт для бензинових двигунів, який одержують завдяки ферментації цукру (цукровий буряк, цукрова тростина) або крохмалю (пшениця, кукурудза).

Дослідження дають змогу стверджувати, що основними чинниками збільшення виробництва рідких видів біопалива є:

- ❖ **ціновий** – в останнє десятиріччя відбулося значне зростанням світових цін на нафту і нафтопродукти;
- ❖ **екологічний** – рідке біопаливо, навіть у разі використання його як добавки до звичайного бензину і дизельного палива, має очевидні екологічні переваги порівняно з традиційними видами палива. Додавання біоетанолу до бензину забезпечує необхідне октанове число паливної суміші і дає змогу відмовитися від токсичних присадок, таких як тетраетил свинець, ароматичні вуглеводні, метанол тощо.

Потенціал України в плані виробництва біоенергоносіїв досить великий. По-перше, враховуючи зростання цін на нафту та інші енергоносії, і низький рівень життя населення в країні, попит на альтернативне й більш дешеве паливо серед населення буде досить високим. По-друге, враховуючи велику кількість «порожніх» орних земель, які цілком підійшли б для вирощування енергокультур, Україна володіє настільки дефіцитним у всьому іншому світі ресурсом – землею. Таким чином, є всі передумови для створення національного біоенергетичного комплексу

Енергетичні культури – це особливі рослини, які спеціально вирощують для використання в якості біопалива та/або подальшого виробництва енергії. До них відносять, зокрема, швидкоростучі дерева (плантації різних видів верби і тополі, павлонію) або інші види рослин (сорго, міскантус). Вирощування енергетичних рослин отримало значний розвиток у багатьох країнах світу. Для прикладу, у Німеччині під енергетичними культурами (мається на увазі на енергетичні цілі, оскільки здебільшого вирощують кукурудзу та інші культури) зайнято близько 2,1 млн га або 12,5 % від усіх використовуваних загалом в країні сільськогосподарських угідь [2].

Тобто, економічна ефективність вирощування енергетичних культур залежить від їх урожайності та витрат на збирання та переробку в біопаливо. Оскільки здебільшого енергетичні рослини забезпечують урожай не один рік, то початкові інвестиції в необхідне обладнання і технічні засоби, а також виробничі витрати орієнтовно окупляться впродовж наступних 2-3 років, за умов дотримання технології та правильного догляду за їх насадженнями.

Із енергетичних культур в Україні широко вирощують і переробляють в біодизель ріпак. Вирощування та збирання сталих врожаїв ріпаку можливе лише за умови:

- ❖ використання якісного посівного матеріалу;
- ❖ високої культури землеробства (суворого дотримання агротехнологій);
- ❖ використання сучасних комплексів с/г машин та агрегатів;
- ❖ високого ступеню інтенсифікації виробництва;
- ❖ науково обґрунтованого агрокліматичного районування.

Переробка насіння ріпаку в Україні здійснюється на 8 підприємствах олійно-жирового комплексу. На виробництво 1 л біодизелю потрібно 2,23 кг

насіння ріпакового насіння. Вартість виробництва біодизелю залежить від ціни на сировину. Таким чином, при ціні на ріпакове насіння 214 Євро/т (близько 257 дол/т) собівартість виробництва біодизелю в країнах ЄС складала 557 Євро/л (633 Євро/т). Частка сировини (насіння ріпаку) в кінцевій вартості біодизелю складає близько 70 %, а доходи від продажу побічних продуктів виробництва (гліцерин та шрот) можуть здешевити вартість кінцевого продукту на 15 % [4].

Державна підтримка виробництва біодизелю в країнах ЄС.

Конкурентоспроможність біодизелю в ЄС залежить перш за все від ціни на сировину, а також від рівня податків на мінеральні палива. Податки на мінеральні палива по ЄС різні: найменший податок на дизпаливо в Люксембурзі – 253 Євро/т, а найвищий у Великобританії – 742 Євро/т. Так, наприклад, у Німеччині витрати на виробництво 1 т біодизелю складають близько 500–565 Євро/т, перевищуючи тим самим майже в 2 рази витрати на видобуток і очищення 1 т мінерального палива (200–250 Євро/т). Тому лише державна підтримка виробництва біодизелю, а також вигідне співвідношення податкового обкладання між біодизелем і звичайним дизпаливом приводять до того, що середня ціна біодизелю в Німеччині складає 0,73 Євро/л, що на 0,07 Євро/л нижче ціни мінерального дизеля [3-5].

Отже, дослідження основних економічних та екологічних аспектів вирощування енергетичних культур для біопалива є питання важливості виробництва та споживання біологічних видів палива пов'язані з обмеженістю світових запасів викопних енергетичних ресурсів, а також забрудненням навколишнього середовища внаслідок їх використання. Дослідження показали, що основними факторами, які спонукають світову спільноту до виробництва біологічного палива, є економічний та екологічний.

Список використаних джерел:

1. Універсальний словник-енциклопедія (УСЕ) / ред. М. Попович. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0008949>
2. Голуб Г., Гайденко О., Павленко М., Чуба В. Технології виробництва дизельного біопалива. *Агробізнес Сьогодні*. 2017. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/mekhanizatsiia-apk/item/1258-tekhnologii-vyrobnytstva-dyzelnoho-biopalyva.html>
3. Біомаса. *Вікіпедія*. 2020. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%96%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%81%D0%B0>
4. Енергетичні ресурси біомаси. *Енергетика*. 2013. URL: <http://energetika.in.ua/ua/books/book-5/part-1/section-2/2-3/2-3-1>
5. Зінчук Т. Еколого-економічні аспекти розвитку біоенергетики в ЄС: нові тенденції та перспективи для України. *Вісник ДАУ*. 2007. № 1 (18). С. 233-245. URL: <http://ir.znau.edu.ua/handle/123456789/6851>

Київський національний торговельно-
економічний університет

Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів та молодих вчених

Науковий керівник: кандидат хімічних наук, доцент кафедри
товарознавства, правління безпечністю та якістю **Пасальський Б.К.**

Адрес електронної пошти автора:
kukla230700@gmail.com

Статтю отримано: 10.03.2020 р. / Прийнято: 11.03.2020 р.

VIVAT ACADEMIA

ВИПУСК 10. 2020

Статті підготовлено до журналу Vivat Academia відповідно до тематики: «Економічне майбутнє України: глобальний вимір». Детальніше на офіційному сайті Наукового товариства КНТЕУ.

Vivat Academia: журнал Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених Київського національного торговельно-економічного університету. 2020. № 10. 152 с.

Редакційна колегія:

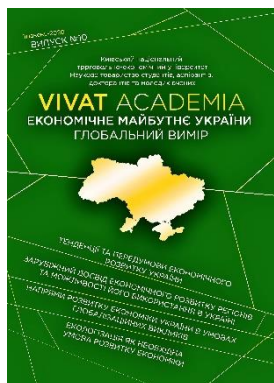
- Ю. Баранюк** голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених;
- Л. Бойко** заступник голови Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених;
- В. Лопуга** заступник голови Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених;
- А. Самойленко** голова Наукового відділу Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених;
- М. Крумка** голова відділу Організації заходів Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених;

Комп'ютерна верстка:

- О. Шапран** голова Інформаційного відділу Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених;
- О. Масловський** голова Відділу дизайну Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених.

Рекомендовано до опублікування та розміщення на сайті засіданням Ради Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених Київського національного торговельно-економічного університету (протокол № 3 від 14.05.2020 р.).

Видання Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених Київського національного торговельно-економічного університету за 2016-2020 роки

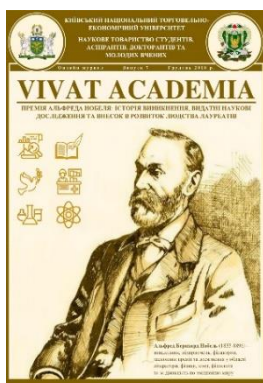
Vivat Academia № 10.
Економічне майбутнє
України: глобальний вимір

Vivat Academia № 9. Розвиток
інформаційного суспільства

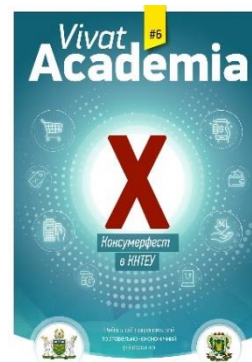
Vivat Academia № 8.
Економіка як диригент
модернізації

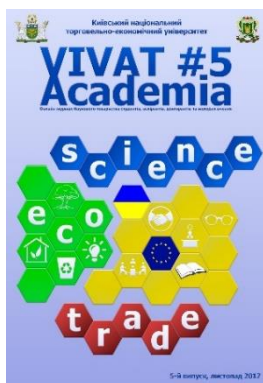
Vivat Academia № 7. Премія
Альфреда Нобеля

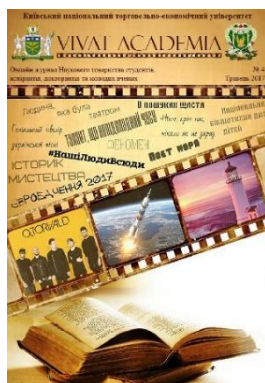
Матеріали Міжнародного
форуму «Торгівля та сфера
послуг: світові освітні та
наукові тренди»

Vivat Academia № 6.
Консумерфест в КНТЕУ

Vivat Academia № 5. Наука,
бізнес та екологія: шляхи
європеїзації

Vivat Academia № 4. Пам'ятні
дати та ювілеї, які
відзначаються у 2017 році

Vivat Academia № 3. 70 років
Київському національному
торговельно-економічному
університету